

UNIVERZITA KARLOVA
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**PROCES (NE) SMĚŘUJÍCÍ K ORDINACI ŽEN
Srovnání postojů a vývoje ČCE a CB**

Magisterská práce

Bc. Jiří Bort

Katedra sociální práce

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Martin Vaňáč, Ph.D

Komunitní krizová a pastorační práce - diakonika

2021

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci s názvem Proces (ne) směřující k ordinaci žen zpracoval samostatně a uvedl veškeré použité prameny informací a prameny literatury a jsou uvedeny v seznamu použité literatury a citovány v textu podle normy ČSN ISO 690.

V Praze dne: 20.10.2021

.....

Jiří Bort

Bort, Jiří, Proces (ne) směřující k ordinaci žen, Praha, 2021

Abstrakt

Práce se zabývá vývojem vztahu k ordinované službě žen na příkladu dvou církví. V případě Českobratrské církve evangelické popisuje proces hledání, které po třech desetiletích skončilo schválením ordinace žen. V případě Církve bratrské se zabývá dosavadními vyjádřeními k ordinované službě žen a také postoji kazatelů této církve k uvedené službě.

Abstract

The work deals with the development of the relationship to the women's ordained ministry of women on the example of two churches. In the case of the Czech Brethren Evangelical Church, it describes process of searching, which ended after three decades with the approval of the women's ordinance. In the case of the Church of the Brethren, it deals with the existing statements on the women's ordained ministry and also with the attitude of the preachers of this church to the mentioned ministry.

OBSAH

1. ÚVOD	1
1.1. HISTORICKÉ ZMĚNY V POSTAVENÍ ŽEN	3
2. ČESKOBRASTRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ	6
2.1. ORDINACE V ČCE	7
2.2. HISTORICKÝ VÝVOJ ORDINOVANÉ SLUŽBY ŽEN	9
2.3. ARGUMENTY PRO ORDINACI ŽEN	19
2.3.1. Logické pokračování započatého procesu	19
2.3.2. Počítání se ženami v Písmu	20
2.3.3. Situace v jiných církvích	21
2.3.4. Počítání se ženami v jiných církevních službách	21
2.3.5. Využití potenciálu žen	21
2.3.6. Dostatečnost žen	22
2.3.7. Dobová podmíněnost biblických textů	23
2.4. ARGUMENTY PROTI ORDINACI ŽEN	24
2.4.1. Závaznost Písma	24
2.4.2. Patriarchální model Písma	25
2.4.3. Historie církve	25
2.4.4. Kulturní a dobová podmíněnost tématu ordinace žen	26
2.4.5. Již existující široké spektrum služby žen v církvi	27
2.4.6. Role žen	27
2.5. DISKUZE O BIBLICKÝCH TEXTECH	29
2.5.1. Mlčení žen	29
2.5.2. Hierarchická posloupnost vztahu muže a ženy	31
2.5.3. Stejnost žen a mužů v Kristu	32
2.6. SHRNUTÍ	34
3. CÍRKEV BRATRSKÁ	37
3.1. ORDINACE V CB	38
3.2. HISTORICKÝ VÝVOJ SLUŽBY ŽEN	40
3.3. TEOLOGICKÉ POHLEDY	43
3.3.4. TRADIČNÍ TEOLOGICKÁ LINIE	43
3.3.4.1. Pavel Černý	43
3.3.4.2. Ján Henžel	49
3.3.5. NOVÁ GENERACE TEOLOGŮ	50
3.3.5.1. David Beňa	50
3.3.5.2. Pavel Hošek	52
3.3.5.3. Viktor Ber	52
3.4. SHRNUTÍ	54
4. SITUACE V ČESKÝCH CÍRKVÍCH	56
5. VÝZKUM	59
5.1. Cíl výzkumu	59
5.2. Výzkumné otázky	59
5.3. Výzkumné metody	59
5.4. Výzkumný vzorek	60
5.5. Výsledky výzkumu	61

5.5.1. Zkušenosti se ženami v roli starších sboru	61
5.5.2. Zkušenosti se službou Slovem	61
5.5.3. Obecnější rovina postojů	62
5.5.4. Argumenty pro ordinaci žen	64
5.5.5. Argumenty proti ordinaci žen	65
5.5.6. Pochopení hierarchie v rodině a církvi	65
5.5.7. Faktické postoje k ordinaci žen	66
5.5.8. Vyhrazení kazatelské služby pouze pro muže	68
5.5.9. Naléhavost problematiky + výhled	69
5.6. Vyhodnocení výzkumu	70
6. ZÁVĚR	73
7. LITERATURA	76
8. PŘÍLOHY	80
8.1. Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen	80
8.2. Dotazník pro kazatele CB	88

1. ÚVOD

Tato diplomní práce se zabývá postojem k ordinované kazatelské službě žen ve dvou českých církvích, konkrétně na příkladu Československé církve evangelické (dále jen ČCE) a Církve bratrské (dále jen CB).

Smyslem práce je zkoumat přístup k ordinované službě žen a jeho vývoj. V případě ČCE bude zkoumán proces, který vedl k umožnění ordinace žen: jaké se v tomto procesu objevovaly argumenty ohledně přijetí, či odmítnutí této služby; jakým způsobem se tato otázka řešila ve vztahu k postavení žen v církvi a jejich dalším formám služby. V případě CB bude kromě historického vývoje zkoumán i aktuální postoj k ordinaci žen, protože CB zatím ženám ordinovanou kazatelskou službu neumožňuje.

Cílem je zjistit, jaké argumenty, či okolnosti mohou vést k tomu, že kdysi ryze mužská služba může být umožněna také ženám.

Tato diplomní práce se bude v teoretické části zabývat dostupnými prameny z obou církví (církvní periodika, studijní texty, konferenční materiály), které by se tímto tématem zabývaly. Cílem bude popsat přístupy k ordinaci žen v obou církvích.

V praktické části bude proveden výzkum mezi kazateli CB kvůli zjištění, jaký je jejich přístup ke službě žen v církvi a jejich případné ordinované kazatelské službě v rámci CB. Výzkum proběhne pouze mezi kazateli CB, protože zásadním způsobem vytvářejí pohledy církve na nejrůznější otázky a nejvíce ovlivňují samotné sbory i církve jako celek. Proto zůstane výzkum omezen pouze na tuto skupinu respondentů.

CB si autor vybral proto, že je jejím kazatelem a mohl osobně sledovat její vývoj od r. 1993, poznávat její tradice, její přístup k Písmu a její praxi. Služba žen má v této církvi dlouhou tradici, včetně služby ve staršovstvech sborů. Ve vztahu ke službě žen došlo v průběhu doby určitý vývoj směrem k větší vstřícnosti a je otázkou, nakolik je zde možná i jejich ordinovaná kazatelská služba.

ČCE se jeví jako ideální zdroj srovnání s CB díky několika faktorům, které jsou podobné v obou církvích:

- Za svůj jediný základ považují Písmo.
- Patří mezi protestantské církve.
- Kladou důraz na osobní víru.
- Nejsou součástí některé z mezinárodních církví, jako např. Metodisté. Zásadní změny tedy nebudou přejaté ze zahraničí, ale budou vycházet z vlastního hledání.
- Mají relativně dlouhou historii. ČCE sice oficiálně vznikla až v r.1918, ale její kořeny sahají do 18. století. Kořeny CB jsou zhruba o 100 let mladší. V obou případech jde o církve, které jsou v dobrém smyslu slova tradiční a mají za sebou dlouhý vývoj.

- Uspořádání obou církví je obdobné. Základem jsou sbory, které vedou staršovstva v čele s kazatelem. Obdobné je také vedení církví a společné výroční konference (synody).

Z výše uvedených důvodů byly pro srovnání vybrány CB a ČCE.

Ke srovnání nebyla vybrána Církev Československá husitská (dále jen CČSH) navzdory tomu, že má tradici ordinace žen o několik let delší, než ČCE. Tato církev vznikla spíše jako národní „odnož“ katolické církve se svými specifiky a nikoliv jako důsledek reformačního hnutí, které dalo vzniknout právě ČCE, nebo CB. Umožnění ordinace ženám proběhlo v CČSH hladce a bez většího povšimnutí. Chybí zde proces hledání vedoucí ke změně, který je pro tuto práci zásadní.

Třetí církví, která má ve svých řadách také ordinované kazatelky je Evangelická církev metodistická (dále jen ECM). Tato církev je podobná ČCE a CB. Nebyla však vybrána proto, že je součástí mezinárodního svazu metodistických církví a věroučně podléhá Generální konferenci. V ECM v otázce ordinace žen chybí rozměr vlastního hledání, který se objevuje právě v ČCE a CB.

1.1. HISTORICKÉ ZMĚNY V POSTAVENÍ ŽEN

Ženy řadu staletí zastávaly péči o domácnost a neměly přístup ke všem profesím. V Čechách neměly stejné pracovní, studijní a společenské příležitosti, jako muži. Zásadnější změny v postavení žen nastaly teprve začátkem 20. století.

V oblasti vzdělání nastal větší posun až na přelomu staletí. Teprve od r. 1897 bylo povoleno studium žen na první vysoké škole – konkrétně na filosofické fakultě. Od r. 1899 mohly ženy studovat i na lékařských fakultách. Studium dalších oborů bylo možné až později.

V oblasti politiky ženy také neměly stejné postavení jako muži. Volební právo neměly vůbec, nebo jen v omezené podobě. Přesto mohly být voleny do politických funkcí díky formulaci znění rakouské ústavy z r. 1861, která ženám výslovně nezakazovala kandidovat: *„Na základě formulace zákona 17 z roku 1861 ženy, které jsou státní občanky monarchie, mající třicet let a bydlící v daném prostoru, a navíc mající volební právo do českého Zemského sněmu, se mohou účastnit pasivní volby.“*¹ Díky tomu se v r. 1912 objevila v Zemském sněmu první žena – Božena Viková Kunětická. Šlo však o výjimečnou situaci. Několik žen v roli delegátek jednotlivých stran se dostalo do revolučního shromáždění, které začalo fungovat na konci r. 1918.² Zásadnější zlom nastal až v r. 1920, kdy se ženám dostalo práva volit. Toto právo jim zaručovala Ústavní listina Československé republiky: *„Právo voliti do sněmovny poslanecké mají všichni státní občané Československé republiky bez rozdílu pohlaví, kteří překročili 21. rok věku svého a vyhovují ostatním podmínkám řádu volení do poslanecké sněmovny.“*³ Z výše uvedených informací je zřejmé, že dosavadní postavení žen doznalo na přelomu 19. a 20. století velkých změn. Tyto společenské změny jim postupně umožnily využívat stejných možností, které měli dříve jen muži.

Zásadní měrou se na společenských změnách podepsala 1. světová válka. Počet padlých českých vojáků během této války se odhaduje na 200.000.⁴ Podle některých studií až na 300.000.⁵ Kromě těchto padlých vojáků je třeba brát v potaz i to, že mezi muži, kteří se z války vrátili domů, byli i ti, kteří díky válečným zraněním nebyli schopni své rodiny zabezpečit. Ženy byly bez živitelů rodin nuceny pracovat a zastat práci na uvolněných pozicích jak během války, tak i po ní. *„Následkem I. světové války se změnil počet pracujících žen ... ženy se prosadily v práci, neboť nahradily muže poslané na frontu.“*⁶ *„Změny v postavení žen také vycházely z ničivých následků I. světové války. Nečinná žena nebo dcera -*

¹ <https://cesky.radio.cz/o-pravu-volit-mohla-vetsina-ceskych-zen-do-roku-1920-jenom-snit-8106794>

² <https://padesatprocent.cz/cz/jak-ziskaly-ceske-zeny-volebni-pravo-ii>

³ Ústavní listina Československé republiky, 1920, § 9, https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html

⁴ <https://www.dotyk.cz/publicistika/na-frontach-1-svetove-valky-padlo-kolem-200-tisic-cechu-odhaduje-statistik-20181113.html>

⁵ FIALOVÁ, L.: *První světová válka a obyvatelstvo českých zemí*, 2017, s. 124

⁶ VINEN, R.: *Evropa dvacátého století*, 2007, s. 114

s tímto aspektem buržoazní společnosti I. světová válka skoncovala. Válka také způsobila nerovnováhu mezi pohlavími a zvýšila počet žen, které se musely živit samy.“⁷

Postavení mužů se vlivem války změnilo. Jejich práci dokázaly zastat i ženy. Roli živitelů rodin také dočasně převzaly ženy. Do jisté míry se také změnila prestiž části mužské populace:

„Ti, co z nějakého důvodu zůstali v zázemí – ať už z důvodů fyzické či psychické nedostatečnosti, nebo prostě protože zůstali v továrnách rakouského válečného průmyslu, zažívali opovržení a výsměch. Šířil se diskurz považující nebojící muže za nedostatečně mužné. Veškerá práce v zázemí, mužská i ženská, byla devalvována již v průběhu války, ale i v pozdějších historických analýzách. Všechny profese v zázemí, ač předtím určené pro muže, se najednou zdály pravého muže nehodné. To se samozřejmě přeneslo i do soukromých vztahů, např. mít snoubence či manžela na frontě ženy vnímaly jako společensky žádoucí.“⁸

Na straně jedné tedy ideál muže bojujícího, na straně druhé devalvace těch, kteří se války aktivně neúčastnili. Zároveň i realita toho, že ženy během této doby musely zvládnout péči o sebe a své rodiny i bez mužů. To mohlo posílit vědomí jejich schopností. 1. světová válka snížila počet mužů, přinesla ženám nutnost se postarat o sebe i rodinu a zaujmout volná pracovní místa mužů. Tuto změnu komentuje jeden z tehdejších článků: *„Konkurence ženská nepřestane a vžije se jako něco samozřejmého, přirozeného, ozdravujícího stávající poměry. Nastává, nastane nová velká sociální epocha pro ženu: žena, matka, živitelka, rovnocenná pomocnice mužova. Dějiny jdou svým mohutným, neslyšným krokem ku předu. Lidstvo nesnese překotných reforem, mají-li se stát součástí jeho ‚já‘. Nenáhly přerod, tak přirozený, samozřejmý, dá vzklíčiti novému radostnému životu člověka – ženy.“⁹*

Církev počátku 20. století se díky uvedeným změnám nachází v situaci, kdy se postavení žen zásadně mění. Ženy mají přístup ke stejnému vzdělání, mají stejná práva (volební právo), mají stejné pracovní příležitosti. Role mužů se díky těmto změnám, na kterých se výrazně podepsala 1. světová válka, také mění. Patriarchální společnost, která zde fungovala po staletí, se pomalu stává věcí minulosti. Pro církev, která po staletí fungovala v patriarchálním modelu, znamenaly společenské změny velikou výzvu ohledně míry komplementace těchto společenských změn do vlastních řad.

„Je možno církevní tradici tvořivě obnovit, je flexibilní - nebo každý čin novým směrem ohrožuje kontinuitu učení a života církve? Církev žije v napětí mezi pojetím autority založené na minulé praxi a pojetím autority, jež chce být odpovědná vůči současným potřebám. Jaký je vztah tradice a eschatologie k této praktické církevní otázce? V rovnováze mezi minulostí a budoucností vidí ti, kdo argumentují ve prospěch ordinovaného úřadu žen otázku ordinace žen více na straně pneumatologie než tradice. Je možno vidět při ordinaci žen projev božího

⁷ VINEN, R.: *Evropa dvacátého století*, 2007, s. 117

⁸ <http://1914-1918.npmk.cz/node/81>

⁹ Pracovní soutěž žen s muži po válce. *Časopis učitelek*, 1917, s. 151-152

Ducha, který pracuje na obnově církve – a nebo je znamením poslední neposlušnosti boží vůle?¹⁰

---

¹⁰ OPOČENSKÁ, J.: Ekumenický rozměr ordinace žen. In: *V Kristu ani muž ani žena*, 1984, s. 29

2. ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ

ČCE vznikla v r. 1918 spojením dvou církví, které oficiálně působily na našem území od vydání tolerančního patentu v r. 1781 (Evangelická církev augsburského vyznání a Evangelická církev helvétského vyznání). Navazuje na tradici české reformace, husitského hnutí a Jednotu bratrskou. Jde o tradiční reformovanou českou církev.

ČCE sama sebe definuje následovně: *„Evangelická zbožnost buduje víru více na osobním vztahu k Bohu než na příslušnosti k církvi. Každý věřící je před Bohem zodpovědný sám za sebe. Nemůže se odvolávat na poslušnost církvi, ale pouze na Boží slovo dosvědčené Písmem. Pro evangelíky je jediný a postačující základ jejich víry Bible. Co není v bibli výslovně ustanoveno, nepovažuje evangelická církev za podstatné a mnohé z toho, co se v průběhu staletí v křesťanství objevilo, odmítá. K některým tradicím se však postupně vrací.“*¹¹

Z hlediska organizační struktury jde ČCE důsledně ve šlépějích reformačního důrazu na všeobecné kněžství, namísto hierarchického pojetí církve. Jde o běžné organizační schéma reformačních církví, jejichž základní jednotkou jsou sbory: *„Základní jednotkou Českobratrské církve evangelické je farní sbor... Farní sbor spravuje staršovstvo, které tvoří na šest let volení starší - presbyteři. Nejvyšším shromážděním je sborové shromáždění, které se koná nejméně jednou ročně.“*¹² *„Nejvyšším správním orgánem je šestičlenná synodní rada složená z duchovních i laiků. Nejvyšším shromážděním je synod, který zasedá jednou ročně.“*¹³

ČCE je reformovanou církví, která klade důraz na osobní víru, na jednotlivé členy církve a na sbory jakožto základ církve. ČCE neklade zásadní důraz na svátosti, ale především na zvěstování Slova. Církev není v podání ČCE tou, která by zprostředkovávala spásu svými obřady a svátostmi. Spása je zde důsledkem osobní víry v Krista.

---

¹¹ <https://www.e-cirkev.cz/category/cemu-verime/vira/krestane/>

¹² <https://www.e-cirkev.cz/category/kdo-jsme/soucasnost/sbory/>

¹³ <https://www.e-cirkev.cz/kdo-jsme/soucasnost/cirkev-dnes/ceskobratrska-cirkev-evangelicka/>

2.1. ORDINACE V ČCE

V otázce ordinace, která je pro tuto práci zásadní, stojí ČCE na pozicích reformačního přístupu k ordinované službě. Teologickým základem tohoto přístupu může být to, že ordinace není biblicky nijak definována a ustanovena: „Nikde však, ani v pastorálních epištolách, nenajdeme to pojetí ordinace, které se v křesťanské tradici vytvořilo: ordinace jako vázanost na Slovo a svátosti, stejně tak jako nenajdeme přímo otázku, kdo má právo vysluhovat svátosti. V Novém zákoně prostě nenajdeme právní pojetí úřadu a ordinace.“¹⁴

K tomuto základu se pojí princip všeobecného kněžství. Tedy to, že ordinovaná služba nevede k výlučnému postavení kazatelů a nepropůjčuje jim monopol na vysluhování svátostí, jako je tomu např. v katolické církvi. K tomuto pochopení se vyjadřuje komise ve své studii ohledně ordinace žen:

„Je však třeba, abychom si uvědomili, jak je náš pojem ordinace zatížen pobiblickým, v podstatě středověkým, katolickým dědictvím. K tomu patří zejména to, že se stále odděluje služba slova od služby svátostí a že se předpokládá, jakoby pověření službou svátostí bylo jaksi vyšší a centrálnější, než pověření zvěstováním slova. V Novém Zákoně není však žádného jasného dokladu o tom, že by pověření k "vysluhování svátostí" bylo nějak odděleno a že by bylo nějakým vyšším stupněm než pověření zvěstí.“¹⁵

Studie M. Hájka a J. Smolíka k tomu uvádí: „Protože je ordinace pověřením k určitému úkolu podle potřeby církve, nelze uvažovat o tom, zda ordinace kazatele zahrnuje nebo nezahrnuje v sobě též právo i na službu svátostmi. Ordinací nedává církev ani slovo ani svátosti nikomu do správy, nýbrž pověřuje je k té službě, kterou potřebuje. Rozdíly, které staré pojetí ordinace vytvořilo mezi kazateli a laiky, je třeba překonávat. Měli bychom vedle ordinace kazatelů z povolání a laických kazatelů znát též ordinaci (nikoli jen slib) presbyterů, ordinaci členů seniorátních výborů a synodní rady, sborových sester, učitelů dětí apod.“¹⁶ Tento pohled na ordinaci jasně vymezuje ordinaci v ČCE vůči pojetí kněžského svěcení v katolictví. Farář v ČCE není tím, kdo vysluhuje svátosti, které zprostředkovávají spásu. Není tím, kdo by se odvolával na apoštolskou posloupnost. Proto má ordinace v ČCE odlišný význam, než je svěcení v katolické církvi.

ČCE dává ordinované službě rozměr charismatické služby – tedy služby postavené na konkrétním obdarování. Není uvedením do nadřazené role, která má monopol na vysluhování svátostí. Je pouze potvrzením charismatu ze strany církve – potvrzením toho, že u dotyčného člověka církev rozpoznává, že má potřebné předpoklady a obdarování pro určitou službu. Tento pohled je uveden v preambuli Řádu pro kazatele: „Českobratrská církev evangelická (dále jen církev) povolává muže a ženy, u nichž rozpoznala vlastnosti a

¹⁴ HÁJEK, M., SMOLÍK, J.: Ordinance, *Křesťanská revue*, 1970, s. 69

¹⁵ *Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen*, 1950, s. 8

¹⁶ HÁJEK, M., SMOLÍK, J.: Ordinance, *Křesťanská revue*, 1970, s. 70

vědomosti potřebné pro správu sborů, vedení služeb Božích a pastýřskou péči o jednotlivé členy církve a pověřuje je, aby v církvi a případně i v jiných institucích konali službu jako ordinovaní členové církve – kazatelé.“¹⁷ „Církev ordinací vydává svědectví, kterou službu potřebuje, koho si k ní vyhlédla, neboť při něm potřebné charisma tuší, a toto charisma pro něho u Pána církve vyprošuje.“¹⁸ Podle této definice je ordinace chápána jako oddělení ke službě na plný úvazek, pro kterou je potřeba splňovat požadované předpoklady vhodnosti ke službě. Samotný obsah ordinované služby klade nárok především na příkladnost života víry, ochotu se profesně rozvíjet, opravdovost, obětavost a další vlastnosti, které vyplývají z podstaty samotné služby – vedení Boží církve. Samotnou způsobilost uchazeče pro ordinovanou kazatelskou službu posuzuje Synodní rada, která ji následně potvrzuje osvědčením o způsobilosti.

Tento charismatický pohled doplňuje i samotný akt ordinace, který určitým způsobem zprostředkovává ještě další rozměr: „Ordinace je vzýváním Boha, aby se novému služebníku dostalo daru Ducha svatého v novém vztahu, který je zde vytvářen mezi služebníkem a místním sborem, a intencionálně též církvi povšechnou.“¹⁹ Prvním krokem je splnění požadavků církve na ordinovanou službu. Druhým krokem je Boží zmocnění, které dotyčného člověka ke službě uschopňuje. I v tomto ohledu ČCE respektuje to, že Duch svatý je přítomen ve všech křesťanech a všem křesťanům také dává své dary, což vyrovnává pozice mužů i žen v oblasti služby.

ČCE v rámci své reformační tradice vyznává všeobecné kněžství, a proto nechce službu nikomu upírat. Ve vztahu k ordinaci zdůrazňuje kvality potřebné pro ordinovanou službu. Nespojuje ordinaci se svátostmi, nebo naopak svátosti s ordinací. Tím zachovává laický rozměr služby v církvi a nepřipisuje ordinované službě něco magického.

Ve vztahu k ordinaci žen tento charismatický přístup nedělá rozdíly mezi muži a ženami. ČCE neklade na první místo pochopení otázky postavení žen podle Písma, ale naopak osobní víru, charakter, vzdělání a další vlastnosti potřebné pro dobrý výkon této služby. Jak mužům, tak ženám jsou v tomto ohledu přiznány stejné možnosti, obdarování, charakterové vlastnosti, schopnost se vzdělávat atd. „Přijmeme-li reformační princip, že slovo Boží není závislé na lidech, ani na mužích, ani na ženách, nýbrž že je naprosto svobodné a že si je Pán Bůh svým Duchem prosazuje, jak on sám ráčí, pak nemůžeme ordinaci žen principiálně odmítnout.“²⁰

---

¹⁷ Řád pro kazatele, ČCE, 2020, s. 2

¹⁸ HÁJEK, M., SMOLÍK, J.: Ordinace, *Křesťanská revue*, 1970, s. 69

¹⁹ *Křest, večere páně, ordinace*, 1982. *Křesťanská revue*, 1983, s. 233

²⁰ SMOLÍK, J.: Ordinace, *Křesťanská revue*, 1954, s. 151

2.2. HISTORICKÝ VÝVOJ ORDINOVANÉ SLUŽBY ŽEN

Otázka ordinované farářské služby žen byla poprvé přednesena na synodu v r. 1923. Objevila se na několika dalších synodech, až byla nakonec schválena v r. 1953. Během této doby se toto téma objevovalo v časopise ČCE Český bratr a v Křesťanské revue. Některé důležité studie na toto téma byly vytvořeny pro potřeby dvou synodů, které se touto otázkou zabývaly vážněji.

Posun vnímání role žen ve společnosti byl něčím, co nešlo přehlédnout. I F. Kavka, který nepodporoval ordinaci žen, si tento posun uvědomoval: „*Ve světě má žena plné právo na vše, co sluší muži. Má otevřeno veškeré možné vzdělání ve vědách, umění, národohospodářství, průmyslu i obchodu. Může být výbornou lékařkou, architektkou, učitelkou, obchodnicí, umělkyní, spisovatelkou atd. V těchto oborech může nad muže i vyniknouti.*“²¹ Z jeho slov je zřejmé, že nové možnosti vedly k tomu, že se ženám dařilo dosahovat úspěchů v řadě odvětví a prokázat tak své schopnosti. Přesto šlo o změnu z pohledu předchozích staletí velmi zásadní a není divu, že církve na tuto změnu reagovala pomaleji. Zvláště pokud je brán v potaz patriarchální model fungování církve, který ženám zapovídá vedoucí postavení v církvi.

M. Hájek toto období společenských změn ve vztahu k církvi komentuje následovně: „*Nejsou to vnitřní zdroje víry, nýbrž pomalé prosazování žen ve společnosti, postupné pronikání do řady povolání dosud vyhrazených pro muže, které vyvolá otázku, zda vyloučení žen z duchovenské služby je oprávněné.*“²²

Změny ve společnosti měly vliv i na církve. Je možné, že k situaci v církvi přispěly kromě změn v postavení žen ve společnosti i další faktory. Možná i určité oslabení pozice církve po vzniku samostatné republiky, které se postupně projevilo úbytkem těch, kdo se hlásili k církvi: „*Během prvních tří let nezávislosti, tj. do prvního československého sčítání lidu, katolickou církev opustil více než jeden milion Čechů a podobný (i když slabší) proces se objevil i před druhým censur v roce 1930. Část z odcházejících katolíků sice přešla k liberálnější Církvi československé (husitské), polovina z nich se však přesunula do kategorie „bez vyznání“.*“²³ To mohlo způsobit postupné snížení autority a důležitosti farářského úřadu a celkového významu církve.

Svou roli sehrály i nové možnosti moderní doby. Společnost pokračovala v dlouhodobém směřování k sekularizaci: „*Proč investovat do náboženství, když politika, hospodářství, kultura a jiná společenská angažmá nabízejí hmatatelnější a přitažlivější zisky? Češi spolu s jinými národy v masovém měřítku nastoupili cestu modernizační sekularizace.*“²⁴

²¹ KAVKA, F.: Ordinance žen, Český bratr, 1933, s. 86

²² HÁJEK, M.: K ordinaci žen. In: V Kristu ani muž ani žena, 1984, s. 8

²³ HAMPLOVÁ, D.: Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí, 2013, s. 24

²⁴ NEŠPOR, Z.: Česká a slovenská religiozita po rozpadu společného státu, 2020, s. 39

Jde-li o dříve zmíněný zásadní vliv 1. světové války na postavení žen, pak měla tato válka i vlivy další. Z hlediska duchovního znamenala válka oslabení důvěry v církve: „Z hlediska církevních dějin představuje velká válka na prvním místě otřes myšlení, hlubokou a radikální diskreditaci dosavadních forem společnosti, institucí, kultury, které dovedly Západ do takové hrůzy. Dosavadní jistoty a hodnoty se jeví jako překonané, falešné, a to včetně křesťanství, protože většina duchovních na obou stranách pochopitelně podporuje své národní státy.“²⁵

Tehdejší situaci v církvi shrnuje M. Hájek: „Svou roli sehrává i postupný rozpad hutnosti církve. Církev přestává být kompaktním společenským celkem, v němž mají muži samozřejmé vedoucí postavení. Postupná eroze církev obnažuje do diasporní podoby. Nejprve začalo ubývat účastí mužů ve shromáždění sboru, až převážil počet žen mnohde naprosto výrazným způsobem. Poté už nebylo možno zlomkem mužů, účastných na sborové práci, obsadit staršovstvo, do presbyterstev pronikly ženy, došlo k volbám žen za kurátorky.“²⁶

Kromě uvedených změn ve vztahu k postavení žen ve společnosti a změn ve vztahu k církvím je zde ještě jedna zásadní změna, která se týká procesu ordinace žen. Jedna z oblastí, kde se společenské změny projeví i v ČCE, bylo umožnění vysokoškolského studia. Konkrétně studia teologie na Husově bohoslovecké fakultě ženám. První studentky na fakultu nastoupily již v r. 1922. Tímto krokem ČCE otevřela ženám možnost vzdělání, které je základem a nezbytným požadavkem pro výkon farářské služby. Šlo o historicky zásadní krok, protože umožnění teologického studia ženám ČCE postavilo přirozený základ pro pokračování k dalším krokům: „Bud': udělejme poslední krok! Nebo: stala se chyba. Třetí možnosti není, leda polovičatost.“²⁷

---

²⁵ <https://www.pastorace.cz/texty/knihovna/velka-valka-1914-1918-a-zapadni-civilizace>

²⁶ HÁJEK, M.: K ordinaci žen. In: *V Kristu ani muž ani žena*, 1984, s. 8

²⁷ RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 62

1. synod ČCE – 1921

„První synod nově vzniklé ČCE, který zasedal v roce 1921, přijal Církevní zřízení, které obsahovalo mezi svými zásadami i rovnost mužů a žen.“²⁸ ČCE tímto rozhodnutím umožnila ženám studovat na své fakultě, která fungovala teprve dva roky. Tento krok navazoval na celkové otevření vysokoškolského vzdělání ženám z přelomu století. Na Husově bohoslovecké fakultě pak na základě rozhodnutí tohoto synodu studovaly ženy již od roku 1922. Tato možnost studia teologie byla v dalších letech jedním z bodů, který se opakoval v diskuzích o možnosti ordinaci žen.

I přes společenské změny a umožnění vysokoškolského studia ženám na teologické fakultě byla případná otázka ordinace žen příliš revoluční. ČCE existovala v patriarchálním modelu společnosti a církve. S tím souviselo zažité vnímání role faráře v tehdejší době: „Na I. synodu, který jednal o ordinaci žen, nebyla mezi synodály ani jediná! Ve sborech přitom panovala velká reverence k osobě duchovního. A nejen ve sborech. „Pan farář“ byl tehdy ještě váženou osobností i ve společnosti, autoritou v obci. Tomuto obrazu kazatele ženy neodpovídaly.“²⁹

2. synod ČCE – 1923

S návrhem volitelnosti přišel doktor Ferdinand Hrejsa³⁰. V jeho návrhu šlo o to, aby bohoslovky mohly dosáhnout volitelnosti za faráčky. Tento návrh nebyl přijat a synod přijal následující rezoluci: „Synod nenamítá ničeho proti tomu, aby studentky, které řádně absolvovaly maturitu střední školy a fakultní studium teologické, byly připuštěny za řádné katechetky na obecných a středních školách a vůbec k náboženské a sociální práci sborové.“³¹ Tehdejší rozhodnutí otevřelo širší pole pro službu v církvi ženám, ale zároveň nenastavilo jasná pravidla pro to, co přesně mohou a nemohou ženy dělat především v oblasti zmiňované náboženské práci sborové.

3. synod ČCE – 1925

Ve zprávě ze synodu bylo uvedeno: „Synod doporučuje, aby kandidátce bohosloví... sestře... udělena byla licentia contionandi“ (právo kázati).“³² Tímto rozhodnutím se ženám dostává práva na kázání Slova – tedy práva na to nejpodstatnější v bohoslužebném životě ČCE. Ženy tak získaly stejné právo, jaké měli kazatelé. Nešlo sice o rovnocennou službu, ale to

---

²⁸ MAMULOVÁ, L.: Ordinace žen v církvi jako otázka autority, *Český bratr*, 2010, s. 7

²⁹ DOLEŽALOVÁ, M.: Ordinované ženy ve správě sboru a církve. In: *V Kristu ani muž ani žena*, 1984, s. 35

³⁰ MAMULOVÁ, L.: Ordinace žen v církvi jako otázka autority, *Český bratr*, 2010, s.7

³¹ RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 62

³² tamtéž, s. 62

podstatné se tímto krokem umožnilo i ženám. První licence byla udělena Růženě Novákové v roce 1925.³³ Tuto licenci později získaly Antonie Páleníková³⁴ a Miloslava Novotná³⁵.

K této licenci uvedl A. Lukl: „...již před lety církev pověřila synodní radu, aby dávala licenci ke kázání pro obvod celé církve těm bohoslovkám, které řádně vykonaly obě státní bohoslovecké zkoušky. Prakticky se této možnosti málo používá, poněvadž sbory naše dávají přednost těm, kdo se mohou cele ujmouti úřadu farářského. A to nejsou, neboť církev dosud zásadně nevyřešila rovnoprávnost bohoslovců a bohoslovek, neudělivši jim dosud dekretu volitelnosti ani ordinace.“³⁶ Lukl tím upozornil na zásadní znevýhodnění žen oproti mužům v možnosti sloužit na sborech v roli farářek. Uvedená licence sice ženám umožnila kázat, ale spíše jen v roli těch, které mohou kázat, ale nikoliv vést sbor.

ČCE se tehdy nacházela v období určitého rozporu mezi tím, že ačkoliv mají díky studiu na fakultě stejné předpoklady pro výkon farářské služby jak ženy, tak muži, přesto tato rovnost na základě teologického vzdělání v praxi nefunguje. „Bud' jsme neměli žen připustiti ke studiu bohosloví, neměli jsme jim dávat licenci ke kázání, aneb jsme povinni s nimi jednati ve všem jako s bohoslovci. Vzdělání mají stejné, zkoušky mají stejné a způsobilost stejnou; proč nemají míti i práci a odměnu stejnou? Jestliže smí hlásati slovo boží, proč nemůže vésti celý farářský úřad?“³⁷ Lukl zároveň uváděl i to, že navzdory bakalářskému teologickému vzdělání vykonávají ženy v církvi stejnou službu, ke které postačuje pouze středoškolské vzdělání. Šlo o zásadní disproporci mezi přístupem k mužům a ženám navzdory stejnému vzdělání.

Podobně vnímal celou situaci M. Růžička, který popisoval nekonzistentnost dosavadního postupu v této otázce v rámci ČCE: „Naše bohoslovky mohou tedy kázati. Jest jim svěřena nejpodstatnější část duchovenské práce. Mohou vykonávati to, co si vyhradili v první církvi apoštolové. S úřadem faráře je v podstatě spojeno trojí: kázání slova Božího, vysluhování svátosti, a vedení sboru - řád a kázeň. Kázání slova Božího žena již má. V presbyterní církvi patří vedení sboru presbyterstvu. Tu se pak ta celá otázka týká i žen ve staršovstvech.“³⁸

Oba autoři si uvědomovali, že započal proces, ve kterém odmítnutí ordinace žen vedlo k nekonzistentnosti v pohledu na otázku ordinace. Licence ke kázání dala ženám právo vyučovat a jejich účast ve staršovstvech jim dala možnost vést sbory, ale zároveň nedošlo k potvrzení této skutečnosti samotnou ordinací. Přirozeně vyvstávala otázka, proč nemohou zároveň zastávat roli farářek, když jim předchozími rozhodnutími církve bylo umožněno vše podstatné. Zároveň měly díky zpřístupnění teologického studia i stejné vzdělání a mohly skládat stejné farářské zkoušky. Ve své podstatě nebylo rozdílu mezi obsahem služby faráře a

³³ MAMULOVÁ, L.: Ordinance žen v církvi jako otázka autority, *Český bratr*, 2010, s. 7

³⁴ *Český Bratr*, 1930, s. 125

³⁵ *Český Bratr*, 1931, s. 317

³⁶ LUKL, A.: Ženy farářkami, *Český bratr*, 1933, s. 36

³⁷ tamtéž, s. 36

³⁸ RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 62

tím, co mohly vykonávat i ženy. Proto se zdálo, že odmítání udělení ordinace ženám v ČCE popíralo dosavadní jednání ve vztahu k ordinované kazatelské službě žen.

Tuto tendenci potvrzoval i J. B. Hromádka ve svém článku z r. 1933. Sám zastával spíše argumenty proti ordinaci žen. Přesto si uvědomoval důsledky započatého procesu: „*Pavlova slova jsou namířena proti veřejnému povolání žen do služby v církvi vůbec. A kdo jimi argumentuje teprve proti ordinaci ženy-kazatelky, přichází příliš pozdě, když už byly otevřeny dveře, které podle nich měly zůstat zavřeny, když jsme ženy zvolili za starší a do synodu a když jsme jim dali právo kázat.*“³⁹

Uvedená licence ke kázání byla zásadním posunem v celém procesu. V dalších letech na ni navazovali ti, kteří viděli nutnost pokračovat dál v procesu, který právě tato licence odstartovala jakožto další krok předchozí možnosti bohosloveckých studií pro ženy. Zároveň tato licence otevřela otázku vysluhování svátostí ženami, protože právě na kázání bylo pohlíženo jako na určitou formu svátosti. Tato licence měla zásadní význam v celém procesu řešení otázky ordinace žen.

Růžička zařadil mezi své body v rámci diskuze i otázku svátostí: „*Podle „Zásad českobr. církve evang.“ ...nejsou svátosti ničím jiným, než viditelným Slovem Božím“ (II. vyd. s. 47). Setrvává-li církev na tom, že ženy mohou kázati, pak žádný vkus ani sentimentalita nesmí zabrániti, aby nevysluhovaly i svátosti, leč bychom proti thesi Zásad postavili jinou.*“⁴⁰

Na Růžičkův bod ohledně propojení Slova a svátostí později navázala komise z r. 1950, která k tomu uvedla: „*V Novém Zákoně není však žádného jasného dokladu o tom, že by pověření k "vysluhování svátostí" bylo nějak odděleno a že by bylo nějakým vyšším stupněm než pověření zvěstí.*“⁴¹

Toto propojení s pochopením svátostí později komentoval Smolík: „*Členové synodu, kteří položili theologické rovnítko mezi Slovo a svátost, nemohli jinak než každému, kdo zvěstuje slovo Boží na základě Písem, přiznat právo na ordinaci.*“⁴²

Uvedená licence ke kázání tedy otevřela otázku, zda kázáním nebylo dáno to nejvyšší – kázání Božího Slova. Jsou-li svátosti pouze viditelným projevem Slova, pak už ženy vlastně vykonávaly to podstatné. Ordinace se pak jevila jako pouhé potvrzení této skutečnosti.

6. synod – 1932

Na jednání synodu se tato otázka dostala znovu v r. 1932 „*na žádost podepsanou třemi bohoslovkami i podporovanou čtyřmi členy synodu a ku přijetí doporučenou od výchovné synodní komise.*“⁴³ Základem tohoto návrhu bylo konstatování komise ustanovené pro

³⁹ HROMÁDKA, J. L.: K ordinaci žen, *Český bratr*, 1933, s. 155

⁴⁰ RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 62

⁴¹ Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen, 1950, s. 8

⁴² SMOLÍK, J.: Ordinace, *Křesťanská revue*, 1954, s. 151

⁴³ LUKL, A.: Ženy farářkami, *Český bratr*, 1933, s. 34

přípravu materiálu pro synod, že většina baptistických a metodistických církví přiznává ženám stejná práva jako mužům jak v oblasti ordinace, tak v oblasti správy církve.⁴⁴

Tehdejší návrh byl během jednání synodu pozměněn a namísto úřadu „farářského“ byl pozměněn na „vikářský“. Ale ani v této podobě nebyl návrh přijat a projednat ho měla staršovstva a konventy s tím, že se dostane na pořad jednání dalšího synodu.⁴⁵ „*Usnesení to jest jistě moudré: věc nebyla zralá k rozhodnutí, když tak neočekávaně a bez přípravy byla vnesena do jednání.*“⁴⁶

Dr. A. Lukl podal návrh na udělení dekretu volitelnosti za faráčky. Odůvodněním bylo již fungující studium teologie ženami a také udělování licence ke kázání. Ženy měly možnost dělat většinu toho, co muži, s výjimkou úřadu volitelnosti do farářského úřadu. Lukl viděl jako problematické již vykonané jednotlivé kroky, kdy po udělení licence ke kázání neviděl důvod k odpírání ordinace ženám: „*Licence k hlásání slova božího je však zásadně, nábožensky mravně věc důležitější a důležitější v reformační církvi, než jest ostatní vedení úřadu farářského. Dali jsme to největší a nevíme si rady anebo se bojíme učiniti důsledný krok další.*“⁴⁷

Český bratr – 1933

Doba po tomto synodu byla poměrně bohatá na příspěvky v časopisu Český bratr, kde se ordinace žen stala tématem různých článků - především v r. 1933. V tomto ohledu byl synod přínosný díky předložení návrhu na ordinaci žen. Tehdejší nepřijetí návrhu a jeho následné pozměnění vyvolalo potřebnou diskuzi, ve které se objevily nejrůznější argumenty pro a proti. V diskuzích se opakovaly určité typy argumentů, kterým budou věnovány další kapitoly.

Na stránkách Českého bratra je vidět, že toto téma bylo nové a živé. Jednání synodu dalo potřebný impuls ke hledání. Tehdy ještě nebylo jasné, jakým směrem se nakonec ČCE společně vydá. I samotné přijetí návrhu o 20 let později svědčí o tom, že v této době pouze probíhaly potřebné diskuze, ale samotné vyřešení tématu nebylo ničím akutním, s čím by se tehdejší církev musela bezprostředně vypořádat. V tomto ohledu je vidět veliká zralost ČCE, protože tato církev nepodlehla ani společenským změnám, ani tehdy ještě ojedinělým hlasům volajících po ordinaci žen, ani logickému vyústění dosavadních kroků ve vztahu ke službě a teologickému vzdělání žen.

---

⁴⁴ LUKL, A.: K otázce ordinace žen bohoslovek, *Český bratr*, 1933, s. 112-113

⁴⁵ MAMULOVÁ, L.: Ordinace žen v církvi jako otázka autority, *Český bratr*, 2010, s. 7

⁴⁶ LUKL, A.: Ženy faráčkami, *Český bratr*, 1933, s. 36

⁴⁷ tamtéž, s. 36

7. synod ČCE – 1935

Na tomto synodu se otázka ordinace žen opět projednávala. Pro tento synod byla ustanovena komise, která byla pověřena přípravou materiálu pro jednání o ordinaci žen do farářské služby. Základem materiálu byl postoj církvi ve světě k ordinaci žen. Materiál vyjmenovával to, jak která zahraniční církev tuto otázku řeší. Následovaly teologické argumenty, které ordinaci žen nepodporovaly. Komise ordinaci žen synodu nedoporučila.

V úvodu ke zprávě komise J. L. Hromádka zdůrazňoval, aby se rozhodování o této otázce nedělo pod tlakem okolností: „...otázky tak zásadní jako je ordinace žen, nesmíme řešit pod tlakem vnějších, ať politicko-sociálních či kulturních hesel. Nelze se rozhodovat lehkomyšlně a ukvapeně, a pak je nutno brát zřetel k tomu pravidlu, které jsme jako církev reformační uznali za základ své víry a života. Souhlasím s těmi, kteří brání církev před náladami a nahodilými nápady (feministickými a jinými). Proto i otázka duchovenské služby žen může být vyřízena plně jedině ve světle Písma svatého.“⁴⁸

Tehdejší zamítavé stanovisko vycházelo především z důvodů teologických, ačkoliv mu chyběla důkladnější exegeze, která byla zřejmá v případě komise připravující materiály pro 11. synod. V závěru své zprávy komise připomněla, že ženy již mají v ČCE poměrně velké pole působnosti díky usnesením předchozích synodů. Komise proto navrhla synodu spíše potvrzení dosavadního stavu ve vztahu ke službě žen, přičemž farářskou ordinaci žen odmítla: „*Bohoslovecky vzdělaná a zkouškami aprobovaná žena může být povolána k službě vikářské pro určitá odvětví ryze církevní (práce katechetská, práce učitelská v nedělní škole a ve sdružení mládeže, duchovenská a sociální služba ženám v nemocnicích, porodnicích v jiných podobných ústavech, pastore rodin ve sborech, misijní práce v diaspoře). Bude-li v tomto smyslu řádně zvolena a některým sborem za vikáře povolána, může být ordinována. K samostatnému vedení sboru ženu voliti není přípustné.*“⁴⁹

Zpráva o 7. synodu přinesla následující komentář jednání o ordinaci žen: „*Otázka ženské ordinace v církvi dělala těžkou hlavu několika posledním synodům a byla znovu a znovu odkládána, když nebylo dosti odvahy říci konečné a určité slovo. Sedmý synod obíral se otázkou ve vědomí, že bylo podniknuto už dosti přípravného studia a že je věcí cti celé církve rozhodnouti se. Jenomže ani tento krát rozhodování nebylo lehké. Křížily se radikální hlasy pro a proti, bylo tu také hledisko kompromisní, navrhuující pro ženy t. zv. ordinaci dílčí, t. j. jen k určitým úkonům. Jednání a diskuse o tomto předměť zabrala skoro dvě hodiny a vystříдалo se za tuto dobu 21 řečníků. Pozdě večer dne 5. prosince synod rozhodl, že platné zřízení církve, pro jehož změnu nebylo potřebné dvoutřetinové většiny, nepřipouští duchovenské ordinace ženy. Jinak však bude církev náhradou za to slavnostně uvádět v úřad, totiž instalovat odborně vzdělané a zkouškami aprobované ženy, které budou povolány pro určitá odvětví práce církevní.*“⁵⁰

⁴⁸ Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935, s. 187

⁴⁹ tamtéž, s. 189

⁵⁰ Sedmý synod naší církve, Český bratr, 1936, s. 6

Mezidobí – 1935-1950

V období mezi 7. a 10. Synodem se otázka ordinace žen neobjevila na žádném synodu, ani se neřešila v církevním tisku. Zatímco před 7. Synodem to bylo živé téma, v uvedeném mezidobí nebyla potřeba toto téma znovu řešit. Možná díky velkým změnám ve společnosti danými druhou světovou válkou, nebo nástupem komunismu. Možná díky tomu, že na jednání 7. Synodu bylo zjevné, že ČCE je v tomto tématu rozdělená a nemělo by smysl toto téma otevírat bez většího časového odstupe.

10. synod ČCE - 1950

Tento synod se k otázce ordinace žen opět vrátil, byť pouze ve formě přípravy této otázky na synod další. Šlo pouze o zadání úkolu teologickému odboru, aby se touto otázkou zabýval na základě podnětu J. L. Hromádky a V. Hájka. *"Synod ukládá Odboru pro duchovní život a bohosloveckou práci v církvi, aby prozkoumal otázku ordinace presbyterů a žen a předložil příštímu synodu zprávu o výsledku své práce. Elaborát teologické komise buď před předložením příštímu synodu dán k vyjádření všem sborům /staršovstvům/ a právní komisi synodní rady."*⁵¹

Tato studie byla církvi předložena již na podzim r. 1950 a církev měla dostatek času se touto otázkou zaobírat. Na synod v r. 1935 se totiž jednotlivé sbory příliš nepřipravily a k návrhu ordinace žen se některá staršovstva ani nevyjádřila: *„Průběhem velmi rušné a pohnuté debaty se ukázalo, že některá staršovstva otázku ordinace žen vůbec neprojednávala, ačkoli všem farním úřadům byla zaslána zpráva o VI. synodu s přípisem, jímž důležitá usnesení synodu byla zvláště vyzdvížena a ačkoli ve zprávě o synodu bylo řečeno, že tyto otázky staršovstva projednati mají."*⁵² V tomto ohledu měl synod snahu se k otázce ordinace žen vrátit na základě kvalitní přípravy a na základě projednání ve sborech.

Za teologický odbor uvedenou studii zpracoval J. B. Souček. Jeho studie se velmi podrobně zabývala službou žen v Písmu, významem ordinace a svátostí a dalšími tématy. Tuto studii na základě předložených argumentů rozhodně nelze označit za materiál, který by ordinovanou službu žen zásadně podporoval. Přesto Souček ve své studii dospěl k tomu, že nejsou zásadní důvody proti ordinaci žen. *„Úhrnem třeba říci nejprve, že Nový Zákon se o postavení a službě žen nevyslovuje v podobě obecných pouček, které by mohly býti podkladem přímého právního uplatnění a řešení naší dnešní otázky... Není biblicky průkazného důvodu k tomu, aby církev nesměla použít žen k této své ústřední službě, děje-li se to slušně a podle řádu, a zejména jestliže samy neběží, nýbrž jsou k službě povolány..."*

---

⁵¹ Usnesení 10. Synodu, 1950

⁵² Zpráva o sedmém synodu českobratrské církve evangelické, 1936, s. 25

Důsledkem řečeného je, že církev nemá biblicky a věroučně závažného důvodu, aby ženám odpírala „ordinaci“, t. j. pověření službou svátostí, jestliže jim nechce odníti službu slova.“⁵³

11. synod ČCE - 1953

„V době XI. synodu pracovalo ve sborech 7 diakonek - absolventek fakulty, které kromě jiné sborové práce také kázaly. Ale ani proti službě svátostmi se příliš mnoho námitek neozývalo. Kdyby šlo doslova jen o kázání a svátosti, asi by se sbory rozpakovaly mnohem méně. Nejnepříjemnější však pro ně byla představa, že by ženy mohly zaujmout postavení, o kterém vlastně v definici ordinace nebyla řeč: úřad pastýře a správce sboru.“⁵⁴

V církvi byl již od konce r. 1950 k dispozici materiál teologické komise. Církev tedy měla dost času se připravit na 11. synod. Komise sice nepřinesla přímé argumenty na podporu ordinace, ale přišla s tím, že církev si může dovolit povolát ženy do farářské služby, protože proti tomu nejsou zásadní důvody. Synodu byl předložen jasný návrh: *„Synodní rada předkládá návrh "aby se synod usnesl ordinaci ženám přiznati a postavití je zcela na roveň mužů." Výsledkem tohoto synodu bylo usnesení o přiznání ordinace ženám.“⁵⁵*

Ačkoliv se v debatě na tomto synodu ještě objevovaly příspěvky na omezení ordinace žen pouze na vikářskou službu, byl návrh nakonec přijat a ženám byla přiznána ordinace k farářské službě.

Oproti synodu v r. 1935 zde byla ze strany samotných sborů vidět větší připravenost na jednání o této otázce i k přijetí návrhu. Sbory se před synodem vyslovily ohledně návrhu synodní rady následovně: *„Ze staršovstev vyslovilo se 119 hlasy pro, 85 podmíněně pro, 54 záporně, 16 nejasně a neodpovědělo 23 staršovstev.“⁵⁶* Na samotném jednání synodu se však delegáti vyslovili pro ordinaci velmi jednoznačně: *„Rozhodli-li synod téměř jednomyslně (proti jednomu hlasu) pro přijetí ordinace žen, neznamenal to vůbec, že by dost neuvážil praktické potíže a komplikace. V dlouhé diskusi se ukázalo, jak synodálové ani tyto otázky nepodcenili. Tentokrát ovšem bylo zřejmé, že nikdo z těch, kteří ukazovali na budoucí nesnáze, nemohl uvést „dějinný“ důkaz svých obav. Kdežto všichni bratři, kteří připomínali, že praktické potíže nejsou nepřekonatelné, mohli uvést mnoho příkladů, jak se naše mladé bohoslovky ve službě našich sborů osvědčily. Usnesení synodu nebylo ovšem určeno zase ani tím, že nyní jsou se sestrami ve sborové službě zkušenosti dobré. Synod svým rozhodnutím dal (i vyznavačsky) najevo, že v této otázce podrobuje sebe i celou církev především normě Božího slova.“⁵⁷*

---

⁵³ Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen, 1950, s. 7

⁵⁴ DOLEŽALOVÁ, M.: Ordinované ženy ve správě sboru a církve. In: *V Kristu ani muž ani žena*, 1984, s. 33-34

⁵⁵ Jedenáctý synod Českobratrské církve evangelické, 1953, s. 2

⁵⁶ tamtéž, s. 3

⁵⁷ *Křesťanská revue*, 1954, s. 47

Tímto rozhodnutím 11. synodu se ženy dostaly v duchovní službě na stejnou pozici jako muži. Měly stejná práva a jejich služba a ordinace měly stejnou váhu. V r. 1953 tedy skončil celý proces trvající 32 let.

Bezprostředním důsledkem tohoto rozhodnutí byly první ordinace žen: „*Na třetí adventní neděli, 13. prosince 1953, se stalo to, co již dlouho předtím v Českobratrské církvi dozávalo, a co se neobešlo bez letitých diskusí, často i slovních potyček. Ke službě Slova a svátosti byly ordinovány první ženy, absolventky Husovy evangelické bohoslovecké fakulty.*“⁵⁸

..

---

⁵⁸ *Padesát let od první ordinace žen v ČCE, Český bratr, 2003, s. 13*

2.3. ARGUMENTY PRO ORDINACI ŽEN

Počáteční argumenty na podporu ordinace žen vycházely především z toho, že odepření ordinace ženám není logickým krokem v již započatém procesu duchovní služby žen. K tomu se posléze přidávaly tradiční argumenty, že ženy nejsou o nic horší, než muži a nemá smysl je podceňovat, což potvrzovala i práce žen v tehdejší společnosti. Biblické argumentace stavěly na příkladech služby konkrétních žen v Písmu a na tom, že ženy jsou Bohem obdarovány a povolávány do služby, a proto by jim nemělo být bráněno toto obdarování používat. K tomu se přidal i liberálnější postoj k textům ohledně hierarchie v postavení muže a ženy a textům omezujícím vyučování žen.

2.3.1. Logické pokračování započatého procesu

Dosavadní služba žen se odehrávala především v oblasti diakonie, školství, či pomocných služeb ve sborech. Díky možnosti studovat bohosloví na fakultě se začaly vytvářet rovné podmínky pro službu žen a mužů. Pokud byla jednou z podmínek pro výkon farářské služby vystudovaná teologie a další farářské zkoušky, pak studium žen na bohoslovecké fakultě vedlo k určitému rozporu v praxi ČCE. Ženy měly přístup ke stejnému vzdělání a tím pádem splňovaly zásadní předpoklad pro farářskou službu. Ta jim však zatím byla odepřena a vznikl tak dvojitý metr ohledně splněných předpokladů k výkonu farářské služby. *„Sluší se i uvážiti, že studium bohosloví není u nás pokládáno za věc pouhé osobní záliby a akademické svobody, nýbrž prakticky a skutečně jest přípravou na duchovenskou službu v církvi. To dokazuje i zavedení vstupní zkoušky maturantů a získávání informací synodní radou o jejich osobních, zvláště náboženských kvalitách. Když jsme otevřeli ženám možnost tohoto studia, a ony skutečně na bohoslovecké fakultě studují, dáváme najevo, že jim otevíráme možnost církevní služby v nějaké formě.“*⁵⁹ *„Nábožensky se nedá držet nerovnost bohoslovců a bohoslovek, náboženských důvodů v oddálení bohoslovek od farářského úřadu nemůže být. Jestliže smí hlásati slovo boží, proč nemůže vésti celý farářský úřad? Bud' jsme neměli žen připustiti ke studiu bohosloví, neměli jsme jim dávat licenci ke kázání, aneb jsme povinni s nimi jednati ve všem jako s bohoslovcí. Vzdělání mají stejné, zkoušky mají stejné a způsobilost stejnou; proč nemají míti i práci a odměnu stejnou?“*⁶⁰

Tento argument poukazyval na odlišné podmínky pro výkon farářské služby. Pakliže se církev na jednom z prvních synodů rozhodla dovolit ženám studium bohosloví, tak tím vytvořila problém ohledně jejich nerovnocenného přístupu k duchovní službě. Problém toho, že navzdory stejnému vzdělání a obdarování bylo ženám zabráněno ve službě, jejíž požadavky naplňovaly. Církev navíc ženám umožnila kázat a zastávat vikářskou službu, čímž jim umožnila dělat totéž, co bylo obsahem farářské služby.

⁵⁹ *Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935, s. 185*

⁶⁰ LUKL, A.: *Ženy farářkami, Český bratr, 1933, s. 36*

Ohledně pokračování již započatého procesu se na stránkách Českého bratra objevilo několik obdobných vyjádření: „Dali jsme to největší a nevíme si rady anebo se bojíme učiniti důsledný krok další.“⁶¹ „Bud' udělejme poslední krok! nebo: stala se chyba. Třetí možnosti není, leda polovičatost.“⁶² „Kázání slova Božího žena již má... Setrvá-li církev na tom, že ženy mohou kázati, pak žádný vkus ani sentimentalita nesmí zabrániti, aby nevysluhovaly i svátosti. V presbyterní církvi patří vedení sboru presbyterstvu. Tu se pak ta celá otázka týká i žen ve staršovstvech.“⁶³ „Všeobecně se však uznávalo, že synod dal již ženě jedno z nejvyšších práv — licenci k zvěstování slova Božího a že by vlastně udělení práva k ordinaci byl nyní jen praktický důsledek práva ke kázání.“⁶⁴

První typ argumentů jde směrem dokončení procesu, který církev sama kdysi nastartovala jak otevřením studia bohosloví ženám, tak licencí ke kázání a posléze možností vikářské služby žen. Argument absence potřebné konzistence dosavadního rozhodování a jednání církve v otázce přístupu žen k duchovní službě.

2.3.2. Počítání se ženami v Písmu

V protikladu se starozákonním pojetím duchovní služby především ze strany mužů se uváděly příklady konkrétních žen ve službě v rámci Nového zákona. Např. ženy, které doprovázely Ježíše, diakonky a prorokyně. Oproti Starému zákonu jde o určitý posun. Přestože první diakoni byli muži (Sk 6:3), v epištolách se již objevuje možnost diakonské služby žen (1 Tm 3:11). Některé z nich jsou v Písmu vyjmenovány (Tabita, Foibé, Lydie). Počítá se i s duchovní službou vdov ženám, namísto marnění času klevetěním. Funguje i prorocká služba, která byla kdysi vyhrazena především mužům. Ke slovu se dostávají i ženy a tím pádem je zpochybněna obecná platnost příkazu o mlčení žen ve shromáždění. Je zde i Priscila, která vyučuje. „Je zajímavé, že nejen Ř 16,3 nýbrž i Sk 18,18-26 je Priscilla jmenována dříve než její manžel.“⁶⁵

Zastánci ordinace žen viděli v Písmu příklady toho, že je v NZ vidět posun od takřka výhradní služby mužů ke službě nezávislé na pohlaví. Viděli ženy jako ty, se kterými Bůh počítá a tím pádem není možné je ze služby vyloučit. „Evangelické církve... berou na vědomí, že první zvěstovatelky vzkříšení Ježíše Krista byly ženy, že Priscilla získává učeného Apolla a že u Gal. 3,18 stojí psáno „nenít ani muž ani žena nebo všichni vy jedno jste v Kristu.“⁶⁶

⁶¹ LUKL, A.: Ženy farářkami, Český bratr, 1933, s. 36

⁶² RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 62

⁶³ tamtéž, s. 63

⁶⁴ Český bratr, 1934, s. 236

⁶⁵ Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen, s. 2

⁶⁶ LUKL, A.: Ženy farářkami, Český bratr, 1933, s. 35

2.3.3. Situace v jiných církvích

Jedním z prvků, které podporovaly zavedení ordinace žen v ČCE byla praxe v jiných církvích ve světě. Tím se zabýval především A. Lukl v článku z r. 1933, kde vyjmenovával, jak na tom jsou jiné církve ohledně služby žen v církvi, včetně služby farářské. Luklův výčet byl poměrně obsáhlý a pro čtenáře mohl znamenat jasnou výpověď o tom, že pokud by se ČCE rozhodla pro ordinaci žen, tak by se tím pouze připojila k církvím, kde tato služba žen funguje. Lukl v tehdejšímu článku žádný vlastní komentář nepřipojoval. Přesto jeho výčet ukazoval realitu toho, že stejnou otázku řeší, nebo již vyřešily další církve. Tato změna v chápání služby a autority žen v jiných církvích církvi mohla vést k závěru, že farářská služba žen nepatří do kategorie neměnných dogmat.

2.3.4. Počítání se ženami v jiných církevních službách

V celém procesu se objevovaly odkazy na to, že ženy již v církvi řadu služeb zastávají. *„Reformační církve postupně zavedly práci žen v církvi, diakonky, sociální pracovnice, učitelky na školách dívčích a v nedělních školách, pracovnice mezi mládeží, misionářky a kazatelky (zvláště u menších církví).“⁶⁷*

V ČCE ženy sloužily především na poli sociální práce a služby dětem. Díky možnosti služby ve staršovstvech a uvedené licenci ke kázání se ženy začaly podílet na službě, která byla dříve vyhrazena pouze mužům. Na tento posun ve službě žen poukazuje Hromádka: *„Dříve i diákonci byli výhradně muži, a to také souviselo s celkovou společenskou hierarchií, ve které muž stál nad ženou. Kdo by dnes upíral církvi právo, aby povolávala ženy k přísluhování nemocným, chudým a starcům? Původně i učitelé byli povoláváni jedině z mužů.“⁶⁸*

Tento argument zdůrazňoval, že k posunu ve vnímání služby žen už dávno došlo. Ženy již v církvi řadu služeb zastávaly. Ve své podstatě všechny – až na službu farářskou. Ve světle těchto změn se zdá vyloučení žen z jediné služby jako nelogické.

2.3.5. Využití potenciálu žen

S předešlým bodem souvisí i využití potenciálu žen ve službě. Ženy mohly ve velké míře svůj potenciál využívat v mnohých službách. Objevovaly se argumenty, že Bůh nepovolává ke službě pouze muže, ale i ženy. Tím pádem nelze ženám bránit používat to, co do nich Bůh vložil. Jde o důležitý teologický argument, protože hlavní texty ohledně obdarování ke službě

---

⁶⁷ LUKL, A.: Ženy farářkami, *Český bratr*, 1933, s. 35

⁶⁸ HROMÁDKA, J. L.: K ordinaci žen, *Český bratr*, 1933, s. 156

nerozlišují mezi pohlavími. Toto rozlišení se neobjevuje ani u darů zásadních pro roli faráře - u daru vyučování, či daru vedení (1 Ko 12-14, Ř 12).

Jsou-li Boží obdarování určena k používání ke službě, pak by měla církev dát každému prostor k tomu, aby své obdarování používal. „Budete, vy muži, kteří jste mínění br. Růžičky, s to zodpovědětí jednou před Bohem, že jste nedali ženám plnou příležitost využití svých hřiven ve prospěch jeho věci?“ „Smíme brániti tomuto puzení Ducha u bohoslovky proto, že je ženou? Jsem přesvědčena, že Boží duch se nedá omezovati ani starými ani novými řády.“⁶⁹ „Jestliže však bylo zdůrazňováno, že přiznání práva k ordinaci žen by bylo v kolisi s Pavlem, byla uplatňována protinámítka, že brániti někomu, kdo chce z upřímné touhy a v stejné formě jako muž, pracovati pro věc Kristovu, bylo by proti duchu Jeho evangelia.“⁷⁰

V tomto duchu se ubíraly i některé příspěvky, které zdůrazňují nejen rozměr nebránění ve službě, ale i samotnou touhu žen svým obdarováním sloužit. „Po dobu studii zúčastňují se naše bohoslovky církevní práce, touží po tom, aby se vši věrností pracovati mohly na poli církevním a tak využití svých darů a svého vzdělání v práci sborové.“⁷¹

2.3.6. Dostatečnost žen

V rámci nejrůznějších příspěvků se někdy poukazovalo na to, že ženy mají určitý hendikep fyzické síly, že jsou omezeny mateřstvím atd. Zapojení žen v nejrůznějších profesích v tehdejší společnosti však dokazovalo, že ženy jsou schopny vykonávat řadu profesí, které dříve vykonávali pouze muži. „Nemohou to býti také důvody, že žena není rovnocenná muži: Vždyť jako učitelka, lékařka, úřednice s muži jest rovnocenná a někdy je i předčí.“⁷² „Nikdo nebude zajisté dnes popírati, že žena jest duševně velmi pokročilá, vysoce vzdělaná, výmluvná a učenlivá.“⁷³

J. L. Hromádka nebyl tím, kdo by smazal rozdíly mezi muži i ženami. Uvědomoval si důležité rozdíly mezi oběma pohlavími, ale přesto je neviděl jako zásadní problém: „Vím, že přirozené rozdíly mezi mužem a ženou nesmějí být zlehčovány a že v řádu stvoření zůstanou muži určité závazky, které mu už pro jeho tělesné vlastnosti nemohou být odňaty, ale mám za to, že z biologických rozdílů nemají být činěny závěry proti povolání žen do služeb církevních.“⁷⁴

I lékařka A. Schustlerová si byla vědoma toho, že žena má své limity např. díky mateřství. Neviděla v tom však zásadní překážku pro výkon farářské služby: „Práce ženy je omezena mateřstvím, ale toto omezení je časově ohraničené a nutno s ním počítati stejně jako s možností choroby u muže.“⁷⁵

⁶⁹ SCHUSTLEROVÁ, A.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 133

⁷⁰ *Český bratr*, 1934, s. 236

⁷¹ LUKL, A.: Ženy farářkami, *Český bratr*, 1933, s. 37

⁷² tamtéž, 1933, s. 36

⁷³ KAVKA, F.: Ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 84

⁷⁴ HROMÁDKA, J. L.: K ordinaci žen, *Český bratr*, 1933, s. 156

⁷⁵ SCHUSTLEROVÁ, A.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 134

2.3.7. Dobová podmíněnost biblických textů

Poslední skupině argumentů bude věnována samostatná kapitola, protože biblické texty a jejich pochopení jsou pro celý proces vedoucí k otevření farářské služby pro ženy klíčové. Zastánci ordinace viděli texty Písma jako něco, co nelze brát jako závaznou literu platnou ve všech dobách stejně. Všimli si toho, že např. Pavlův zákaz mluvení žen v církvi (1 Ko 14:34) je v protikladu k pravidlům prorocké služby a modliteb (1 Ko 11:5). Při výkladu textů Písma, které se týkají duchovní služby žen, se klonili k tomu, že jde o dobově podmíněné příkazy a zákazy, které však nejsou obecným principem: *„Ale ustanovení taková názorům tehdejší doby odpovídající smíme poctivě zařaditi mezi taková jako v témže listě jiná ustanovení podobná, jako např.: „Sudte, sluší-li se ženě bez zavítí kázání evangelia že Jim?“ S vážností a porozuměním je čteme, ale nevážeme se jimi slovně, poněvadž o žádné podstatné a spasitelné pravdě nejednají, ale týkají se věcí vedlejších.“*⁷⁶ *„Vždyť toto místo z apoštola i celá řada jiných nedotýká se ústředních principů spasení, ale týká se řádů a obyčejů, které vyrůstají z prostředí doby a její kulturní úrovní.“*⁷⁷

J. L. Hromádka tento přístup k Písmu dokonce postavil na rovinu poslušnosti Písmu. Tím vlastně posunul chápání konkrétních textů u dřívějších generací, která je chápala jako nadčasové pravdy. Hromádka bral některé texty jako dobově podmíněné: *„Všechny naše církevní pořádky mají vždycky jenom přechodnou platnost. Tuto skutečnost jsme si připomínali theologicky, když jsme přijali ordinaci žen. Pán Bůh nás postavil nyní do takové situace, že jsme se směli rozhodnout pod hlubším pochopením Písma svatého pro to, co bylo odmítáno dřívějšími synody. To není vrtkavost, to jest — věřím — odpovědnost pod Písmem svatým.“*⁷⁸

---

⁷⁶ LUKL, A.: *Ženy farářkami*, Český bratr, 1933, s. 35

⁷⁷ *Český bratr*, 1934, s. 236

⁷⁸ HROMÁDKA, J. L.: *Projev na 6. zasedání 11. synodu*, Český bratr, 1953, s. 140

2.4. ARGUMENTY PROTI ORDINACI ŽEN

Odpůrci ordinace žen pracovali s podobnými tématy, ale odlišným způsobem. Základem bylo Písmo a jeho konzervativní, až doslovné chápání. Zdůrazňovali především texty o hierarchickém postavení žen a jejich roli. Do své argumentace nezahrnovali oblast obdarování a jeho využití. Další oblastí byla historie církve, která až na velmi vzácné výjimky přiznávala možnost vedení církve a vykonávání některých služeb pouze mužům. Snahy o prosazení ordinace žen do farářské služby brali jako přizpůsobování se světu. V argumentaci proti ordinaci žen se lze proto setkat s tím, že jde o projev určitého úpadku církve, která se přestává řídit Písmem: *„Hlasy, aby se ženám dostalo rovnosti s muži i po stránce duchovní a aby směly samostatně spravovati sbory, jsou příznakem obecného i mravního úpadku.“*⁷⁹ V oblasti argumentace proti ordinaci žen se v ČCE objevovaly standardní argumenty, které provázejí podobné diskuze napříč církvemi.

2.4.1. Závaznost Písma

Písmo a jeho tradiční výklad jsou základem pro odmítání ordinace žen. Ve vztahu k ordinaci proto byly liberální výklady Písma podporující ordinaci žen brány jako neposlušnost Bohu a jeho řádům: *„Každá církev, která chce sloužit církvi Páně, musí se jimi řídit a nemá žádného práva je měnit. Církev, která je opouští, přestává být církví Boží a stává se vědomky nebo nevědomky tak zvanou „církvi kulturní“. Co jest to církev kulturní? To jest organizace, která nemajíc Duchu svatého, přes to napodobuje Boží řády, ale přetvořuje je dle moudrosti tohoto světa, aby se mu líbila a od něho ochotně byla přijímána.“* „...církev (řády) upravovati ve věcech nepodstatných může, ale nikdy to nesmí být proti Duchu, který je zřídil a to ani tenkrát ne, kdyby se to modernímu člověku sebe více líbilo. ...jsou tyto snahy sice velmi pokrokové, ale že jsou v přímém odporu s Duchem zakladatele náboženství novozákonního i s celou dobou prvního, čistého křesťanství.“ *„A kde jest hranice dobivosti a věčných hodnot? Může o tom rozhodovati ideál dnešní doby? Ne! Jen svědomí, které se probojovalo vírou k Bohu a jeho řádům.“*⁸⁰

Samotný způsob výkladu Písma byl v tomto ohledu důležitý, ale ještě důležitější bylo to, aby jakákoliv změna vycházela z hluboké studie Písma. K tomu vedl J. L. Hromádka. Pokud Písmo jasně nevede ke službě žen v roli vedoucích církve, pak je třeba k této změně nepřistupovat, nebo Písmo dále zkoumat, zda tuto variantu neumožňuje. Namísto vedení k tomu, aby se Písmo doslovně vykládalo jako zákon, však vedl Hromádka k tomu, aby bylo Písmo vykládáno z pohledu NZ, který vede ke svobodě od Zákona.⁸¹

⁷⁹ Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935, s. 186

⁸⁰ KAVKA, F.: Ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 86

⁸¹ HROMÁDKA, J. L.: K ordinaci žen, Český bratr, 1933, s.154

2.4.2. Patriarchální model Písma

Bible představuje patriarchální pojetí Izraele a později i církve. Tato forma argumentace se odvíjela především od textů Starého zákona, ale nacházela stejné pojetí i v rámci Nového zákona. V rámci těchto argumentů se na příkladech některých textů a principů potvrzovala platnost starozákonního patriarchálního modelu i pro církve. Na dominantním postavení mužů ve vedoucích rolích se nic nezměnilo, což potvrzovaly jak některé texty o roli a postavení žen, tak i odkazy na Ježíšův výběr učedníků. „Ježíš mezi apoštoly ani jediné ženy nepovolal. A proč, když práce nabývala ohromné šíře a když Kristus formuje nový oddíl kazatelů, proč mezi novými 70 účastníky není ani jediné ženy? Vždy tu byly již ženy vyzkoušené, obrácené, které zakusily milosti obrácení na svém vlastním srdci a které plály touhou, sdělovati to dále. I z důvodů praktických by se to zamlouvalo, neboť mezi ženami snáze bylo hlásati evangelium zase ženám, než mužům. Neukazuje to jasně, že Ježíš měl sice o ženě mínění veliké a úmysly svrchované lásky, ale kázání evangelia že jim důvodně nesvěřil? Byly to jistě důvody velmi vážné.“⁸² „Požadavek ten je v odporu s Písmem sv., s výroky proroků i apoštolů. Ani ve Starém ani v Novém zákoně nebyla žena nikdy volána za vůdce sboru. Apoštol Pavel výslovně odmítá pokusy žen o zasahování do duchovní povinnosti mužů... Pavel vystihl, že povoláním ženy k úřadu kazatelskému předala by se ženě vláda nad mužem, a to je proti zřejmé vůli Boží. Ale zřejmě i proti praksi Pána Ježíše. Pán Ježíš nepovolal mezi své učedníky (mezi 12 ani 70) jediné ženy. Na tomto ustanovení nesmí se ničeho měniti, ani církve ani kultura. A Pán Ježíš nepřišel zákon zrušit, nýbrž naplniti.“⁸³ „Jistě Pán Ježíš se obracel k ženám, pozvedal je i vyvýšil, ženy zvěstovaly ve svém okolí o Něm podle svých nejlepších sil, ale Pán Ježíš svěřil úřad apoštolům.“⁸⁴ Kristus přináší Novou smlouvu a jím nastavovaná pravidla lze brát jako příklad pro budoucí fungování církve. Pakliže Ježíš nevybírání žen mezi apoštoly, může to být bráno jako určitý precedens pro roli žen v budoucí církvi.

Obdobné jsou i Pavlovské texty, které přinášejí nový rozměr svobody ve vztahu k Zákonu. Dalo by se očekávat, že tento apoštol Nové smlouvy bude přinášet svobodu tam, kde je to jen možné. Přesto je on sám tím, kdo namísto svobody i ve věcech duchovní služby žen pouze opakuje standardní model patriarchální hierarchie (1 Ko 11:3nn; Ef 5:21-24, Ko 3:18).

2.4.3. Historie církve

Ačkoliv se ženy v roli kazatelek v historii církve objevily (valdenští, anabaptisté)⁸⁵, nebyly ženy v roli vedoucích církve samozřejmostí. „Tisíciletá praxe církve východní (pravoslavně), církve západní (římské) i všech církví evangelických až do počátku války mluví proti

⁸² KAVKA, F.: Ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 85

⁸³ Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935, s. 186

⁸⁴ RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 64

⁸⁵ Ducháčková, M.: Postavení žen v církvi, 2006, s. 53

*duchovenskému úřadu žen.*⁸⁶ „Z uvedeného zřejmo, že se veškeré církve křesťanské, od dob apoštola Pavla až na naše časy spoluúčastí ženy v církvi živě a bedlivě zabývaly, ale ani jediná svátostné úkony a kázání ženám nesvěřila.“⁸⁷

V historii církve je služba žen v roli duchovních správkyní sborů neobvyklá. Téměř 19 staletí byl patriarchální model zachován i v rámci reformace. Reformované církve do konce 19. století tento model neměnily.

2.4.4. Kulturní a dobová podmíněnost tématu ordinace žen

Předchozí argumenty, které staví na tradici Písma a tradici církve, vidí tehdejší změny jako důsledek vlivu světa, který ovlivňoval měnící se pohled na ženy. Jestliže církev až na zmíněné výjimky nikdy ženy neordinovala, proč po devatenácti staletích tyto řády měnit? Z tohoto pohledu mohly tehdejší snahy o liberalizaci církve vypadat jako opuštění tradičních hodnot. Proto někteří varují před posunem od tradičního pojetí pohledu na službu žen: „*Ordinace žen znamená sestoupiti z úrovně církve Boží na úroveň církve kulturní. Kříž Kristův jest tím vyprázdněn.*“⁸⁸ „*Není přirozeného slova, které by v církvi kohokoli opravňovalo ke službě Slova nebo k jakýmkoli jiným funkcím. Proto ani ženy se nemohou opírat o nějaká lidská práva v duchu feministických ideálů, aby dosáhly rovnoprávnosti s muži ve všech církevních úřadech.*“⁸⁹ „*Souhlasím s těmi, kteří chrání církev před náladami a nahodilými hesly veřejného, politického a kulturního života. Ani v otázce, zda smí církev ordinovat bohoslovecky vzdělané ženy, nesmí rozhodovat vliv nějakých dobových feministických požadavků. I takové hlasy, byť se na krátkou chvíli zdály nezadržitelným pokrokem proti starým pokolením, jsou často jen projevem bludných filosofických a mravních názorů.*“⁹⁰ „*A kde jest hranice dobovosti a věčných hodnot? Může o tom rozhodovati ideál dnešní doby?*“⁹¹

U tohoto argumentu se objevovala otázka církevní tradice - zda je nadřazena Písmu. Zda její staletí dlouhé trvání společně s obecnou praxí potvrzuje její pravdivost. Zda patří ordinovaná služba žen mezi nadčasové principy, nebo zda jde o věc dobově podmíněnou a tudíž proměnnou.

---

⁸⁶ *Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935, s. 188*

⁸⁷ KAVKA, F.: *Ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 86*

⁸⁸ *tamtéž, s. 88*

⁸⁹ *Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935, s. 188*

⁹⁰ HROMÁDKA, J. L.: *K ordinaci žen, Český bratr, 1933, s. 155*

⁹¹ RŮŽIČKA, M.: *K otázce ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 64*

2.4.5. Již existující široké spektrum služby žen v církvi

Odpůrci ordinované služby žen nebyli proti jejich službě jako takové. Naopak viděli potřebnost služby žen a jejich obdarování. Podobně jako zastánci ordinace žen i její odpůrci poukazovali na široké spektrum možností, které ženy v církvi mají. Zatímco zastánci ordinace žen to chápali jako precedens k otevření celého spektra služby v církvi, odpůrci chápali aktuální široké spektrum vykonávaných služeb jako dostatečné. Proto nebylo z jejich hlediska třeba toto spektrum rozšiřovat. „Ženě jest v církvi vymezeno tolik práce, že leckde se po ní marně volá. Proč by neměly naše bohoslovky učit na střed. školách s lepší odměnou? Odstraňme faktické podceňování ženy tam, kde je dosud držíme! Co diakonie? Je to práce méněcenná či spíše méně příjemná? A sociální práce že by nepotřebovala žen theologicky stojících na výši? A tu nemusí býti řečí o ordinaci.“⁹²

Tento pohled se objevil i v návrhu komise pro 7. synod ČCE: „Komise se shoduje v tom, že bohoslovecky vzdělaná žena mohla by býti ordinována k pomocné službě duchovenské pro daná odvětví práce církevní. Vedle práce katechetské a učitelské v nedělní škole a ve sdruženích mládeže, jest to zvláště duchovenská a sociální služba ženám v nemocnicích, porodnicích a jiných podobných ústavech; dále pak pastoraci rodin ve sborech a misijní práce v diaspoře (např. ze středisk seniorátních).“⁹³

Tento argument byl založen na hierarchickém postavení muže a ženy a z toho vyplývající nemožnosti ustanovit ženy do role vedoucích církve – do role nadřazené mužům. Odpůrci ordinace žen na straně jedné nechtěli ženám bránit ve službě, ale zároveň si uvědomovali určité limity, které plynuly z biblického pojetí hierarchie postavení muže a ženy. Tudíž nemožnosti tuto hierarchii popřít tím, že by ženy byly v pozici nadřazené mužům.

2.4.6. Role žen

Poslední skupinou argumentů byla role žen a jejich celková odlišnost oproti mužům, která se zdá být hendikepem pro výkon farářské služby. Objevovaly se obavy o naplnění role farářky v době mateřství, fyzicky slabší konstrukce ženy a její role matky. „Tu i radikální zastánci ženské ordinace uznávají mnohé praktické těžkosti. (Fysicky slabší konstrukce, mateřství). Nejsou tyto praktické těžkosti znakem, že Boží pořádky zamýšlejí se ženou právě něco jiného než toto?“⁹⁴

⁹² RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 64

⁹³ Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935, s. 188

⁹⁴ RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 63

Tento argument byl předmětem sporů s ohledem na to, jakou práci dokázaly ženy v tehdejší společnosti zastat a tím dokázat, že jsou schopny se v mnoha ohledech mužům vyrovnat. Na to poukázala ve svém článku především A. Schustlerová.⁹⁵

Tento argument v diskuzích příliš neobstál, ale přesto se občas objevoval. Buď jako obava o řádné fungování vedení sboru, nebo jako určité vnímání žen coby slabšího pohlaví: „*I ve spořádaném manželství farářky se jeví obtíž dlouhé administrativy v době mateřství, která by zatěžovalo práci ve sboru.*“⁹⁶ „*Nejvlastnější úkol a poslání ženy jest býti matkou. Není jedna z příčin tohoto úpadku v tom, že více než potřeba, duch doby, touha po požitku peněžním a samostatnosti, vzaly rodině matku? Či najde zaměstnaná žena-matka (a myslíme teď na povinnosti faráře) čas k tomu, aby byla ženou a matkou v tom krásném slova smyslu, aby získala potřebný přehled a byla pojítkem a tmelem v rodině?*“⁹⁷

---

⁹⁵ SCHUSTLEROVÁ, A.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 133

⁹⁶ BLAŽEK, V.: K otázce připuštění žen na kazatelny, *Český bratr*, 1933, s. 89

⁹⁷ FRANCOUZ, J.: Několik poznámek k otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 157

2.5. DISKUZE O BIBLICKÝCH TEXTECH

Diskuze o biblických textech, které se zabývají otázkou služby žen v církvi především z hlediska jejich autority, byla poměrně zajímavá. Minimálně tím, jak se od sebe lišily vyjádření komisí, které připravovaly na oba rozhodující synody – jak na sedmý synod v r. 1935, tak na 11. synod v r. 1953. Obě komise zkoumaly stejnou otázku, přesto dospěly k jiným závěrům. Zajímavé byly i odlišné pohledy na Písmo – způsob jeho chápání i výkladu konkrétních textů. Zajímavý byl i výběr textů při obou argumentacích a to, kolik prostoru bylo jednotlivým textům věnováno. Celkově však celé diskuzi výrazně chyběla řádná exegeze. Biblické texty byly často používány pouze jako potvrzení vlastních pohledů bez snahy o poctivou exegezi nezávisle na vlastním názoru na danou problematiku.

2.5.1. Mlčení žen

Nejčastěji zmiňovaným textem bylo Pavlovo napomenutí žen, aby ve shromáždění mlčely (1 Ko 14:34n). Tento argument se občas vyskytoval mezi odpůrci ordinace žen jako jeden z těch zásadních. „*Slova Písma znějí určitě proti tomu, aby ženám bylo dovoleno kázat a vést církev. „Ženy vaše v shromážděních ať mlčí...“ (1. Kor. 14. 34 n). „ženě nedopustím učit, ani vládnouti nad mužem, ale aby byla v mlčení...“ (1. Tim. 2. 12 15).“*⁹⁸ Oba texty vedou ženy k mlčení. Ačkoliv byl častěji zmiňován text z 1. Korintským, je obsahově závažnějším textem 1. Timoteova. Tam Pavel rozšiřuje zákaz mlčení i na zákaz vyučování a jasné omezení autority žen.

Komise 7. synodu v r. 1935 k těmto textům uváděla: „*Apoštol Pavel výslovně odmítá pokusy žen o zasahování do duchovní povinnosti mužů. I. Kor. 14, 34—35; 1. Tim. 2, 12. Pavel vystihl, že povoláním ženy k úřadu kazatelskému předala by se ženě vláda nad mužem, a to je proti zřejmé vůli Boží.*“⁹⁹ Pro tehdejší komisi poměrně jasný závěr, ačkoliv ve svém materiálu nepředkládala exegezi obou textů, ale pouze svůj pohled.

Na text z 1 Ko 14:34 je však možné pohlížet i jiným způsobem. O to se snažili ti, kteří toto slovo vykládali v kontextu samotné epištoly: „*Kdybychom jim měli rozumět jako absolutní záповědi jakéhokoli slovního projevu žen ve shromážděních církve, byla by ve velikém, ano nakonec nesmiřitelném rozporu s 11,5.*“¹⁰⁰ Popření jakéhokoli verbálního projevu žen je v kontrastu s tím, že Pavel bere ženy jako ty, které se ve shromáždění modlí a prorokují.

Cílem tohoto napomenutí může být více věcí, na které upozorňovala komise v materiálu pro 10. synod. Jedním z motivů byl pořádek během shromáždění – podobně jako řád shromáždění během prorokování v předchozích verších o proroctví a mluvení jazyky během

⁹⁸ HROMÁDKA, J. L.: K ordinaci žen, *Český bratr*, 1933, s. 155

⁹⁹ *Sedmý synod Českobratrské církve evangelické*, 1935, s. 188

¹⁰⁰ *Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen*, 1950, s. 4

bohoslužby. V tomto ohledu komise upozorňovala na to, že tehdejší doba je dobou charismatickou, živelnou a prvotní církev tedy provázela určitý zmatek, který bylo třeba korigovat.

Dalším motivem bylo nezasahování do diskuzí lidským způsobem. Podle komise je u Pavla rozdíl mezi běžným mluvením a mluvením duchovním (modlitba, prorocství): „*Pro postavení ženy v církvi apoštol uplatňuje tato hlediska způsobem zřetelným právě v 1K 14,34-35 onomu zvláštnímu poslání ženy, aby svým vztahem k muži zobrazovala vztah církve ke Kristu, neodpovídá, aby se svémocně ujímala slova ve shromážděních, nýbrž aby svým mlčením zdůrazňovala a předváděla to očekávání a tu hotovost přijímat, která sluší církvi ve vztahu ke Kristu. Je to v podstatě pozitivní možnost, je to zvláštní služba v církvi. Jestliže však některé ženy v Korintu tuto svou zvláštní službu do té míry přezíraly, že vystupovaly s neukázněným a rušivým mluvením, může či musí být tato pravda uplatněna také způsobem negativním, v podobě zevšeobecňujícího zákazu všeho mluvení žen, konaného z vlastní iniciativy. ... Apoštol se však neobrací proti tomu, aby žena, povoláná k tomu Duchem svatým, pronesla svou modlitbu nebo "prorocství". „Novodobými výrazy řečeno, nezakazuje jí, aby vedla společnou modlitbu a aby kázala, je-li k tomu povolána jinak než svou zálibou.“¹⁰¹*

Souček vykládal text v dobovém kontextu a nevyvozuje z něj žádné závěry. Spíše bral zákaz mluvení jako snahu omezit neduchovní povídání, které narušovalo bohoslužby. Zajímavý je jeho pohled na mlčení žen jakožto projev církve očekávající na Krista. V kontextu 11. kapitoly předkládal pohled, který text nehodnotí, ale fakticky vykládá. Tento exegetický přístup je vidět v celém materiálu pro 10. synod.

Podobný přístup želel chybět u řady ostatních, kteří namísto poctivé exegeze předkládali jen určité závěry. A. Lukl se exegezi vůbec nezabýval, ale pouze uváděl své hermeneutické konstatování ohledně dobové podmíněnosti Pavlových textů: „*Ustanovení taková názorům tehdejší doby odpovídající smíme poctivě zařaditi mezi taková jako v témže listě jiná ustanovení podobná, jako na př.: „Sudťe, sluší-li se ženě bez zavítí modliti Bohu?“ S vážností a porozuměním je čteme, ale nevážeme se jimi slovně, poněvadž o žádné podstatné a spasitelné pravdě nejednají, ale týkají se věcí vedlejších.“¹⁰²* Závěr jistě zajímavý, ale chybí mu potřebné zdůvodnění.

Podobná absence poctivé exegeze se objevovala i u odpůrce ordinace žen Ferdinanda Kavky, který uvedené texty nevykládal, ale pouze je uváděl na podporu svého pohledu.¹⁰³ Ani J. L. Hromádka oba texty nevykládal, ale pouze je uváděl jako určitý fakt, se kterým musí církev pracovat při hledání odpovědi na otázku ordinace žen.¹⁰⁴

Text o mlčení žen z 1 Ko 14:34n tedy nebyl argumentem, který by v kontextu celé epištoly obstál jako argument obecné mlčenlivosti žen.

¹⁰¹ Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen, 1950, s. 6

¹⁰² LUKL, A.: Ženy farářkami, Český bratr, 1933, s. 35

¹⁰³ KAVKA, F.: Ordinace žen, Český bratr, 1933, s. 84

¹⁰⁴ HROMÁDKA, J. L.: K ordinaci žen, Český bratr, 1933, s. 154

Komplikovanější je výklad textu 1 Tm 2:11n, kde Pavel nespojuje mlčení žen s pořádkem během bohoslužeb, ale s jejich postavením vůči mužům. Navíc je tu i zákaz učení, který v textu 1 Ko 11:5 chybí.

Souček se s tímto textem vyrovnával srovnáním se slovy apoštola Petra, kde je prostřednictvím tichosti „*křesťanským ženám přislíbena možnost a dán úkol, aby své pohanské muže, kteří neuvěřili zvěstovanému slovu, svou podřízeností a svatým obcováním beze slova získaly pro víru a pro Krista.*“¹⁰⁵ Pavlův text viděl jako omezující pojetí mlčení, zatímco Petrův text jako zaslíbení pro tichost žen. K Pavlovu textu uvedl: „*Negativním rozvedením (mlčení jako projevu očekávání církve na Krista) je 1Tm 2,11-15, kde je příkaz mlčet, "učit se v tichosti", velice zdůrazněn a odůvodněn nejen poukazem na prvotnost Adamovu ve stvoření, nýbrž i na prvotnost Evinu v pádu, což je myšlenka vůči vlastním listům Pavlovým nová.... Není správné jedno z těchto rozvedení - obvykle 1Tm 2,11-15 - izolovat a zabsolutňovat jako souhrnnou novozákonní směrnicí o postavení žen v církvi, tak jako naopak není správné na tento pokyn docela zapomínat a jej zcela ignorovat.*“¹⁰⁶

Aktéři diskuzí byli ochotni vidět jeden z textů jako text situační a dobově podmíněný. Zvláštní však bylo to, že text 1 Tm zůstával v diskuzi spíše stranou, ačkoliv obsahuje výpověď závažnější, než text adresovaný korintskému sboru.

2.5.2. Hierarchická posloupnost vztahu muže a ženy

Textem, který byl často uváděn v diskuzích ohledně ordinace žen, byl text 1 Ko 11:3: „*Rád bych, abyste si uvědomili, že hlavou každého muže je Kristus, hlavou ženy muž a hlavou Krista je Bůh.*“. Tento text býval doplňován slovy o paralele mezi vztahem muže a ženy a vztahem Krista a církve: „*...muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům.*“ (Ef 5:22n). Oba texty nenabízejí možnost výkladu z hlediska dobové podmíněnosti, jako tomu bylo ohledně mlčení žen ve shromáždění. Propojení podřízenosti žen mužům je zde bráno jako součást Boží hierarchie: Kristus a církev, Bůh a Kristus, Kristus a muž, muž a žena.

Jak se s těmito texty vyrovnávali ti, kdo se zabývali ordinací žen? Ferdinand Kavka tento text pouze uvedl v rámci své argumentace na podporu podřízeného postavení žen, ale nijak ho nevykládal.

Důkladnou exegezi textu předložila až komise v r. 1950: „*O (podřízení) mluví apoštol právě v 1K 14,34, užívaje tu slova hypotassesthai stejně jako Ko 3,18; Ef 5,24; stejným slovem Ř 13,1 mluví o potřebném podřazení či zařazení pod vrchnosti. Všude zde jde o to, že svoboda v Kristu neopravňuje křesťana, aby přezíral závazky dané v tomto věku, nýbrž ho naopak vede k tomu, aby jim rozuměl a respektoval je.*“¹⁰⁷ „*Zřetelného křesťanského, t.j. christologického*

¹⁰⁵ Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen, 1950, s. 6

¹⁰⁶ tamtéž, s. 6

¹⁰⁷ tamtéž, s. 5

odůvodnění a smyslu nabývá motiv podřízenosti žen ve světle Ef 5,22-33. Zde není jednotného řetězu Bůh - Kristus - muž - žena, nýbrž je tu paralelita dvou vztahů: vztah muže a ženy i oblasti tohoto věku má zobrazovat vztah Krista a církve v oblasti vlastní skutečnosti víry. Tím je už také řečeno, že podřízení žen v oblasti tohoto věku je pomíjitelné, netýká se nejvlastnějšího vztahu k Bohu a má povahu obrazů a znamení, není správné vytrhávat apoštolova slova z této souvislosti a činit z nich základ strnulého učení o absolutní, t.j. i mimo onu službu zobrazování vztahu Krista a církve platné podřízenosti žen, i když apoštol jistě chce upozornit, že v samé přirozenosti muže a ženy, dané Božím stvořením, jsou jisté rozdíly funkcí a proto i postavení, které nikdy nebudou beze zbytku smazány, a že věřící v Krista mají tyto rozdíly vděčně přijmout jako projev Boží milosti a mají je v celém svém životě respektovat.“¹⁰⁸

I přes tento pohled na texty spojující podřízenost žen s hierarchií ve vztahu k Bohu komise neměla zásadních námitek vůči ordinaci žen. Pouze k otázce hierarchie vyjadřovala potřebu uchování určité podřízenosti: „...žena, ač v Kristu zcela rovná muži, není s ním ve všech směrech stejná a zaměnitelná, nýbrž má také své zvláštní úkoly, možnosti i meze. Tu je trvale platný smysl připomínek o podřízení ženy, které může být omezeno na minimum, ale které nemůže být, také v zájmu ženy samé, beze zbytku odstraněno.“¹⁰⁹

I u tohoto textu tedy chybí jeho vysvětlení způsobem, který by uvedenou hierarchii smazal a dopřál ženě stejné postavení, jaké má muž. I komise z r. 1950 počítala s platností této hierarchie.

2.5.3. Stejnost žen a mužů v Kristu

„V rozhovorech o této otázce se často slyší na jedné straně "v Kristu Ježíši není ani muž, ani žena, na druhé straně však žen vaše ať v shromáždění mlčí.“¹¹⁰

Základem nejčastějšího argumentu zastánců ordinace žen je text Ga 3:28: „Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.“ K tomuto textu se komise vyjadřuje následovně: „Tento výrok je řečen v souvislosti, jejímž vnitřním středem je skutečnost a význam křtu (Ga 3,27). Na rozdíl od očistné koupele proselytů, které se na jedné straně podrobovali jen pohané nově se hlásící k starému Izraeli (k církvi židovské), nikoli rodilí Židé, a která na druhé straně musela stačit ženám, kdežto muži byli v Izraeli přijímáni nejen koupelí, nýbrž také „a to s ústředním významem obřízkou, jest křest v Ježíše Krista účinným znamením, jehož všichni (Židé i Řekové) stejně potřebují a jež pro všechny (pro muže i pro ženy) stejně stačí. Tím ukazuje, že v nové smlouvě Kristově mizejí všechny rozdíly mezi lidmi, i takové, které ještě ve staré smlouvě měly podstatný význam.“¹¹¹

¹⁰⁸ Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen, 1950, s. 5

¹⁰⁹ tamtéž, s. 6

¹¹⁰ tamtéž, s. 1

¹¹¹ tamtéž, s. 1

Pohled komise bere ono „není rozdíl“ jako vyjádření dostatečnosti křtu pro všechny lidi bez rozdílu. Posléze se tímto textem již nezabývala, ale pouze poukazovala, že ženy mají v Novém zákoně určitý prostor ke službě. Text je vyložen, ale není přímo propojen s právem, či nárokem rovnocennosti žen vůči mužům. Chybí zde souvislost mezi službou žen ve vedení církve a křtem. Vyjádření komise tedy lze brát jako odmítnutí tohoto textu jako nároku žen na rovnost mužům s ohledem na jeho exegetický význam.

K tomu textu se vyjadřoval i F. Kavka, který si všímá toho, že uvedený text nesouvisí se službou žen: „*Druhá námitka bývá, že žena není méněcenná muž. Citovává se slovo Pavlovo: „není ani muž ani žena“ (Gal. 3. 28) ovšem „v Kristu“ a všechna místa mluvící o ženě, jež poddána jest muži se snadno odsouvají do dobového pozadí nebo i na okraj. Ale v tom právě leží celá věc, že takto to nelze dělati. U víře vůbec nelze mluvit o méněcennosti jednoho a povýšenosti druhého. V Kristu u víře není muž ani žena, ale přece jsou různé úkoly.*“¹¹² Růžička text sice nevykládal, ale uvědomuje si, že téma rovnocennosti není základem pro posuzování samotné služby. Lukl tento text také nevykládal, ale bral ho pouze jako samozřejmost identity evangelických církví v protikladu se zastánci patriarchálního pojetí farářské služby: „*Evangelické církve nemohou míti takové ustanovení. Berou na vědomí, že první zvěstovatelky vzkříšení Ježíše Krista byly ženy, že Priscilla získává učeného Apolla a že u Gal. 3,18 stojí psáno „není ani muž ani žena nebo všichni vy jedno jste v Kristu*“.¹¹³

Celkově se text z Ga 3:28 jevil jako slabý základ pro podporu rovnocennosti žen v duchovní službě v církvi. Chybí v něm propojení se službou žen. Sama komise neviděla přímou souvislost mezi ordinací žen a textem navazujícím na křest. Přesto býval tento text často citován v rámci diskuze o postavení a službě žen v církvi.

---

¹¹² KAVKA, F.: *Ordinace žen*, Český bratr, 1933, s. 84

¹¹³ LUKL, A.: *Ženy farářkami*, Český bratr, 1933, s. 34

2.6. SHRUTÍ

Při pohledu na současnou ČCE se může zdát, že ordinovaná služba žen zde je a vždy byla samozřejmostí. Celý proces však ukazuje, že k tomuto stavu vedla poměrně dlouhá cesta. Společenské změny vedly k některým změnám ohledně role žen. Počátek 20. století přinesl v této oblasti mnoho nového. ČCE však těmto změnám nevyšla bezhlavě vstříc. Staletí života v patriarchální společnosti a v patriarchálním modelu fungování církve pomohla této církvi tuto změnu neuspěchat, ale dát jí potřebný čas. Po 7. Synodu nebylo jasné, jestli se k této otázce ještě ČCE vrátí. Pokud ano, tak jakým způsobem a kdy. Prodleva 15 let ukazuje, že ČCE neprožívala tlak na dořešení této otázky. Z hlediska historického byla ČCE schopna uchovat si svou dosavadní identitu a zároveň vyjít ženám v rámci jejich církevní služby vstříc.

V celém procesu jsou důležité různé faktory. Změny v postavení žen ve společnosti, přístup k vysokoškolskému vzdělání, úbytek mužů během 1. světové války, přístup žen k zatím ryze mužským povoláním, úspěšnost žen... částečné oslabení postavení církve v samostatném státě, širší spektrum služby žen v církvi, teologické vzdělání, licence ke kázání, příklad církví ze světa... Celý proces v ČCE a jeho výsledek jsou souhrnem výše uvedených faktorů. Všechny tyto faktory byly přítomné už v době konání 7. synodu. Přesto tehdy nevedly k tomu, aby ČCE umožnila ženám vykonávat farářskou službu. Je možné, že v této době byl ve společnosti a v církvi ještě hluboce zakořeněný patriarchální model, který tehdejší církvi neumožnil udělat poslední krok na cestě k ordinaci žen.

Zásadními jsou v celém procesu argumenty biblické. V období mezi dvěma zásadními synody se ve vztahu k ženám nenastaly žádné zásadní změny. Komunistická společnost sice vyzdvihla ideál pracující ženy, ale šlo jen o potvrzení dosavadního emancipačního procesu. Přesto se v argumentaci ohledně ordinace neobjevuje v r. 1950 společenský tlak na to, že by církev měla tento ideál akceptovat a implementovat ho do svých řad.

Samotný závěr celého procesu byl otázkou exegetickou. V rámci diskuzí ohledně ordinace žen do doby 7. synodu se vyznačují diskuze nedostatečnou exegetickou prací. Písmo se používalo spíše na potvrzení vlastních postojů, nikoliv jako zdroj poznání, ke kterému je třeba přistupovat nezaujatě. Dobové články v církevním tisku se vyznačují absencí kvalitní exegeze. Ani studie tehdejší komise, která předložila synodu následující doporučení: „*Komise soudí, že není možno povolávati ženu jako duchovního správce sboru.*“¹¹⁴ nepřinesla kvalitní exegezi.

10. synod přinesl kvalitativní změnu v dosavadní exegetické práci v podobě jedinečné studie J. B. Součka. Ten přinesl velmi kvalitní exegezi biblických textů. Výsledkem byla práce, která objektivně pojednávala o postoji Písma k autoritě a službě žen. Tato studie nenabízela přímou biblickou podporu ordinace. Spíše naopak. Přesto tato studie doporučila na základě poctivé exegeze synodu ženy ke kazatelské službě ordinovat.

Kvalitní poctivá exegeze byla vidět i v závěru celé Součkovy studie: „*Úhrnem třeba říci nejprve, že Nový Zákon se o postavení a službě žen nevyslovuje v podobě obecných pouček, které by mohly býti podkladem přímého právního uplatnění a řešení naší dnešní otázky... biblických výpovědí nemůžeme použiti v přímém zákonickém smyslu, nýbrž jen tak, že se pokusíme vystihnout ony základní zvěstné a theologické směrnic a použití jich v poslušnosti i*

---

¹¹⁴ *Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935, s. 139*

svobodě víry na naše dnešní otázky a úkoly. ...z darů milosti nelze vyvozovati žádné samozřejmé nároky; není tedy přiměřené biblickému svědectví řešit celou otázku pod tím zorným uhlem, zda ženy mají "právo na ordinaci"... žena, ač v Kristu zcela rovná muži, není s ním ve všech směrech stejná a zaměnitelná, nýbrž má také své zvláštní úkoly, možnosti i meze. Není biblicky průkazného důvodu k tomu, aby církev nesměla použít žen k této své ústřední službě, děje-li se to slušně a podle řádu, a zejména, jestliže samy neběží, nýbrž jsou k službě povolány."¹¹⁵

M. Doležalová v tomto doporučení vidí důsledek probuzení zájmu o Písmo a tudíž výsledek poctivého zkoumání Písma: „Zatímco na VII. synodu roku 1935 zvítězily "praktickým zřetelem vedené rozpaky" /zn. jas, Kř. revue 1954/, na XI. synodu byla situace jiná. Církev se odvážila přiznat ženám ordinaci vlastně jen na základě oněch biblicko-teologických zdůvodnění, aniž by předem řešila předpokládané praktické problémy. Domnívám se, že to charakterizuje ovzduší oněch let v naší církvi. Ovzduší, ze kterého vzešla biblická konkordance i zahájení práce na novém překladu. Ovzduší plného zaujetí Písmem, kde argument z bible platil nad psychologický, sociologický či jiný."¹¹⁶ ČCE svým rozhodováním dokázala, že Písmo bylo její nejvyšší autoritou bez ohledu na to, že se během let změnily některé přístupy k Písmu. Uvedené doporučení bylo výsledkem studia Písma, nikoliv výsledkem nutnosti implementovat společenské změny do církve.

Celý proces v ČCE má svůj průběh, svou logiku, své argumenty, své podporovatele i své odpůrce. Může být příkladem toho, že jak vlivem mnoha okolností, tak vlivem odlišného pohledu na některé texty Písma je možné změnit staleté tradice. Celý proces ukazuje, že církev je v praxi tou nejvyšší instancí, která své tradice tvoří, udržuje, ale i mění. ČCE dokázala změnit něco, co většina církví na světě považuje za neměnitelné.

Pro odpůrce ordinace žen je toto rozhodnutí potvrzením liberalizace církve a neposlušnosti Písmu. Pro jiné je to naopak projev poslušnosti principům evangelia. Pakliže mohou odpůrci namítat, že ordinace žen je projevem úpadku církve a vlivem světa na církev, pak její zastánci mohou naopak namítat, že lpění na doslovném výkladu může být projevem tvrdosti a nevnímání potřeby reformace církve, aby byla aktuální nositelkou evangelia.

Ostatně v podobném duchu mluvil i J. L. Hromádka v r. 1933, který připouštěl umožnění ordinace žen jako projev svobody církve: „Mám tedy za to, že církev je oprávněna povolati i ženu ke službě v církvi, uložiti jí úkol a zřídit (ordinovat) ji k tomuto úkolu; že je oprávněna povolati ženu i ke službě Slova Božího a k vysluhování svátostem.“ Tuto možnost však podmiňoval podobně, jako pozdější komise: „Záleží ovšem na tom aby kázání nebylo pojato jako právo, nýbrž jako těžký a odpovědný úkol.“¹¹⁷

Celé téma je ukázkou toho, který princip má v důsledku nejvyšší hodnotu. V tomto případě to byla volba mezi principem podřízenosti žen mužům, a mezi principem Božího obdarování a používáním Božích darů ke službě. Pro konzervativní přístup byl zásadní důraz na biblický princip podřízenosti žen, který ženám neumožňoval být v nadřazeném postavení vůči mužům, a tím pádem nebylo možné nechat ženy sloužit v roli vedoucích církve. Liberálnější přístup vedl k nebránění ženám v děláni toho, k čemu mají potřebné předpoklady.

¹¹⁵ Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen, 1950, s. 7

¹¹⁶ DOLEŽALOVÁ, M.: Ordinované ženy ve správě sboru a církve. In: V Kristu ani muž ani žena, 1984, s. 33-34

¹¹⁷ HROMÁDKA, J. L.: K ordinaci žen, Český bratr, 1933, s. 156

Celý proces v ČCE ukazuje, že oba přístupy nelze snadno oddělit. Někdo by v rámci konzervativního přístupu mohl trvat na tom, že každý musí používat charismata s odkazem na 1 Ko 12-14 a Ř 12. Někdo by v rámci stejného přístupu mohl trvat na tom, že je třeba zachovat biblickou hierarchii. Toto téma proto nelze dělit podle toho, co se jeví jako liberální, či konzervativní. Jde spíše o upřednostnění některého z biblických principů. ČCE nakonec zvolila za přednější jiný princip, než zachování biblické hierarchie postavení muže a ženy.

3. CÍRKEV BRATRSKÁ

Základy této církve vycházejí z misijní práce kongregačních amerických misionářů (American Board) v Praze a z probuzení v oblasti Orlických hor (Bystré). Vlivem těchto dvou proudů, které se spojily, měla CB od počátku rozměr reformované církve, která se řadila ke konzervativnímu proudu křesťanství.

Církev bratrská se hlásí k odkazu reformace a řadí se po bok ostatních reformovaných církví v hlavních zásadách víry a hlavních křesťanských vyznáních víry. Církev bratrská sama sebe definuje jako společenství lidí, kteří věří v Ježíše Krista.¹¹⁸ (podmínkou k přijetí za člena je osobní víra v Krista). Podobně jako ČCE vede své členy k osobní zodpovědnosti a víře.

Z hlediska organizační struktury se CB v základu podobá ČCE. Je tvořena sbory, které vedou staršovstva a kazatelé sborů. Nejvyšší orgánem celé církve je konference delegátů sborů. Rada CB je nejvyšší správní orgán, který je podřízen konferenci a naplňuje její rozhodnutí.

Základem církve jsou sbory, které tvoří církve a jejich delegáti spolu s kazateli tvoří konferenci delegátů. Tyto sbory vedou staršovstva v čele s kazatelem (či bez kazatele, pokud ho sbor aktuálně nemá). Kazatel však není nadřazen starším sboru, ani sboru. Naopak je společně se staršovstvem podřízen členskému shromáždění.

---

¹¹⁸ Ústava Církve bratrské, 2018, s. 4

3.1. ORDINACE V CB

Po většinu doby své existence znala CB pouze jedinou ordinovanou službu, kterou byla služba kazatelů. Další varianta ordinace se dostala do Řádu CB až v r. 2005 ve formě ordinace diakonů. Tato ordinace není příliš jasně definována a může se týkat různých forem služby – především kaplanské služby. Zatím byla udělena jen v několika případech.

Ohledně ordinace si CB drží reformované pozice všeobecného kněžství. Ačkoliv CB počítá s kazatelskou ordinací, tak vyznává všeobecné kněžství věřících – tedy rovnost mezi všemi věřícími. Ve starších Řádech CB se objevuje následující: *„Církev bratrská vyznává všeobecné kněžství věřících (1Pt 2,9), které však nevyklučuje pověření ke zvláštním službám v církvi (např. Timoteus). Mezi ordinovanou a neordinovanou službou v Církvi bratrské není hierarchický rozdíl a postavení ordinované služby nevyjadřuje přenesení pravomocí sboru na jednotlivce.“*¹¹⁹ *„V Církvi bratrské jsou si všichni členové včetně kazatelů rovni jako bratři a sestry v Kristu (Mt 23,8). Církev navíc důsledně zastává biblickou zásadu, že všichni věřící jsou svatým kněžstvem skrze Krista (1Pt 2,5). Není mezi nimi hierarchických stupňů, liší se od sebe jen různým obdarováním a pověřením ve službě. Vedení sborů je svěřeno staršovstvu sboru a správci sboru či administrátorovi.“*¹²⁰ V duchu reformace je tedy i v CB ordinovaná služba součástí služby všech věřících. Ve vztahu k ženám však tato vyznání neplatí úplně, protože navzdory proklamované hierarchické rovnosti nemají ženy v CB možnost zastávat roli kazatele.

Podobně jako v ČCE i zde chybí hierarchické pojetí církve, kdy by ordinovaní kazatelé byli vůči ostatním členům sboru v pozici nadřazených služebníků. Ordinovaná služba nepřináší kazatelům vyšší postavení. Fakticky vede sbor staršovstvo společně s kazatelem. Navíc se společně zodpovídají členskému shromáždění, které si své starší i kazatele volí.

Ve vztahu ke katolickému pojetí ordinace (svěcení) i CB vede k tomu, že ordinace nezaručuje monopol na vysluhování svátostí. V tomto ohledu není obsah ordinované kazatelské služby jasně odlišen od služby starších sboru. I oni totiž mohou kázat a po domluvě mohou také vysluhovat Večeři Páně a křtít: *„Službou svátostmi... je pověřen ordinovaný kazatel, který touto službou v rámci svého Sboru může dočasně pověřit jiného člena Staršovstva, Místního staršovstva nebo vikáře. Za řádné vysluhování svátostí odpovídají Staršovstvo a ordinovaný kazatel, který je povinen pověřenou osobu poučit o biblickém významu svátostí na základě ustanovení Písma, Zásad a Řádu. O četnosti vysluhování večeře Páně rozhoduje Staršovstvo.“*¹²¹

V praxi CB není ordinovaná kazatelská služba nezastupitelná. Laické pojetí služby v duchu všeobecného kněžství vede k tomu, že kazatelská služba je do jisté míry záměnná se službou

---

¹¹⁹ Řád Církve bratrské, 2005, s. 12

¹²⁰ tamtéž, s. 10

¹²¹ Řád Církve bratrské, 2019, s. 16

starších z hlediska toho, co mohou a mají dělat starší a kazatel. Kdysi byl kazatel tím, kdo byl hlavní osobností celého sboru a řády mu ukládaly mnohem více povinností, než staršovstvu. Historický vývoj však vedl k tomu, že důraz se postupně přenesl na staršovstva sborů, jejichž je kazatel součástí. Z tohoto hlediska tedy nemá úřad kazatele takovou váhu, jako kdysi. Zásadní rozdíl spočívá v jeho volitelnosti na sbory CB: „*Ordinací získává kazatel právo být volen kterýmkoli sborem církve za kazatele a správce sboru.*“¹²² Druhý rozdíl se týká státní legislativy, protože kazatel je díky ordinaci tím, kdo může (na rozdíl od starších sboru) právoplatně oddávat.

Podobně jako u ČCE je ordinace aktem, který potvrzuje rozpoznání církve, že dotyčný člověk je vhodný pro kazatelskou službu: „*Kazatelská ordinace s pověřením ke službě Slovem, k vysluhování svátostí církve a ke správě Sboru s platností ve všech Zemských církvích (čl. 5 Ústavy), potvrzuje, že Církev bratrská u ordinovaného bratra rozpoznala zejména dar výkladu Bible a pastýřského vedení.*“¹²³ Tedy opět určité charisma potřebné pro výkon této služby – alespoň požadované pastýřské a učitelské obdarování. V tomto ohledu CB podobně jako ČCE vidí ordinovanou službu jako charismatický úřad.

Umožnění ordinace je dáno splněním požadavků církve (obdarování, vzdělání, absolvování vikariátu) a především potvrzením ze strany Rady CB, že v zájemci o kazatelskou službu rozpoznává vhodného kandidáta. Tomu také jako v ČCE předchází vikariát, během kterého se zájemce o kazatelskou službu zaučuje a osvědčuje.

Celkově však v CB chybí jasnější teologické ukotvení ordinované služby. Církevní dokumenty řeší především náplň kazatelské služby. Ideový obsah kazatelské služby do určité míry vychází z ordinační slibu, ze kterého vyplývá, že jde o celoživotní poslání, kterému se kazatel oddává, jemuž se má plně věnovat a ve kterém má růst. To však není něco výjimečného, protože i ostatní členové církve by měli žít podle nároku evangelia a sloužit v rámci svého obdarování. Chybí i jasnější výklad svátostí a jejich spojení s osobou kazatele.

Jde-li o téma této práce, tak CB nspecifikuje, v čem je ordinovaná kazatelská služba natolik jedinečná, že ji mohou konat pouze muži. To je poněkud matoucí ve vztahu k charismatickému pojetí kazatelské služby a principu všeobecného kněžství. Zároveň zde chybí potřebná konzistence v kontextu toho, že ženy jsou ve staršovstvech a proto mohou kázat, vysluhovat svátosti a spolu s dalšími staršími vést sbor. Tedy dělat to, co dělá kazatel společně se staršími sboru – podobně jako kdysi v ČCE.

---

¹²² Řád Církve bratrské, 2005, s. 12

¹²³ Řád Církve bratrské, 2019, s. 30

3.2. HISTORICKÝ VÝVOJ SLUŽBY ŽEN

ČCE reagovalo na společenské změny a změny v církvi tím, že umožnilo ženám studium teologie, dalo jim možnost kázat, být součástí staršovstev a nakonec dojít po 30 letech k ordinaci žen. Něco podobného v případě CB nebylo možné, protože vlastní teologickou školu měla tato církev až v r. 1947 (tento Biblický ústav v Kutné Hoře byl uzavřen komunisty již v r. 1950).¹²⁴ CB na společenské změny ve stejné době nijak zásadně nereagovala a zrovnoprávnění postavení žen v církvi zásadním způsobem neřešila. Příčiny nejsou zřejmé.

Služba žen v CB má svou dlouhou tradici. Historicky byly ženy angažovány spíše v oblasti práce s dětmi, nebo v oblasti práce sociální. Některé ženy však stály i ve vedoucích rolích. Např. Božena Jehličková, která vedla sirotčinec v Praze, nebo Marie Rafajová, která vedla několik soc. organizací na Slovensku. V CB nebyl problém se službou žen, ani s ženami ve vedoucích rolích v různých oblastech života. V tomto ohledu CB respektovala dlouhodobé společenské změny, které umožňovaly ženám nejen vzdělání, ale také přístup k nejrůznějším povoláním. „V Církvi bratrské se od samotného počátku uplatňují ženy ve službě. Ženy se starají o život církve, slouží jako diákonky, vyučují děti, mládež i dospělé, konají pastorační práci, dirigují a vedou hudební tělesa, podílejí se na bohoslužbách a mohou být voleny do staršovstev sborů. V dnešních sborech si nedovedeme představit, že by ženy stály stranou a nebyly zapojeny do služby.“¹²⁵

Se ženami se však od počátků církve nepočítalo ve vedení sborů v rámci staršovstev, či dokonce v rámci ordinované kazatelské služby. Začátkem 20. století se objevila zmínka na téma role žen, jejímž autorem byla nejdůležitější teologická a vůdčí osobnost počátků CB (tehdy ještě Jednoty českobratrské) A. Adlof: „...za našich dob vlna po osvobození ženy jde dál, než jsou jí cíle vytknuty. Jakkoli v království Božím není žena ani muž, ale všechno jedno v Kristu Ježíši, přece nesmí být setřen rozdíl, který Bůh tu učinil, každému pohlaví vykážav určitou práci, určitý podíl a každé nadav zvláštní způsobilostí vystihnouti jeho úmysly a účely. Žena má jiné vlastnosti a schopnosti a má je také jinak uplatnit než muž. ... A proto nepřirozené je, aby žena byla kazatelkou, učitelkou dospělých, advokátkou, řečnicí na politických schůzích, poslankou v parlamentě atd. Ale za to není její ženskosti na újmu, stane-li se učitelkou dětí, lékařkou, spisovatelkou, pomocnicí ve všech oborech, kde muž veřejně působí...“¹²⁶

Samotná role žen v roli vedoucích sboru nebyla samozřejmostí. Řády CB z r. 1927 a z r. 1967 tuto otázku neřešily. Zabýval se jí až Řád CB z r. 1982, který za určitých podmínek umožňoval službu ve staršovstvu i ženám: „Ve sborech, kde není dostatek vhodných bratří, mohou být k službě starších voleny i sestry.“¹²⁷ Pozdější Řád CB z r. 1995 tuto formulaci upravil do následující podoby: „Za starší mají být voleni osvědčení plnoprávní členové, obdarovaní

¹²⁴ JÄGER, P.: Česká Biblická práce v Kutné Hoře, *AUC Theologica*, 2011, s. 102

¹²⁵ ČERNÝ, P.: Muž a žena v církvi, *Brána*, 2017, s. 16

¹²⁶ ADLOF, A.: *Betanie*, 1904, s. 216

¹²⁷ *Řád Církve bratrské*, 1982, s. 45

*pro službu ve sboru. Za starší mohou být voleny i sestry.*¹²⁸ Z obou formulací je zjevné, že služba žen v roli starších sboru byla spíše důsledkem nedostatku mužů, kteří by byli schopni a ochotni tuto službu dělat, než důsledkem změny v přístupu k ženám.

Nejnovější podoby Řádů už tyto formulace neuvádějí a počítají s plnohodnotnou službou žen ve staršovstvech. Předpokladem už je tedy podobně jako u kazatelů celková způsobilost k této službě: „*Za starší Sboru a Samostatných stanic je možno volit Členy, kteří se osvědčili, splňují novozákonní kritéria staršího zejména podle 1Tm 3,1–7; Tt 1,5–9; 1P 5,1-4, jsou způsobilí kázat, příp. jinak předávat či tlumočit Boží slovo a pastýřsky doprovázet druhé ...*“¹²⁹ Tento vývoj ukazuje, že role žen se v CB postupně mění. Ačkoliv dříve nebylo zvykem, aby ženy byly ve staršovstvech sborů, dnes je alespoň z legislativního hlediska tato možnost samozřejmostí. Díky obsahu služby starších se tím pádem ženy podílejí na vedení sborů, podílejí se na pastorační službě, mohou kázat, a v rámci výjimek pro starší sboru mohou také křtít a vysluhovat Večeři Páně. Ve své podstatě mohou dělat totéž, jako ordinovaní kazatelé.

Další oblastí, která kdysi vedla ČCE k umožnění ordinace žen, je studium teologie. CB podobně jako kdysi ČCE také umožňuje ženám studium bohosloví. V r. 1990 zřídila svůj Evangelikální teologický seminář.¹³⁰ Na něm od počátku studovaly také ženy z řad CB. Sice se nepřipravovaly na kazatelské povolání v CB, ale studovaly zde teologii. Obor pastorační, který byl pro ženy lépe uplatnitelný, zde byl otevřen o několik let později. Ženy však zde i nadále studovaly hlavní obor. Tento přístup ke studiu teologie se týká nejen ETS, ale i studentek teologie z řad CB na teologických fakultách a dalších teologických školách.

Jak vypadá možnost ordinované služby žen v rámci legislativy CB? Z hlediska dokumentů CB se nikdy jasně nezamítla možnost služby žen, byť z jazykového hlediska znění řádů se předpokládala pouze služba mužů. Kurčitěmu posunu došlo až s možností diakonské ordinace v r. 2005. Ta už jasně rozlišovala, koho se týká: „*Na návrh staršovstva sboru jsou Radě předkládáni kandidáti a kandidátky na diakonickou ordinaci.*“¹³¹

Pozdější aktuálně platná formulace ohledně kazatelské ordinace, již omezuje kazatelskou ordinaci pouze na muže: „*Za kazatele ke službě v Církvi bratrské může být ustanoven pouze ordinovaný bratr.*“¹³² Tím dala CB po letech nejasných formulací, které ženy z kazatelské služby přímo nevylučovaly najevo, že tato služba je vyhrazena pouze mužům. Z hlediska historického vývoje je to zvláštní krok. Určitá nadřazenost kazatelů klesla s důrazem na roli staršovstev. Ve staršovstvech jsou dlouhodobě i ženy. Přesto došlo touto formulací k jasnému oddělení kazatelské služby od služby starších a obecně služby žen. Žel nebyla tato změna uvedena jakýmkoliv vysvětlením, proč mohou kazatelskou službu vykonávat pouze muži.

Z hlediska podobnosti je CB na stejné úrovni, jako kdysi ČCE. Ženy mohou studovat teologii, podílí se na vedení sboru jakožto starší sboru a tím pádem mají i obdobné možnosti služby

---

¹²⁸ Řád Církve bratrské, 1995, s. 23

¹²⁹ Řád Církve bratrské, 2019, s. 10

¹³⁰ <https://etspraha.cz/cs/o-nas>

¹³¹ Řád Církve bratrské, 2005, s. 13

¹³² Řád Církve bratrské, 2019, s. 30

jako kazatelé. Zatím pouze chybí legislativní změna, která by jim otevřela ordinovanou kazatelskou službu. Vztah ke službě žen je v CB pozitivní. Ženy přesto nemají možnost být kazatelkami CB. To, co by mohlo trvalý stav fakticky změnit, je konferenční návrh, který by byl předložen na jednání výroční konference a následně přijat. Zatím však nebyl takový návrh konferenci předložen. Ani z řad studijního odboru, ani ze strany Rady CB, ani ze sborů, či jednotlivých kazatelů. Sice se toto téma objevilo v diskuzích, v církevním tisku, či odborných pojednáních, ale zatím se nedostalo na program jednání konference.

3.3. TEOLOGICKÉ POHLEDY

CB se dlouhodobě nachází v situaci, ve které byla ČCE před r. 1953 s výjimkou konferenčního návrhu, který by vyvolal potřebu tuto otázku řešit a dojít ke společnému závěru. K dispozici jsou zatím především teologické úvahy, které řeší nejrůznější argumenty a určitým způsobem formují pohled CB na ordinovanou kazatelskou službu žen.

Následující část bude věnována několika teologům, kteří ovlivňují celou církev. Dva z nich patří ke konzervativním teologům, další tři lze zařadit mezi teology, kteří se této tradiční linii nezdají.

3.3.4. TRADIČNÍ TEOLOGICKÁ LINIE

Tradiční teologická linie je směr, který určoval a určuje vývoj CB v otázce služby žen v církvi. Je to směr, který v CB převládá od počátků její existence. Jde o směr patriarchální, který však v průběhu historie CB dochází především v pojetí Pavla Černého rozměru komplementarity. V komplementaristickém přístupu je respektována biblická hierarchie muže a ženy. Ženě je však prokazována patřičná úcta vycházející ze stvoření, je respektováno její obdarování a jedinečnost. Tento přístup tedy vidí ženu jako rovnocennou muži při zachování uvedené hierarchie.

3.3.4.1. Pavel Černý

Jedním z nejvýznamnějších teologů CB je Pavel Černý – dlouholetý předseda CB, předseda ERC, vedoucí studijního odboru CB atd. Tento kazatel a teolog je tím, kdo nejvíce a takřka jako jediný v průběhu předchozích let publikoval své studie k tématu postavení žen. Ve svých studiích zastává princip komplementarity. Vzhledem ke kvalitní exegetické práci Černého a jeho zásadnímu vlivu na CB stojí jeho práce za důkladnější rozbor.

Černý zastává rovnost obou pohlaví s odkazem na stvoření, kdy muž i žena odrážejí Boží obraz. Jsou si rovni v mnoha základních ohledech: „*Muži a ženy jsou si rovni ve své ceně a důstojnosti lidství (Bůh stvořil muže a ženu – Gn 1,27). Oba v sobě nosí Imago Dei - Boží obraz. Oba reprezentují Boha na zemi a podílejí se na podmaňování a spravování přírody a naplnění země. Oba mohou přímo komunikovat s Bohem.*“¹³³ Tato rovnost mužů a žen vyniká především s ohledem na dílo Ježíše Krista: „*To, co bylo pádem rozbito, zničeno, to bylo novým stvořením obnoveno. Proto především v církvi si jsou muži a ženy absolutně rovni.*“¹³⁴ Černý se staví proti těm, kdo by důrazem na roli hlavy popírali rovnost obou pohlaví a vedlo

¹³³ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 84

¹³⁴ ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 171

by je to k nadřazenosti a nadvládě. Výsledkem tedy nesmí být panování mužů nad ženami, kdy žena má jen mlčet a ve všem se podřizovat muži. Proto je třeba „*Interpretovat pozici hlavy tak, aby neodporovala harmonii s rovností. Podřízenost naprosto neznamená méněcennost.*“¹³⁵

ROVNOST A PESTROST SLUŽBY

Černý si všímá v Písmu toho, že ženy mají stejné postavení vůči Bohu v rámci jeho milosti a lásky k lidem. I na ně je vylit Duch svatý, i ony jsou obdarovávány duchovními dary, i ony slouží, protože také patří mezi ty, kteří mají dobře spravovat Boží milost a sloužit těmi dary, které jim byly dány. „*Pro Boha jsou muži i ženy stejně cenní a také stejně důležité pro Boží práci v tomto světě.*“¹³⁶ Černý tedy vidí mezi oběma pohlavími charismatickou rovnost.

V tomto smyslu vidí ženy jako ty, které už v církvi slouží a jejich služba je velmi pestrá. Vidí jejich zapojení do služby v Písmu; především v Novém zákoně. V současné praxi pak vidí uplatnění žen v širokém spektru služeb: „*Ženy mohou sloužit mnoha způsoby jako členky sborového pastoračního týmu. Mohou nepochybně zastávat v církvi i místa na plný úvazek, jako je role vedoucího mládeže, pracovníka pro práci s dětmi, s rodinami, se seniory, ve sborové hudbě, v administrativních úkolech. Ženy nepochybně mohou společně sloužit při vysluhování křtu či sv. večeře Páně. Mohou se ve shromážděních modlit, přinášet svědectví i prorokovat (pokud chápeme prorockví jako něco, co je rozsuzováno Písmem). Mohou vyučovat na křesťanských školách. Ženy mohou pracovat v evangelizaci, ve vedení domácích skupinek, v diakonii, v pastoraci a v mnoha dalších službách.*“¹³⁷

Černý si uvědomuje jejich obdarování a rovnost v rámci stvoření, kdy by nemělo být bráněno využití jejich potenciálu. „*Jestliže Bůh obdarovává ženy ke službě, pak je třeba vytvořit prostor pro rozvinutí a používání těchto darů.*“¹³⁸ „*Věřící ženy jsou nositelkami darů Ducha svatého. Proto plně souhlasím s tím, aby každý místní sbor a každá denominace vytvořily takové prostředí partnerství a spolupráce, aby bylo umožněno plné zapojení mužů i žen do služby.*“¹³⁹ „*Neměli bychom nikdy omezovat to, co neomezuje Bible.*“¹⁴⁰ „*Duch svatý rozdává své dary mužům i ženám a církev tyto dary má rozpoznávat a zapojovat do služby.*“¹⁴¹

VYUČOVÁNÍ A VEDENÍ

Jde-li o vyučování, pak Černý pokračuje v naznačené linii. Vidí např. jejich nenahraditelnou službu ženám s ohledem na to, že některé věci vysvětlí ženě nejlépe jiná žena. V NZ si všímá pozitivního příkladu Priscilly. S ohledem na praxi CB, kdy ženy jsou staršími sboru, uvádí

¹³⁵ ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 204

¹³⁶ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 84

¹³⁷ tamtéž, s. 89

¹³⁸ tamtéž, s. 90

¹³⁹ ČERNÝ, P.: Doslov ke knize Dana Drápala „*Emancipace žen v církvi?*“, 2003, s. 106

¹⁴⁰ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 85

¹⁴¹ ČERNÝ, P.: Muž a žena v církvi, *Brána*, 2017, s. 16

možnost vyučovat ve sboru právě z titulu spolu-vedoucích sboru: „Z tohoto důvodu mohou ženy být členy staršovstev a také mohou v církvi veřejně vykládat a vyučovat Boží slovo, pokud to konají na základě pověření a ve spolupráci s vedením sboru a církve.“¹⁴²

Ze zmiňovaného členství žen ve staršovstvech CB vyplývá již zmiňovaná autorita vedení sboru z titulu role starších. Černý však vidí roli současných staršovstev spíše jako organizační, než jako apoštolský úřad formulující učení atd. „Také se nedomnívám, že dnešní staršovstva plní stejnou roli jako v době, kdy se pro církve kladl základ apoštolský a prorocký.“¹⁴³ Nemají tedy učitelský úřad, který zastávají kazatelé atd. Proto starší sboru současné CB nemají takovou váhu svého úřadu ve směřování církve, jako kdysi prvotní církve. S ohledem na toto pochopení role starších nevidí Černý problém v tom, aby ženy byly ve staršovstvech a podílely se na vedení sboru a vyučování.

ROZDÍLY MEZI POHLAVÍMI

Černý však na rozdíl od rovnostářů vidí podobně jako řada autorů zásadní rozdíly mezi rolí obou pohlaví díky jejich odlišnosti. Tato odlišnost však u Černého nevede k pohrdání ženami. Černý si zachovává koncept skutečné rovnosti obou pohlaví, ale všímá si toho, že obě role nelze plně zaměnit. „I když muž a žena jsou rovni, rovnocenní, přece to neznamena, že jsou stejní. Rovnost a identita nesmějí být směřovány. Rovnost cti není rovností identity rolí. Pán Bůh stvořil muže a ženu jako rovnocenné partnery, ale nestvořil je stejné.... Tuto různost nelze vymazat.“¹⁴⁴ „Přece jen všechny rozdíly mezi mužem a ženou nemůžeme vysvětlit patriarchální společností doby vzniku Nového zákona.“¹⁴⁵ „Rozdíly mezi rolí muže a ženy jsou určeny Bohem jako součást stvořitelského řádu. ... Eva přivádí na svět děti a Adam se stará o obdělávání půdy pro získání potravy.“¹⁴⁶

Černý uvádí v této souvislosti srovnání s Trojicí ohledně nezaměnitelnosti jednotlivých rolí: „Nikdy nečteme, že by se role obrátily a že by např. Bůh Syn posílal Boha Otce do světa nebo že by Syn oslavoval Boha Duchu svatého. Při zachování dokonalé božské rovnosti uvnitř Trojice trvá diference rolí.“¹⁴⁷

ROZDÍL V POSTAVENÍ

Černý vidí hierarchii vztahu mezi mužem a ženou už na samotném počátku – ve Stvoření. „Prvotnost stvoření Adama zakládá jeho roli hlavy.“¹⁴⁸ „Adamova vůdčí role v manželství byla ustanovena Bohem před pádem a nebyla důsledkem hříchu.“¹⁴⁹ „Podřízenost ženy a autorita muže je v Božím plánu normativní. Prvorozený měl vždy určitá zákonná práva a také povinnosti. Adam byl Hospodinův prvorozený. Potom byla stvořena Eva a byla stvořena z něj

¹⁴² ČERNÝ, P.: Doslov ke knize Dana Drápala „Emancipace žen v církvi?“, 2003, s. 106

¹⁴³ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 90

¹⁴⁴ ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 172

¹⁴⁵ ČERNÝ, P.: Doslov ke knize Dana Drápala „Emancipace žen v církvi?“, 2003, s. 105

¹⁴⁶ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 83

¹⁴⁷ tamtéž, s. 84

¹⁴⁸ ČERNÝ, P.: *Má žena místo na kazatelně?*, 2012, s. 4

¹⁴⁹ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 83

a pro něj. Byla stvořena jako jeho pomocnice a rovnocenná partnerka.¹⁵⁰ Zajímavý je i postřeh ohledně toho, odkud později čerpá apoštol Pavel základ pro svou tezi ohledně postavení žen: „Pavlovy argumenty jsou založeny již na Gn 2, ne až na Gn 3. To znamená na situaci stvoření ještě před pádem.“¹⁵¹ Tím myslí Pavlův odkaz na hierarchii v rámci stvoření (1 Tm 2:13 a 1Ko 11:8n). Černý shrnuje pochopení hierarchie na základě Stvoření následovně:

(a) Prvorozený dostával odpovědnost a vedení.

(b) Eva byla vzata z Adama a přivedena k němu a on ji nazval ženou... moc pojmenovat byla spojena s určitou autoritou.

(c) byla stvořena pro něj ne jako dodatečný doplněk stvoření, nebo jako hračka, ale jako jeho spolupracovnice, která s ním má sdílet službu Bohu a podílet se na panování nad zemí. Proto nemůžeme opustit Pavlovo učení, jako by bylo jen kulturně a dobově podmíněné. Jde o stvořitelství.¹⁵²

V kontextu hierarchie a pozice hlavy se Černý zabývá uvedeným pojmem hlavy: „Toto slovo zahrnuje vůdce nebo toho, který je v autoritě.... Některými křesťany předpokládaný význam kefalé jako „původ, zdroj“ (source) neexistuje.“¹⁵³ „Ukazuje se, že v době církevních otců bylo jasně chápáno, že kefalé vyjadřuje pozici autority a také určitého vedení nad tím, co je metaforicky nazýváno tělem. Je naprosto nevyhnutelné považovat toho, kdo je označen slovem kefalé, za toho, kdo je postaven do určité autority nad tím nebo těmi, kteří jsou označeni jako tělo.“¹⁵⁴

VÝKLAD TEXTŮ

Základním exegetickým přístupem Černého je to, aby se výklad Písma nedostával do rozporu s Písmem. Vnímá nebezpečí fundamentalismu a liberalismu, protože oba přístupy se mohou dostat do zásadního rozporu s vnitřní harmonií Písma: „Fundamentalisté dělají strašnou věc a opomíjejí formu, literární styl, historické a kulturní pozadí. Liberálové, kteří neuznávají nadřazenou autoritu Písma, dělají jinou strašnou věc. Opouštějí jak normativní principy Písma, tak kulturní formu. Pro liberální přístup k Písmu je typické obvinít apoštola Pavla z mužského šovinismu, odmítnout slova textu, pohrdnout i formou a říci, že to byl omyl tehdejšího pohledu na roli muže a ženy a že to s dneškem nemá co činit. Takto se ale s Písmem zacházet nesmí!“¹⁵⁵ „Někteří popírají pozici hlavy, protože se domnívají, že ji nelze smířit s rovností. Tato skupina říká, že apoštol Pavel byl nevrlý starý mládenec, že se mýlil a že byl kulturně omezený. Někteří říkají, že Pán Ježíš byl revolucionář, který zlomil kulturní a dějinné patriarchální dědictví Starého zákona. Pavel je viděn jako rozpolcený rabín, který na jedné straně říká, že v Kristu není rozdíl mezi mužem a ženou (Ga 3,28), ale zároveň mluví o podřízenosti ženy a je poplatný Starému zákonu. Toto říkat je ale úplné a zoufalé

¹⁵⁰ ČERNÝ, P.: *Má žena místo na kazatelně?*, 2012, s. 3

¹⁵¹ ČERNÝ, P.: *Postavení a služba žen v církvi, Bratrská rodina*, 1999, s. 204

¹⁵² tamtéž, s. 205

¹⁵³ ČERNÝ, P.: *Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, Theologia Vitae*, 2008, s. 80

¹⁵⁴ tamtéž, s. 80

¹⁵⁵ ČERNÝ, P.: *Má žena místo na kazatelně?*, 2012, s. 2

nepochopení Bible.“¹⁵⁶ „Myslím, že nevyhovuje argument, že by si to tehdy Ježíš nedovolil, protože by to v tehdejší společnosti bylo kulturně necitlivé. Pokud něco Pán Ježíš viděl jako zásadní a chtěl dát závazný příklad, pak to udělal i proti tehdejší kultuře, jak o tom např. svědčí rozhovor u studny se Samařankou.“¹⁵⁷

1 Ko 11:2nn, 1 Ko 14:11n

Ve výkladu 1.Korintským se Černý pohybuje v mezích tradiční poctivé exegeze, která dává 14.kapitolu do souvislosti s 11.kapitolou. Zároveň chápe oba texty jako službu žen, která zároveň respektuje autoritu mužů: „*Mlčení žen při bohoslužbě církve je podmíněno kulturně a dobově. To je podpořeno i tím, že na jiných místech jsou ženy vyzývány, aby prorokovaly a třeba i vyučovaly. Také zákaz vyučování a kázání žen je podobně kulturně podmíněný.*“¹⁵⁸ „*Zákaz mluvení v Korintě neznamená, že by Pavel zakázal ženám mluvit vůbec. Vždyť ženy se jistě mají modlit a prorokovat. To znamená i veřejně mluvit. Žena může mluvit.*“¹⁵⁹ „...*těmito texty nemohou komplementaristé argumentovat proti službě žen v oblasti slova, protože vícekrát jsou ženy naopak vyzývány, aby prorokovaly, evangelizovaly a sloužily modlitbami.*“¹⁶⁰ Černý poukazuje na službu žen v praxi CB jak v dobách dávných (sestry Rojovy, sestra Jehličková), tak i na příkladech ze současnosti, kdy v některých sborech, či stanicích slouží Slovem i ženy. Zároveň však při své otevřenosti ke službě žen Slovem neopomíjí důraz na zachování určité hierarchie: „*Může vyučovat pod autoritou, ale ne vládnout nad muži.*“¹⁶¹ „*Pavlův argument pro zachování principu muže jako hlavy a priority stvoření Adama, je jasný. Prvorozený měl vždy určitá zákonná práva a také povinnosti. Adam byl Hospodinův prvorozený.*“¹⁶² „*Použité slovo hypotagé opravdu znamená poddanost, podřízenost, poslušnost.*“¹⁶³

1 Tm 2

V úvodu k tomuto textu bere Černý za nutné ho vnímat v kontextu Písma právě pro jeho kontroverznost a obtížnost. Samotný výklad uvedeného zákazu pak směřuje do kontextu bohoslužeb církve: „*Celý tento oddíl je zasazen do kontextu bohoslužby To znamená, že místo, kde apoštol neumožňuje ženě učit a vykonávat autoritu nad mužem, je shromážděná církev k bohoslužbě.*“ Černý se posléze při výkladu textu vrací do knihy Genesis a prvotnímu hříchu. Souvislost vidí v tom, že žena byla oklamána, zatímco Adam zhřešil vědomě. „*Z tohoto důvodu apoštol nechce, aby se scéna z ráje opakovala také v církvi, a podtrhuje, že žena má zůstat pod autoritou svého muže.*“¹⁶⁴

¹⁵⁶ ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 204

¹⁵⁷ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 89

¹⁵⁸ ČERNÝ, P.: *Má žena místo na kazatelně?*, 2012, s. 5

¹⁵⁹ ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 205

¹⁶⁰ ČERNÝ, P.: Muž a žena v církvi, *Brána*, 2017, s. 17

¹⁶¹ ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 205

¹⁶² ČERNÝ, P.: *Má žena místo na kazatelně?*, 2012, s. 3

¹⁶³ tamtéž, s. 5

¹⁶⁴ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 86

K tomuto standardnímu textu z 1. Timoteovi přidává požadavky na biskupa/prebytera, kde je uveden i požadavek na to, „aby byl mužem jedné ženy“ (1 Tm 3:2 – viz.Tt 1:6). Na tento specifický požadavek, který se nevyskytuje v požadavcích na službu diakonů o několik veršů dále poukazuje Černý slovy: „Tyto verše předpokládají, že vyučující presbyter je muž.“¹⁶⁵

Ga 3:8

„...byl bych trochu opatrnější v interpretaci verše o tom, že není rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou (Ga 3,8). Je pravdou, že to nemusí být chápáno pouze v soteriologickém smyslu a že to naznačuje cestu, kudy se mají ubírat ti, kteří se narodili znovu z Ducha svatého. Přesto nemůžeme zde na zemi přejít do druhé krajnosti a tvářit se, jako by zde tyto rozdíly již nebyly. Vždy bude nějaký rozdíl mezi věřícími ze židů a pohanů, vždy bude nějaký rozdíl mezi otroky a svobodnými (dnes spíše mezi zaměstnanci a zaměstnavateli) a vždy zde bude rozdíl mezi specifiky a posláním muže a ženy.“¹⁶⁶

ZÁVĚRY

Černý je ve svém pojetí pohledu na roli a autoritu žen spíše na rovině restriktivní. Nikoliv ve smyslu potlačování žen a mužské nadvlády. V tom je Černý velmi jasný: „Zazněla tam slova: Budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout (Gn 3,16). Toto vládnutí by mělo být v křesťanské církvi a v křesťanské rodině vždy překonáno partnerstvím a spoluprací.“¹⁶⁷

Vidí v Písmu zásadní důvody k tomu, aby žena nestála v pozici vedoucí církve v roli kazatelky. Je pro to, aby ženy zastávaly veškeré služby s výjimkou této jediné. Černého restriktivní pohled je pohledem, který respektuje a vyzdvihuje hodnotu a rovnost žen. Je komplementaristou, který zastává potřebu různost mužů a žen využít ve vzájemném doplňování. „Na základě novozákonního učení můžeme povědět, že je plně zachována rovnost mezi mužem a ženou. Ženy proto mohou učit a také se zapojovat do různých služeb v církvi.“¹⁶⁸ „Boží slovo podtrhuje vzájemnou pomoc a partnerství. To není diskvalifikace, ale respektování stvořitelských řádů.“¹⁶⁹ „Je možné shrnout, že Bible je v otázce zapojení mužů a žen v církvi naprosto konsistentní a učí princip komplementarity – vzájemného doplňování se. Bible v žádném případě není egalitářská – rovnostářská.“¹⁷⁰

Ve výsledku při zachování hodnoty a rovnosti žen vidí Černý nutnost respektovat jedinou výjimku ve službě žen, kterou je ordinovaná kazatelská služba: „V Bibli nenajdeme zákaz, že by ženy nemohly sloužit při sv. večeři Páně. Nenajdeme tam zákaz, že by neměly být v církvi zaměstnány na plný úvazek. Pouze v Písmu nacházíme ony dnes kontroverzní texty, které omezují ženy v určitých vedoucích a vyučujících úlohách.“¹⁷¹

¹⁶⁵ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 88

¹⁶⁶ ČERNÝ, P.: Doslov ke knize Dana Drápala „Emancipace žen v církvi?“, 2003, s. 104

¹⁶⁷ ČERNÝ, P.: *Má žena místo na kazatelně?*, 2012, s. 5

¹⁶⁸ ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 205

¹⁶⁹ tamtéž, s. 237

¹⁷⁰ ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 89

¹⁷¹ tamtéž, 2008, s. 85

Vedoucí službu v církvi tak připisuje pouze mužům, které vede k odpovědnosti za jejich autoritu: „Mužům, kteří jsou k tomu církvi pověřeni, je vyhrazen úkol zvěstovat a vyučovat Boží slovo a v autoritě zastávat učitelství úřad v církvi. Měli by se ujímat správy sborů a správy denominací.“¹⁷² „.....není možné z muže sejmout jeho roli zodpovědnosti a reprezentace Krista, který je hlavou muže.“¹⁷³

Ve vztahu k CB uvádí Černý jednoznačný závěr: „Jediné omezení zatím zůstává v tom, že Církev bratrská nevidí biblický důvod k tomu, aby byly ženy ordinovány za správkyně sborů.“¹⁷⁴

3.3.4.2. Ján Henžel

Ján Henžel učí na Univerzitě Mateja Bela a je tajemníkem Rady Cirkvi bratskej. Ve svém článku obhajuje pozici spíše restriktivní, byť mu jde o restrikcii pouze ohledně pozice žen v roli vedoucích sboru. U ostatních služeb si naopak všímá přínosnosti žen a potřeby jejich zapojení do služby. Přitom však vidí v zapojení žen do služby limit daný autoritou mužů v rámci hierarchického vztahu: „Máme v církvi obdarované sestry, kterým bychom měli věnovat pozornost, vystrojovat je pro službu a zapojovat je do všech služeb v církvi, které nepřekračují apoštolův zákaz. Apoštol Pavel učil a na vlastním příkladu ukázal, že duchovní správu církve svěřil Bůh mužům, ale ženy jsou jejich důležitými spolupracovnicemi na díle evangelia.... To, že se mají podílet na těchto důležitých aktivitách, však neznamena, že mají mít úřad autority ve sboru.“¹⁷⁵

Henžel uvádí několik argumentů, na jejichž základě se dostal k uvedenému závěru:

Historický argument

Od doby prvotní církve až do 20. století byli k duchovní správě sborů ustanovováni jen muži. Jde tedy o určitou historickou praxi, která by nás měla vést ke zdrženlivosti ohledně jejich změn.

Ekumenický argument

V rámci zachování dobrých ekumenických vztahů se na podporu ordinace žen uvádějí ženy v rolích duchovních vedoucích sborů. Realitou je však to, že většina křesťanstva nemá v rolích duchovních správců ženy. „Celá římskokatolická (60 % světového křesťanstva) a pravoslavná církev (10 % světového křesťanstva) i většina z 30 % zbývajících křesťanů ustanovuje do svého vedení výhradně muže. Tyto církve považují ženy ve vedení partnerských

---

¹⁷² ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 89

¹⁷³ ČERNÝ, P.: *Má žena místo na kazatelně?*, 2012, s. 5

¹⁷⁴ ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 237

¹⁷⁵ HENŽEL, J.: Stejný úděl, nestejný úřad, *Život víry*, 2020, s. 14

*církvi za zásadní ekumenickou překážku... Ustanovením sester do vedení církve či sboru tudíž ekumenické vztahy ve většině případů nezlepšíme, v některých zhoršíme.*¹⁷⁶

Praktický argument

Na podporu sester ve vedoucích rolích se uvádí nedostatek mužů. Podle Henžela však statistiky ukazují, že „*mnoha sborům, které vedou ženy, klesá počet členů.*“¹⁷⁷

Poté se dostává ke klasickým textům ohledně postavení žen. Ty bere jako potvrzení toho, že obecnou autoritou v církvi je muž. Ohledně výkladu Písma Henžel varuje: „*Ustanovení žen do autority nad muži v církvi je v rozporu s těmito biblickými texty. Je to postoj, při kterém stojíme nad Božím slovem, říkáme tím, že biblické texty dnes neznamenají to co dříve. To je pro evangelikální církev nepřijatelné. V žádném případě nejde jen o tvrzení několika míst v Bibli.*“¹⁷⁸

Pro Henžela není restriktivní postoj odmítáním žen. Pouze vidí určitou hranici právě v otázce autority. Ženy vidí jako ty, které jsou stvořeny k Božímu obrazu, které mají stejnou hodnotu a důstojnost, stejný přístup k Bohu, dostávají stejné dary Ducha svatého, jsou spoludědičkami milosti, spolupracují na díle evangelia. „*Jejich rovnost v důstojnosti a hodnotě se však v apoštolské církvi nepřenesla i na rovnost jejich funkcí a úloh.*“¹⁷⁹

3.3.5. NOVÁ GENERACE TEOLOGŮ

Druhá skupina teologů CB patří do mladší generace teologů. Jejich postoje jsou ve vztahu k ordinaci žen liberálnější. Do této nové generace teologů patří Davida Beňa, Pavel Hošek a Viktor Ber. Všichni učí na ETS a jsou předními současnými teology CB.

3.3.5.1. David Beňa

David Beňa je učitelem na ETS, tajemníkem Studijního odboru a také autorem oficiálního studijního materiálu Odboru pro vzdělávání CB ohledně postavení žen v církvi z r. 2019. Jeho studie je tedy materiálem, který je zároveň i oficiálním vyjádřením CB. Ve své studii Beňa přináší jasná i otevřená stanoviska ohledně role žen a jejich postavení.

Začíná zprávou o Stvoření, která sama o sobě, i v další praxi Písma ukazuje, že „*Muž a žena jsou si rovni v Bohem darované důstojnosti. Dostalo se jim od Boha společného povolání; jsou*

---

¹⁷⁶ HENŽEL, J.: Stejný úděl, nestejný úřad, *Život víry*, 2020, s. 14

¹⁷⁷ tamtéž, s. 15

¹⁷⁸ tamtéž, s. 15

¹⁷⁹ tamtéž, s. 15

každý stejně člověkem a oba spolu mají před světem reprezentovat Stvořitele. Člověk je podle Písma stvořen v základní biologické podvojnosti: muži a ženy jsou rozdílně vybaveni a v této své rozdílnosti odkázáni na sebe navzájem. ¹⁸⁰

Beňa v tomto duchu ve své studii pokračuje a vidí ženy jako ty, které jsou hodny stejné cti, jako muži a jsou plně lidmi. Spolu s muži tedy plně reprezentují Boha. Beňův materiál počítá s rovností žen jako s něčím, co je dobré a co je dokonce důsledkem zvěsti Písma: *„Je zřejmé, že Bible počítá s rovnocenností a vzájemností mužů a žen. V Evropě relativně nedávno prosazená rovnost pohlaví před zákonem či volební právo žen, rovný přístup ke vzdělání a pracovním příležitostem proto vítáme coby kýženy, jakkoli pozdní plod biblického slova.*“¹⁸¹

Texty o mlčení a zákazu vyučování vidí podobně jako řada teologů coby vyrovnávání se s excesy během bohoslužeb v kontextu tehdejší kultury i pohanských kultů. Brání se doslovnému výkladu textů, které mohly být dobově podmíněné a vytvářet z nich nadčasovou pravdu: *„Kristův přístup je varováním před pokušením absolutizovat některou z dobových forem uspořádání světa.*“¹⁸² Roli mužů, coby hlavy vidí jako odraz Kristova vztahu k církvi. Důraz tedy není na autoritu, ale na to, aby muž byl autoritou milující: *„Autorita manželů a otců vyrůstá z obětavé služby, praktické i duchovní, svým milým...*“¹⁸³ Celkově otázka autority a vzájemného postavení mužů a žen je upozaděna na úkor toho, jak by měli křesťané reprezentovat Boha, doplňovat se a tvořit dobré manželské páry.

Beňův materiál neřeší otázku toho, zda ženy mohou být v roli vedoucích v církvi. Ve své podstatě se úplně vyhýbá jakémukoliv závěru a jakékoliv restrikci ve vztahu k ženám. Materiál proto vyznívá velmi obecně a nejasně:

„Nechceme svémyslně diktovat, co přesně znamená být „pravým mužem“ a „pravou ženou“, jak přesně má vypadat autorita manžela či úcta manželky... Nechceme snižovat přínos perspektiv, jakými naše otázky nahlíží historická, antropologická či sociologická, psychologická či právní věda, anebo i všední zkušenost. Odmítáme jen zamlžovat světlo, do kterého tyto otázky staví Bible. Proto nemůžeme s posvátnou úctou ulpět na výdobytcích „postkřesťanské“ moderny, ovšem ani na pokladech „křesťanské“ minulosti.“¹⁸⁴

Celkově z materiálu vyplývá, že otázka autority mužů a žen se zde ve své podstatě neřeší. Celý materiál vede spíše k zodpovědnosti za dobrou reprezentaci Boha a je jakýmsi kompromisem mezi rovnostářským a komplementárním pohledem. Chybí však jasný závěr, jakoby se autor bál se jednoznačně vyjádřit. Otevírá tak možnost další diskuze a připouští i možnost revize dosavadního pohledu: *„Nebráníme se diskusi o společenských strukturách, o „slepých skvrnách“ svých úsudků.*“¹⁸⁵

---

¹⁸⁰ BEŇA, D.: *Muži a ženy: identita, role, povolání*, 2019, s. 2

¹⁸¹ tamtéž, s. 6

¹⁸² tamtéž, s. 6

¹⁸³ tamtéž, s. 7

¹⁸⁴ tamtéž, s. 8

¹⁸⁵ tamtéž, s. 7

3.3.5.2. Pavel Hošek

Pavel Hošek vyučuje na ETF UK a na ETS. V rozhovoru na téma žen ve vedení církve přináší pohledy, které směřují k větší liberalizaci vedení sborů. Hošek si všímá toho, že Bůh zapojuje do služby nejen muže, ale i ženy. Všímá si i reality církve, kdy je nutné do všech služeb zapojit ženy: „*Někdy to je tak, že žádní muži nejsou k dispozici, a tak je to nakonec misionářka, kdo musí křtít, vést vznikající sbor a dělat v podstatě všechno, nejen tzv. ženské služby.*“¹⁸⁶

U výkladu textu z 1.Korintským uvádí podobné příčiny mlčení žen ve shromážděních, jako Černý. Přesto nemá odvahu dělat jasný závěr v něčem, co je podle něho nejasné: „*Ale není to úplně jasné, nevíme. Chci být poctivý a slyšet Bibli i tam, kde mi její skutečný význam není nejsympatičtější. Musíme ty texty brát vážně. Nemyslím si, že bychom měli biblické výpovědi z těch či oněch ušlechtilých důvodů umlčet a rozhodnout se, že už pro nás nejsou bernou mincí.*“¹⁸⁷ Nemá tedy odvahu podávat jasný výklad tam, kde se podle něj pouze domníváme. Zároveň si ale uvědomuje, že je potřeba si uvědomit patriarchální kulturu, která se během historie vytvořila s ohledem na její nespravedlivost vůči ženám. Všímá si toho, že ženy jsou obdarované ke všem službám, ale některé služby jim byly upírány právě s ohledem na patriarchální pojetí církve.

Situaci v CB komentuje následovně: „*V řadě staršovstev jsou sestry. Ovšem rozdíl mezi presbyterem (tedy starším) a tím, kdo je pověřen kázáním Božího slova, není z novozákonních svědectví jasný. Leckde se má za to, že staršovstvo je kolektivním vedením sboru a je už pak jedno, kdo je staršovstvem pověřen k tomu, aby kázal. Pokud je tedy tolik sester ve staršovstvech po celé Církvi bratrské v ČR, není úplně jasné, proč by nemohly vstupovat i do jiných služeb, třeba i na plný úvazek.*“¹⁸⁸ Hošek je zjevně otevřen možnosti se v CB posunout od působení žen ve staršovstvech k jejich kazatelské ordinované službě.

Jde-li o samotnou službu žen, je jeho východisko poměrně zajímavé. Z jeho názorů je vidět, že je otevřený službě žen v plné šíři, ale namísto svých závěrů přináší své očekávání Božího vedení v této otázce: „*Věřím, že Pán Bůh má prostředky, jak církvi ukázat správnou cestu, která nebude vůči ženám nespravedlivá a nebude uhašovat Ducha svatého v jejich četných obdarováních. Je namístě se za to modlit a očekávat, že nám Pán Bůh ukáže směr.*“¹⁸⁹

3.3.5.3. Viktor Ber

Viktor Ber je učitelem na ETS a TF JCU. Jeho studie otištěná v teologické revue Theologia Vitae je kvalitní teologickou studií na dané téma. Jde o nejucelenější studii na téma žen v roli

---

¹⁸⁶ HOŠEK, P.: Ženy ve vedení? Církev je na křižovatce, *Život víry*, 2020, s. 12

¹⁸⁷ tamtéž, s. 12

¹⁸⁸ tamtéž, s. 13

¹⁸⁹ tamtéž, s. 13

vedoucích církve z pera novodobých teologů CB. Proto bude jeho studii věnován větší prostor.

V úvodu studie se Ber věnuje rozdílu mezi pohledem restriktivním a permisivním. Restriktivní pohled počítá s tím, „že staršími a kazateli mohou být pouze muži, tj. muži by měli nést primární odpovědnost za vedení a vyučování církve.“¹⁹⁰ Na podporu tohoto pohledu se uvádějí standardní texty Písma (1 Tm 2,11-15; 1 Ko 14,34-36 a 1 Ko 11,2-16). Texty o autoritě v manželství (metaforicky vyjádřené vztahem Krista a církve) jsou pak obecně vztaženy na církve. Muž však pro ženu není konečnou autoritou, protože tou je pro ženu Kristus. Ženy v Bibli výjimečně vystupují jako vedoucí, ale „vesměs se jedná o vystoupení charismatických osobností, ne o ordinaci do úřadu.“¹⁹¹

Permisivní pohled vychází z Drápalovy knihy *Emancipace žen v církvi?*. Drápal uvádí rovnocennost muže a ženy jako důsledek jejich stvoření. Díky tomu je nadvláda muže nad ženou hříchem. Všimá si i Drápalových rozborů diskutovaných textů, kde jednotlivé texty vynikají spíše jako situační zákazy, než jako zobecňující texty vedoucí k obecné závaznosti daných zákazů a příkazů.

Ve vlastních výkladech si Ber všimá stvoření jako základu rovnosti, protože ve zprávě o stvoření se vůbec neřeší otázka postavení, ale spíše otázka rovnosti a určité stejnosti: „Zpráva o stvoření muže a ženy zvláště (Gn 2) jistě vyjadřuje zvláštní odvozenost ženy od muže - a tedy její rovnost. Je-li žena pro muže „pomocí jemu rovnou“, neznamená to nijak její podřízenost či ne-předurčenost k vedení.“¹⁹² V kontextu knihy Genesis se Ber vyrovnává s obecnou aplikací případné aplikace naznačené hierarchie: „Nikde doposud nebyla ustavena vedoucí role muže. Veškeré pokusy o aplikaci textu mimo oblast manželství se musí dít s maximální opatrností.“¹⁹³

Text 1 Korintským Ber vykládá v intencích tradičních výkladů o situační podmíněnosti uvedeného příkazu mlčenlivosti žen – zvláště s ohledem na předchozí text o modlitbách a prorocství žen. Zde si všimá toho, že dané texty nejsou obecně platné pro církve, ale pro manželské vztahy: „Jistě v 1 Ko 14 a možná i v 1 Ko 11 se pohybujeme v kontextu manželského vztahu. ... Není možné jednoduše předpokládat, že např. služba svobodné ženy se má řídit pravidly určujícími vztahy v manželství“¹⁹⁴

Při výkladu 1 Timoteovi si Ber všimá podobně jako další autoři toho, že zákaz vyučování je v rozporu s praxí prvotní církve, kde ženy učily (Euniké, Lóis, Priscilla), byť šlo o soukromou formu vyučování. Ber se přiklání k názoru, že tento text nelze i přes jeho obsah brát jako obecný zákaz: „Vyučování spojují v textu s otázkou autority, žena tedy nemá vyučovat takovým způsobem, kterým je zpochybněno povolání mužů nést primární zodpovědnost za vyučování a vedení.... Snaha přiřadit Pavlovi argumentu váhu „stvořitelského řádu“ ignoruje kontext, ve kterém se nacházíme (literární i historický). Volání žen k mateřským povinnostem stejně tak nemůže platit absolutně a bez výjimky, jako jediná možná „cesta spásy“ pro

---

¹⁹⁰ BER, V.: Podíl žen na vedení sboru a církve: aplikace biblických principů, *Theologia Vitae*, 2008, s. 58

¹⁹¹ tamtéž, s. 59

¹⁹² tamtéž, s. 64

¹⁹³ tamtéž, s. 65

¹⁹⁴ tamtéž, s. 67

všechny ženy.“¹⁹⁵ „Přikláním se tedy k názoru, že apoštol Pavel v 1 Tm 2,11-15 zakazuje učit ženám v případě, kdy toto vyučování je vedeno touhou „mít moc nad mužem“.¹⁹⁶

Ber si v závěru své studie všímá posunu, kdy Písmo není zcela statické, ale dochází v něm k posunu v chápání některých principů. Uvádí např. krále Davida v chrámu, Jeruzalémský sněm atd.

Ber se snaží vymezit rámec celé diskuze nikoliv výběrem „správných textů“ pro oba pohledy, ale spíše položením správných otázek. Všímá si toho, že se diskuze často odehrávají v právní rovině – zda žena smí, či nesmí učit atd. Dochází k zajímavému nasměrování celé diskuze jinam: „*Domnívám se, že podstata záležitosti spíše než do oblasti práva spadá do oblasti moudrosti a mudrosloví. Jazyk práva hledá přesné, striktní vymezení povoleného či zakázaného (absolutně či za určitých okolností). K moudrosti patří schopnost vážně se zabývat jednotlivými případy, uvědomovat si složitost života, ochota hledat nová východiska, k moudrosti patří i kreativita. Domnívám se, že moudrost úzce souvisí se svobodou - svobodná moudrost umožňuje svobodná rozhodnutí, moudrost si uvědomuje rizika i možný přínos nových rozhodnutí. Zákon a právo pojaty autonomně si vystačí samy o sobě. Moudrost usiluje o vedení Duchem, zákon a předpis zdánlivě nepotřebuje duchovní vedení a moudrost.*“¹⁹⁷

Ber se tedy snaží vystoupit z tradičního legislativního rámce diskuze a posouvá celý problém do roviny neprávni. Tedy do roviny, kde by v důsledku nerozhodovaly jednotlivé texty Písma a jejich výklad, ale kde by rozhodovala církev.

Ber svou studii zakončuje vědomím, toho, že ženská role a konstituce je jiná než u muže a tím pádem je např. s ohledem na mateřství služba kazatelky komplikovanější. Přesto nechce ženám ve službě kazatelek bránit. Jeho práce tedy končí shrnutím:

„*Domnívám se, že neexistuje důvod pravděpodobně menší počet sester předem vyloučit z možnosti plné služby na sboru, např. i v pozici ordinovaných kazatelek. ... Je jisté, že v případných rozhovorech s kandidáty-sestrami by se vynořily další specifické otázky: Plánování rodinného života, ochota manžela ke stěhovavému kazatelskému životu (v případě vdaných sester), ochota sborů přijímat službu sester, otázka spolupráce se staršovstvem atd. Jsem přesvědčen, že tyto otázky bude nutné řešit v pojmech moudrosti, pod vedením Ducha, v napětí mezi opatrností a ochotou riskovat, rozhodně však ne terminologií práva a zákonictví.*“¹⁹⁸

3.4. SHRNU TÍ

Pavel Černý a Ján Henžel reprezentují tradiční pohled. Tradiční ve smyslu tradice CB, která umožňuje ženám sloužit jakkoliv, kromě služby ordinované kazatelky. Jejich pohledy vidí potřebu respektovat autoritu muže nad ženou. Spolu s dalšími vykladači vidí důstojnost žen, jejich rovnost v postavení před Bohem, jejich obdarování, které nelze potlačovat. Vidí veliký

¹⁹⁵ BER, V.: Podíl žen na vedení sboru a církve: aplikace biblických principů, *Theologia Vitae*, 2008, s. 68

¹⁹⁶ tamtéž, s. 75

¹⁹⁷ tamtéž, s. 73

¹⁹⁸ tamtéž, s. 77

prostor ke službě v širokém spektru možností. Zároveň však vidí nutnost zachovat určitý stvořitelství v tom, aby žena nebyla v postavení autority nad mužem.

Nová generace teologů už nezastává jasný restriktivní pohled, který by ženy omezoval v roli vedoucích církve. Beňa nepřináší žádné jasné závěry a nechává prostor pro další hledání. Hošek je otevřený hledání a případným změnám. Ber už směřuje k tomu, aby církev neprojednávála tuto otázku jako doposud, ale postavila se k ní jiným způsobem. Sám podporuje možnost kazatelské služby žen. Všem třem teologům chybí historický patriarchální pohled na Písmo. Oproti Pavlovi Černému a Jánů Henželovi jde o pohled jiný, otevřenější pro možnost posunu k případné ordinaci žen v CB.

Je otázkou, zda díky nové generaci teologů půjde CB jiným směrem, nebo zda bude setrvávat na současných pozicích. I v procesu ČCE je vidět teologický posun u dvou generací teologů, kteří sice chápali Písmo podobně, ale lišili se v tom, jak přistoupit k otázce ordinace žen. Možná právě v tom, zda je nutné brát diskutované biblické texty jako nadčasové a trvale platné, nebo zda církev může dojít k určitému posunu vnímání rolí mužů a žen i přesto, že si uvědomuje určitou hierarchii vztahu muže a ženy a odlišnost jejich rolí. Je otázkou, jak tento teologický posun poznamená vývoj v CB ohledně otázky ordinace žen, protože ženy mohou desítky let dělat kromě kazatelské služby vše ostatní.

4. SITUACE V ČESKÝCH CÍRKVÍCH

Jedním z argumentů v rámci diskuze v ČCE byla situace v jiných církvích. Tedy to, že ordinovaná služba žen už v některých církvích ve světě má své místo a nejde tedy o nic, co už by jinde nefungovalo. Stejná okolnost může hrát roli i v případě CB. Vnější tlak na ordinaci žen v CB neměl v minulosti úspěch: „V 90. letech do vedení Církve bratrské agresivně bušila Světová reformovaná aliance a hrubě tlačila na přijetí ordinace žen.“¹⁹⁹ Důležitější bude spíše to, jestli se změní pohled na ordinovanou službu žen u církví, které jsou v rámci spolupráce a vlivu pro CB zásadní.

V českých církvích je situace poměrně pestrá. Kromě ČCE jsou farářky v ČCM, ČCSH a obnovené JB. Všechny evangelické církve však farářky nemají - SCEAV má aktuálně pouze jedinou ženu v roli 2. pastorky (R. Firlová), ECAV farářku nemá.

ŘKC bere kněžskou službu jako výsadu mužů a nepočítá se ženami ani pro službu jáhenskou. Pravoslavní také počítají s kněžskou službou jen pro muže. Starokatolíci mají ve svých řadách dvě jáhenky a v roli místopředsedy synodní rady je žena.

V evangelikálních kruzích je situace různá. CB nejpodobnější církev Bratrská jednota baptistů dále jen BJB) má v roli správců existujících sborů pouze muže. Článek otištěný v časopise jednoho ze sborů však uvádí: „Žena se může soustředit na své povolání, svůj dar a svou službu stejně jako muž. Její služba nemusí podléhat mužské autoritě. Ona sama může být ve sboru ve službě nadřazené jiným mužským služebníkům. Doufejme, že naše baptistická imunita i tentokrát zvítězí a že dívkám a ženám se bude dostávat stejné příležitosti k efektivní učitelské a pastorační práci jako mladíkům a mužům, kteří si této příležitosti často neváží. Samy ženy ovšem, chtějí-li se takové příležitosti chopit, budou muset vykročit ze stínu a svého biblického práva se ujmout.“²⁰⁰ Jednotlivé sbory BJB mají velkou míru samostatnosti, a proto je spíše věcí sborů, koho povolají do role vedoucích sboru. To je vidět na příkladu pražského sboru Na Topolce, který si ustanovil do vedení sboru ženu (L. Kucová). Tento sbor však byl z BJB v r. 2019 vyloučen kvůli tolerování praktikované homosexuality, takže aktuálně žádný sbor ženu v roli kazatelky nemá. Přesto je možné, že díky svému presbyternímu zřízení bude BJB otevřená větší pluralitě názorů a tím pádem je ordinace žen otevřeným tématem.

Charismatické církve se díky důrazu na Boží obdarování ke službě tolik nebrání možnosti ordinaci žen do kazatelské služby. Apoštolská církev (dále jen AC) v tradičním pojetí preferuje službu kazatelů - mužů. Ve své misijní formě Církve bez hranic (dále jen CBH) je benevolentnější. Misijní stanici CBH v Roudnici nad Labem vede žena (Soňa Rauchfussová). Jeden z nejznámějších kazatelů CBH Lukáš Targosz ke službě žen uvádí: „...pointa je jasná: Ženy v první církvi velmi pravděpodobně vedly, kázaly, učily, byly významnými spolupracovníky i apoštoly. Jak se tedy stalo, že s tím mají někteří křesťané problém? Mohou za to dva výše zmíněné citáty o tom, že ženy mají být zticha....

¹⁹⁹ ČERNÝ, P.: Muž a žena v církvi, Brána, 2017, s. 17

²⁰⁰ BUBAN, M.: Co říká Bible o rovnosti muže a ženy, Zpravodaj sboru Bratrské jednoty baptistů v Chebu, 2017, s. 5

Věřím, že je načase, abychom začali číst Bibli jako celek a zrušili jakýsi tlumič, který brání ženám sloužit dary od Boha. Muži a ženy jsou si rovni a ženy mohou mít roli vedoucích, protože záleží na darech, které dává Duch svátý, jak sám chce - mužům i ženám.“²⁰¹

Misijní forma AC je tedy poměrně otevřená možnosti zapojení žen i do vedoucích rolí. Je možné, že do budoucna se v AC k této otázce otevře větší diskuze.

Křesťanské společenství obdobně jako AC vidí potřebu používání charismat. Jedna ze zakládajících osobností KS, Dan Drápal, ve své knize Emancipace žen v církvi podporuje zapojení žen do služby. Vidí zapojení žen do služby v církvi jako přirozený důsledek procesu osvobozování, podobně jako kdysi zrušení otroctví: *„Snad je z toho, co již bylo napsáno, dostatečně jasné, že to bylo právě křesťanství, které umožnilo emancipaci žen. Omezování, či dokonce potlačování žen nás jednak velice vnitřně oslabuje, protože zamezuje rozvinutí potenciálu, který nám dal sám Bůh, jednak nás činí pro tento svět podivínskými.“²⁰²* *„Věřím, že mi Bůh ukázal, že je na čase osvobodit ženy. Uvolnit ten nesmírný potenciál, který v nich je.“²⁰³* Současná osobnost KS – Lubomír Ondráček v rámci diskuze poukazuje na podřízenost žen vůči vlastním manželům, nikoliv všem mužům obecně a uzavírá to slovy: *„Z toho by vyplývalo, že žena může ve sboru sloužit veřejně jedině za podmínky, že projevuje úctu svému manželovi (pokud je vdaná) a ctí řád stvoření.“²⁰⁴* Ondráček ve svém příspěvku neřeší otázku ordinace, ale pouze to, že autorita muže se uplatňuje především v manželství, čímž přináší do celé problematiky jinou perspektivu.

Jednota bratrská s kazatelskou službou žen nepočítá. Všichni správci sborů jsou muži.

CASD je církví celosvětovou a o jejich zásadních otázkách rozhoduje Generální konference. Biblický badatelský odbor, který připravoval materiály pro Teologický výbor Generální konference shrnul své bádání do následujícího závěru a doporučení: *„Jelikož ordinace žen neprotiřečí biblickému učení a může pomoci při misijní činnosti církve, myslíme si, že je zde v církvi prostor, aby ženy byly ordinovány do kazatelské služby. Jako církev poměrně volně rozvíjela svou organizační strukturu, aby pokročila v poslání, které stojí na biblických principech, měli bychom vnímat otázku ordinace ne jako biblickou otázku, ale něco, co by mělo být řešeno na administrativní úrovni. Na základě studie Biblického badatelského výboru doporučujeme Teologickému výboru Generální konference pro ordinaci, aby schválil ordinaci žen ke kazatelské službě a zároveň vzal v úvahu umožnění ordinace žen podle potřeb jednotlivých oblastí.“²⁰⁵*

Pokud vezmeme v potaz celé spektrum českých církví, je situace v ČR podobná situaci církví ve světě. Některé církve jsou pouze pro vedoucí postavení mužů, jiné jsou otevřené možnosti zapojit do vedení i ženy a další vůči ženám uplatňují rovnostářský přístup. Liší se pochopení ordinace, liší se pochopení role vedoucích v církvi a liší se pochopení Písma. Přesto je pohled

---

²⁰¹ TARGOSZ, L.: Záleží na darech, které dává Duch, *Život víry*, 2020, s. 16

²⁰² DRÁPAL, D.: *Emancipace žen v církvi?*, 2003, s. 98

²⁰³ *tamtéž*, s. 101

²⁰⁴ ONDRÁČEK, L.: Muž je hlavou ženy. Té své, *Život víry*, 2020, s. 19

²⁰⁵ *Zpráva Biblického badatelského výboru*, 2013, s. 3

na službu žen v církvi odlišný, než před 100 lety. V českých církvích je vidět podobný posun, jako ve světě. Některé církve se posouvají k liberálnějšímu pojetí, jiné upevňují tradiční pojetí.

Situace v CB může být výrazně ovlivněna postojem ostatních církví - které církve v ČR pro ni budou důležité a k jakému směřování se přikloní ohledně služeb žen v církvi. Zda převáží pohled nevylučující ženu z vedení na základě jejích charismat, či rovnosti v Kristu, nebo zda převáží pohled hierarchický, který zdůrazňuje komplementaritu mužů a žen. Pak mohou být referenční církve těmi, které dají odvahu setrvat na svých komplementárních pozicích, nebo naopak vykročit směrem k rovnostářství. Zároveň i CB hledá vlastní cesty a je možné, že postoj ostatních církví pro ni nebude hrát zásadní roli.

5. VÝZKUM

V průběhu let se objevují názory na ordinaci žen v celém spektru dané tematiky. Někteří ordinaci žen obhajují, někteří jsou jejími odpůrci. Někteří nemají vyhraněný názor. Na toto téma zatím nebyl v CB dělán žádný výzkum. Proto je součástí této diplomní práce i výzkum, aby bylo možné dané téma zmapovat.

5.1. Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, jaký je postoj mezi kazateli CB k ordinaci žen. Zda se kazatelé ve svých postojích k této změně přiklánějí, nebo naopak. Z teoretického výzkumu teologických studií a příspěvků na toto téma je zřejmé, že na rovině teologické dochází k určitému posunu od konzervativnějšího pohledu na ordinovanou službu žen do roviny liberálnější.

Hypotézou, kterou si výzkum klade za cíl ověřit, je to, že CB je zatím pevná ve svých tradičních pohledech na ordinovanou službu žen a tudíž není v nejbližší době reálné, aby v této oblasti došlo k zásadní změně.

5.2. Výzkumné otázky

Výzkum si kladl za cíl zodpovězení následujících otázek:

- 1) Jaký je postoj kazatelů ke službě žen v roli vedoucích sboru?
- 2) Je téma ordinace žen natolik aktuální, že je třeba ho projednávat v rámci konferenčních návrhů?
- 3) Pokud by v současnosti došlo ke konferenčnímu návrhu k ordinaci žen do kazatelské služby, jakou by měl šanci na schválení?
- 4) Budou se lišit argumenty diskuze v rámci CB od argumentů v rámci ČCE?
- 5) Jaké jsou příčiny současného postoje kazatelů CB k této otázce?

5.3. Výzkumné metody

Pro výzkum byl zvolen kvantitativní výzkum kvůli možnosti oslovit větší počet respondentů a získat tak reprezentativnější vzorek odpovědí v rámci daného tématu. S ohledem na možnost oslovení kazatelů CB formou elektronickou formou byl nakonec zvolen dotazník Google

Forms²⁰⁶. Dotazník tvořilo 23 otázek. Kromě 4 otevřených otázek, které se týkaly důvodů pro předchozí odpověď, byly všechny otázky uzavřené²⁰⁷. Většina těchto uzavřených otázek nabízela výběr podle Likertovy škály (ano, spíše ano, nevím, spíše ne, ne). Tři otázky byly dichotomické, tři otázky nabízely jiné možnosti.

Otázky se zaměřovaly na postoje kazatelů ke službě žen, zkušenostmi s jejich službou a také na příčiny jejich postojů. Otázky byly postaveny tak, aby respondenti mohli prezentovat své postoje na základě svých zkušeností, pochopení Písma a dalších faktorů ovlivňujících jejich postoje. Klíčovou byla otázka č.21. Proto byla umístěna těsně před posledními otázkami: „*Kdyby se na konferenci hlasovalo o návrhu, aby ženám byla umožněna ordinace, jak bys hlasoval?*“. Tato otázka měla za cíl ukázat realitu případného hlasování o návrhu na ordinaci žen v CB. Vedla od teorie vedla k tomu, jak by respondent fakticky jednal. Proto byly pro odpovědi na otázku nabídnuty stejné možnosti, jako při skutečném hlasování (ano, ne, zdržel bych se).

5.4. Výzkumný vzorek

Pro výzkum byli vybráni kazatelé CB. K omezení výzkumného vzorku pouze na kazatele vedlo několik důvodů:

- Kazatelé podávají návrhy pro jednání konference ať už jménem svým, nebo ve spolupráci se staršovstvem svého sboru
- tvoří podstatnou část hlasujících účastníků výročních konferencí CB
- ovlivňují staršovstva sboru díky vedení jejich setkání, pastoraci atd.
- zásadním způsobem ovlivňují názory členů sboru díky tomu, že káží ve svých sborech
- jejich názor zásadně ovlivňuje způsob hlasování delegátů jejich sboru
- jsou nejčastějšími přispěvateli do církevního časopisu Brána, který čte řada členů CB

Výzkum se uskutečnil během června roku 2020. Dotazník byl zaslán všem kazatelům CB formou emailu, ve kterém byli informováni o účelu výzkumu, jeho zasazení do tématu diplomní práce, o rozsahu dotazníku a jeho anonymitě.

Z celkového počtu 73 oslovených kazatelů dotazník vyplnilo 33. Ze základního souboru tedy díky dobrovolnosti výzkumu vznikl výběrový soubor se zastoupením 45%. Oslovení kazatelů proběhlo 2x, aby se zvýšil počet respondentů. Z hlediska statistických dat jde o dostatečný výběrový soubor zastupující soubor základní.

Respondenty byli kazatelé CB – muži zpravidla ve věku 35-65 let. Jejich vzdělání je vyšší odborné, či vysokoškolské.

---

²⁰⁶https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSewKXD3BO3vJsIDco2VQrX4w88M_IsfwhjweAUtfwOMVgdduw/viewform?v=c=0&c=0&w=1

²⁰⁷ Dotazník byl konzultován s doc. PhDr. Evou Křížovou, Ph.D.

Osloveni nebyli vikáři CB, protože jsou na začátku služby a chybí jim potřebné zkušenosti s církví.

5.5. Výsledky výzkumu

5.5.1. Zkušenosti se ženami v roli starších sboru

Několik vstupních otázek dotazníku se zabývalo zkušenostmi se službou žen v roli starších sboru a jejich případnou službou Slovem. Snahou bylo zjistit, jak se kazatelé dívají na ženy v roli spolu-vedoucích sboru, jak jsou schopni přijímat jejich službu a jak reagují na jejich službu Slovem. Služba starších v CB totiž obsahuje prvky vedení církve a kázání. Tudíž to, co je hlavní náplní služby kazatele.

Zkušenost s účastí žen ve staršovstvu mělo 84,8% respondentů. Za jejich službu bylo vděčných 67,7%. Tento údaj souhlasí s odpovědí na otázku č. 6: „*Pokud ne, byl bys rád, aby tam byly?*“. Na tuto otázku odpovědělo celkem 68,2% ano, nebo spíše ano. Celkově tedy ke službě žen v roli starších sboru převažuje kladný postoj.

Negativní postoj ke službě žen v roli starších uvedli v rámci osobních zkušeností pouze dva respondenti. Na otázku, která řešila to, zda by respondenti o ženy ve staršovstvu stáli, odpovědělo 22,7% respondentů negativně.

Z otázek č. 4-6 je zřejmé, že s rolí žen jakožto starších sboru nemají kazatelé zásadní problém. Ne všichni tuto roli vítají, ale kladný postoj výrazněji převažuje.

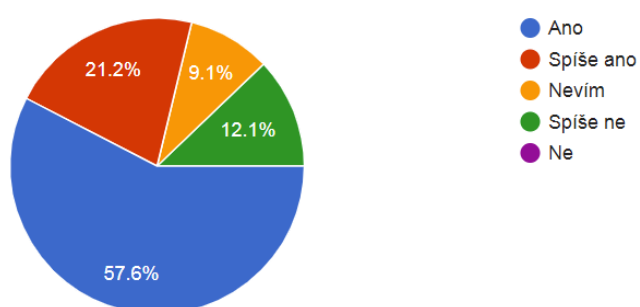
5.5.2. Zkušenosti se službou Slovem

51,5% respondentů uvedlo, že v jejich sboru někdy slouží ženy Slovem. Tato otázka nespécifikovala, zda jde o kázání v rámci nedělních bohoslužeb, nebo jiné formy služby Slovem. Tato otázka také neřešila to, zda jde o hosty, nebo o starší místního sboru. Tento údaj chybí. Přesto je zde vidět výrazný posun oproti dřívějším dobám, protože dříve nebylo obvyklé, aby ženy kázaly. Ať už v roli hostů, nebo v roli starších sboru.

Návazná otázka ohledně přijímání služby žen Slovem měla za cíl ukázat, jak kazatelé vnímají atmosféru ve svých sborech – jaké mají k dispozici reakce ze strany druhých na službu žen. Ryze negativní reakci na službu žen ze strany sboru uvedlo jen 7% respondentů. 57,1% uvedlo kladné odpovědi. 35,7% uvedlo, že neví. U těch, kteří neví, možná chybí větší propojenost daných respondentů se sborem, potřebná k lepšímu pochopení nastavení daného společenství vůči službě žen.

Poslední otázkou v této kategorii byla otázka: „Dokážeš ty sám jejich službu přijímat?“. V tomto ohledu zásadně převažovaly kladné odpovědi. 71% uvedlo, že ano, 19,4%, že spíše ano. Nikdo neodpověděl, že ne. Pouze jeden respondent uvedl, že spíše ne. Z odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že kazatelé nemají problém se ženami za kazatelnou. Služba Slovem pro ně není monopolem mužů, protože jsou schopni přijímat v této roli i ženy.

Přesto je zde vidět vnímání zásadního rozdílu mezi službou žen v roli starších sboru a službou kazatelskou. Tento fakt vyplývá z otázky č.7: „Pokud některá sestra starší také káže, vidíš nějaký zásadní rozdíl mezi rolí kazatelky a starší?“ Tato otázka byla klíčová pro určení toho, zda otevřenost vůči ženám ve službě starších bude znát na otevřenosti vůči ženám v roli kazatelek.

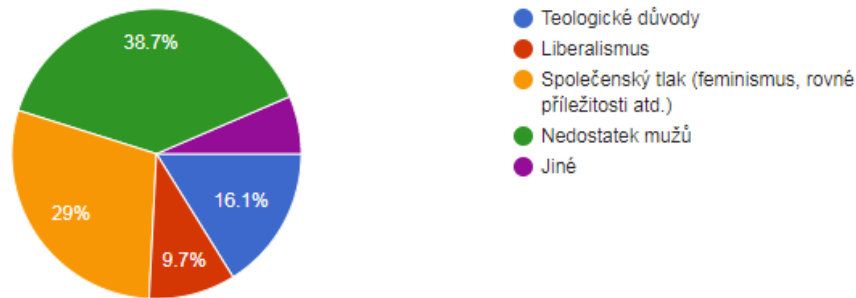

Nikdo z respondentů neodpověděl, že ne. Pouze 12,1% odpovědělo, že spíše ne. Většina respondentů mezi oběma rolemi rozdíl vidí. Kazatelé tedy vidí zásadní rozdíl mezi oběma službami, a tudíž i svou vlastní službu vnímají jako nezáměnnou se službou starších. Tento postoj se pak projevil v posledních otázkách, které se týkaly žen v kazatelské službě.

5.5.3. Obecnější rovina postojů

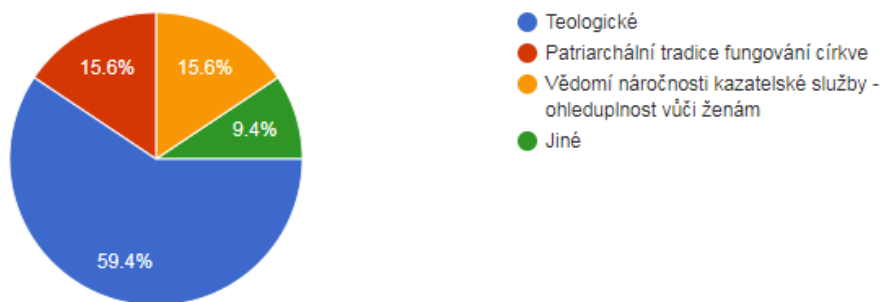
Další část dotazníku byla věnována argumentaci ohledně otázky ordinace žen. Respondenti mohli své postoje konkrétně vyjádřit především v otevřených otázkách.

První ze sady otázek řešila hlavní kategorie důvodů pro ordinaci žen: „Jaké jsou podle tebe obecné důvody pro ordinaci žen?“ Bylo nabídnuto 5 kategorií, které shrnovaly nejčastější argumenty z teoretické části výzkumu. Tato otázka neumožňovala volbu více variant, aby byli respondenti nuceni sami vybrat kategorii, kterou považují za rozhodující. Pouze 6% respondentů využilo možnost „Jiné“. Ostatní využili nabídnuté kategorie:

Tato odpověď do určité míry odráží proces hledání v ČCE, kdy biblické argumenty nakonec hrály menší roli, než argumenty ostatní. Kazatelé se tedy celkově shodují na tom, že v otázce podpory ordinace žen nehraje Písmo tak zásadní roli, jako jiné aspekty.

V tomto kontextu jsou zajímavé odpovědi na otázku, která sledovala příčiny odmítání ordinace žen. Zde byly nabídnuty jiné kategorie, které také odrážely závěry teoretického výzkumu:

Tento závěr není překvapivý s ohledem na průběh procesu ohledně ordinace žen v ČCE. V otázce podpory ordinace žen hrají roli jiné faktory, než při jejím odmítání. Při podpoře není Písmo zásadním argumentem. Naopak je tím zásadním při opačném přístupu.

Z odpovědí na obě otázky vyplývá, že respondenti vnímají podporu kazatelské služby žen jako něco, co nenachází jasnou podporu v Písmu. Vnímají ordinaci žen jako důsledek určitého odstoupení z pozic Písma na úkor potřeb církve, popř. důsledek změn ve společnosti.

Druhá otázka přináší i určité rozkódování pochopení příčin odmítání ordinace žen. Sice převažuje vnímání pochopení Písma jako hlavní příčiny neordinování žen, ale objevuje se i vědomí toho, že tento postoj také pramení z určitých tradic a také z ohleduplnosti vůči ženám a možné nevhodnosti této služby pro ženy s ohledem na její náročnost. Z tohoto rozložení odpovědí je tedy vidět, že pro respondenty není odmítání ordinace žen pouze otázkou teologickou, kdy nějakým způsobem chápou texty Písma, ale že jsou schopni o této otázce přemýšlet i z jiné perspektivy. Pro jakoukoliv diskuzi na toto téma je tento poznatek velmi cenný, protože za odmítáním vůbec nemusí stát negativní postoje

(nadřazenost, či lepší kvality mužů), ale příčiny pozitivní (ohleduplnost, nenakládání těžkých břemen na ženy atd.).

5.5.4. Argumenty pro ordinaci žen

Otázky č.9 a č.10 poskytovaly prostor pro vyjádření argumentů pro ordinaci žen na rovině biblické i nebiblické. Smyslem bylo umožnit respondentům o podpoře ordinace žen přemýšlet a nabídnout své vlastní argumenty na její podporu. Zamyslet se nad tím, co by vlastně mohlo vést ke kladnému postoji. Na tyto otevřené otázky odpověděly pouze 2/3 respondentů a jen někteří uvedli více, než jeden důvod.

V rovině nebiblických argumentů se nejvíce objevovaly tři kategorie argumentů:

- Obdarování žen (9x)
- Rovnost žen a mužů (7x)
- Nedostatek mužů (4x)

Na rovině podpory ordinace žen si respondenti uvědomovali, že ženy jsou skutečně obdarované ke službě. Všechny odpovědi v této kategorii shrnují následující výpovědi:

- *„Jsou stejně schopné jako muži.“*
- *„Měli bychom sloužit na základě našeho duchovního obdarování, nikoli na základě genderu.“*
- *„Viditelné a rozpoznatelné obdarování některých žen.“*

Druhou kategorií argumentů na podporu ordinace žen byly argumenty biblické:

- Konkrétní ženy v Písmu, které sloužily duchovně (9x)
- Argument rovnosti muže a ženy (Ga 3:28) (5x)
- Odkaz na Evu stvořenou Adamovi jako pomoc jemu rovnou (2x)
- Pochopení textů o obdarování bez ohledu na pohlaví obdarovaných (2x)
- Odkaz na to, že Ježíš se po vzkříšení ukázal nejdříve ženám (2x)

40% respondentů nevidí žádný biblický argument na podporu ordinace žen. Celkově se tedy potvrzuje již uvedené – že kazatelé vnímají podporu ordinace žen spíše jako záležitost „jiných důvodů“, ale nevidí ji jako něco, co by mělo jasnou podporu v Písmu. V Písmu si všímají momentů, které ženy nevylučují ze služby a nabízejí určitou podporu pro možnost vyrovnání role žen a mužů. Přesto to nevidí jako zásadní argument na podporu této otázky.

5.5.5. Argumenty proti ordinaci žen

V otázce biblických argumentů pouze jeden respondent nevidí žádný biblický argument proti ordinaci žen. To koresponduje s ostatními daty v této části dotazníku.

- Muž je hlavou ženy (1 Ko 11:3 a Ef 5:22nn) (17x)
- Zákaz vyučování pro ženy (1 Tm 2:12) (8x)
- Adresování požadavků na starší sboru mužům (1 Tm 3, Tt 1) (7x)
- Mlčení žen ve shromáždění (1 Ko 14:33nn) (4x)
- Apoštolové byli pouze muži (2x)

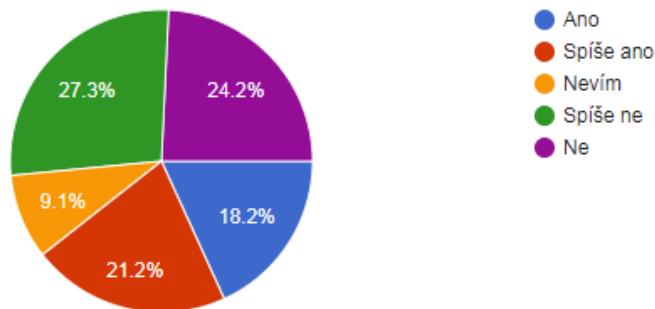
Ve slovních výpovědích se objevuje následující:

- „Muž je hlavou ženy, má od Boha daný úkol vést a brát na sebe zodpovědnost.“
- „Celý komplex teologických, kulturních, psychologických a pragmatických důvodů.“
- „Nejde o samotné texty, ale rozdílnou roli žen (nikoliv hierarchii)“
- „Primární odpovědnost muže“

Pro respondenty je zásadním argumentem biblická hierarchie a vyhrazení vedení sboru a služby Slovem mužům. Argument mlčenlivosti žen ve shromáždění je pouze okrajový a v jednom případě je okomentován jako dobová situační záležitost. Odpovědi respondentů jsou tedy poměrně konzistentní v tom, že jako argument proti ordinaci žen vidí především dvě uvedené oblasti. Oba další argumenty jsou spíše okrajové.

5.5.6. Pochopení hierarchie v rodině a církvi

Do výzkumu byla zařazena otázka č.15“ „*Platí hierarchie muž-žena pouze v manželství?*“ Smyslem této otázky bylo zjistit, zda respondenti vnímají hierarchii ve vztahu muže a ženy popsanou v Písmu jakožto obecně platnou, nebo zda vidí rozdíl v uplatňování této hierarchie v rodině a církvi. Tato otázka je zásadní, protože její pochopení vede k odlišným přístupům. Respondenti odpovídali následovně:

Z odpovědí je zřejmé, že v tomto tématu chybí jakákoliv shoda. Nepatrná většina respondentů vidí tuto hierarchii jako obecně platnou, zatímco 39,4% ji vidí jako podmíněně platnou pro manželství. Přitom je tato otázka dost zásadní pro celé téma, protože ti, kdo vidí tuto hierarchii jako obecně platnou, ji budou aplikovat i na církve. Naopak ti, co ji vidí jako podmíněnou, jsou otevřenější vůči možnosti ji uplatňovat pouze v manželství, ale nikoliv v církvi.

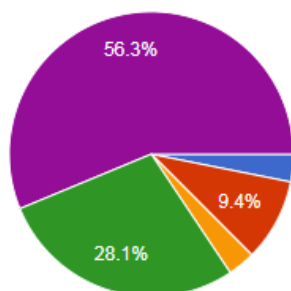
Tento postoj je vidět v jednotlivých dotaznících. Ti, kdo by hlasovali na konferenci pro ordinaci, jsou zároveň těmi, kdo vidí podřízenost žen pouze jako princip pro manželství. Tento postoj je podobný u těch, kteří by se případného konferenčního hlasování zdrželi. I oni vidí tento hierarchický přístup jako podmíněně platný.

Jde tedy o zásadní otázku, protože pokud respondenti berou podřízenost žen mužům jako univerzální princip, tak už nebudou uvažovat o tom, jak by tento princip vypadal, pokud by byl omezen pouze na manželství a tím pádem umožňoval ženám být ve vedoucích rolích v rámci církve.

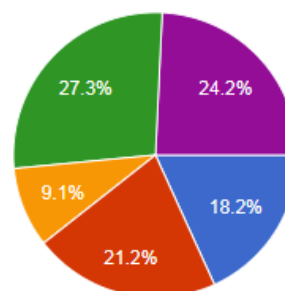
5.5.7. Faktické postoje k ordinaci žen

Další okruh otázek se zabýval rozdílem v pohledu na ordinaci žen jakožto možnosti, či povinnosti. Zde nešlo o zjištění toho, jak se respondenti k samotné ordinaci staví, nýbrž o to, jestli je ordinace něco, na co ženy mají právo, a tudíž by jim toto právo neměla církev upírat, nebo je to pro ně za určitých okolností teoreticky možné.

Mají ženy právo být ordinovány do kazatelské služby? (Povinnost)

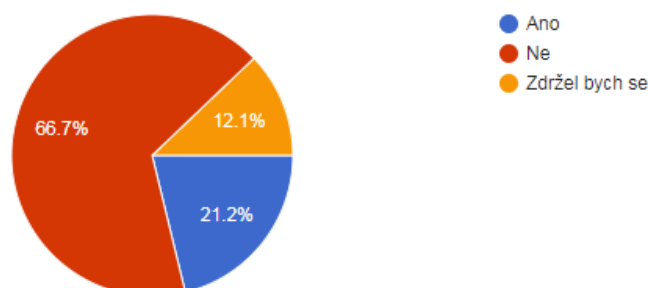

Mohly by být ženy za určitých okolností ordinovány do kazatelské služby? (Možnost)

Pro většinu respondentů není tato otázka předmětem, který bylo třeba řešit ve smyslu uznání práva, které ženám náleží. Ordinance žen pro ně spíše hypotetickou možností, kterou připouštějí. Aktuálně není toto téma oblastí, kterou by respondenti viděli za nutné řešit. Přesto je zde určitý náznak k ochotě o této možnosti přemýšlet. Tento výzkum se však nezabýval otázkou, za jakých okolností by byli ochotni tuto možnost přijmout.

Na tento postoj pak navazují odpovědi na klíčovou otázku celého výzkumu: „Kdyby se na konferenci hlasovalo o návrhu, aby ženám byla umožněna ordinace, jak bys hlasoval?“

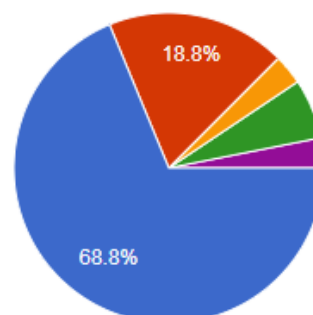
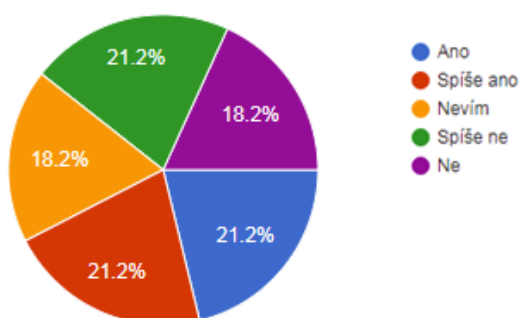

Pokud 84.4% odpovědělo záporně na povinnost ordinace a 51,5% na možnost ordinace, pak při jasném vyjádření svého hlasu na konferenci by proti konferenčnímu návrhu na ordinaci žen bylo 66,7%. Je to víceméně průměr těch, kteří by byli proti ordinaci žen v podobě předchozích dvou otázek. Počet těch, kteří nemají vyhraněný názor, se navýšil o jednoho respondenta. V oblasti faktických postojů tedy převažuje negativní postoj ke službě žen v roli kazatelek CB.

V tomto kontextu je zajímavé srovnání odpovědí na dvě otázky, které řešily postoj respondentů k farářkám.

Byl bys členem sboru, který by vedla žena?

Pokud znáš osobně nějakou farářku – je pro tebe rovnocennou kolegyní?

Zatímco podle předchozí klíčové otázky celého výzkumu netvoří zastánci ordinované služby žen v CB většinu, pak většině respondentů ordinovaná služba žen v jiných církvích nevádí. Ačkoliv by ordinaci žen ve vlastní církvi podpořilo jen 21,2% respondentů, ve vztahu k ostatním církvím s touto ordinovanou službou žen nemá problém drtivá většina respondentů a jsou schopni brát farářky jako rovnocennou kolegyně. Možná nekonzistentnost postojů, možná respektování jiných tradic, možná to, že to nekonfrontuje jejich postoje vůči ordinaci žen ve vlastní církvi.

Zatímco respondenti nemají problémy se ženou v roli kolegyně z jiné církve, je jejich ochota být v podřízeném postavení vůči faráři velmi odlišná. V tomto ohledu jsou respondenti podporující ordinaci žen velmi konzistentní. Tito respondenti by byli členy sborů, které by vedla žena. Formální postoje respondentů se liší od jejich praktických důsledků. Respektování role faráře znamená respektování její vůdčí role, což bylo vyjádřeno tím, že ji berou jako rovnocennou kolegyni. Přesto se tento postoj nepřevádí do ochoty být členem sboru, který by vedla žena – třeba uvedená rovnocenná kolegyně.

5.5.8. Vyhrazení kazatelské služby pouze pro muže

Předposlední sada otázek se týkala toho, jestli respondenti berou muže jako vhodnější, či vysadí adepty na ordinovanou kazatelskou službu.

Na otázku „*Je podle tebe lepší, když sbor vede muž?*“ neodpověděl žádný respondent záporně. Kromě dvou respondentů, kteří neměli jasný názor, všichni odpověděli na tuto otázku kladně – tedy 93,9%.

V další otevřené otázce mohli respondenti vyjádřit důvody pro svůj postoj. Většina respondentů tuto možnost využila.

- Biblické důvody (muž je hlavou, má nést zodpovědnost) (20x)
- Psychologické důvody (větší odolnost, náročnost služby, časové možnosti...) (14x)
- Menší vhodnost žen pro tuto službu (rodina, náročnost služby) (3x)
- Církevní tradice (2x)
- Ochrana ženy (1x)

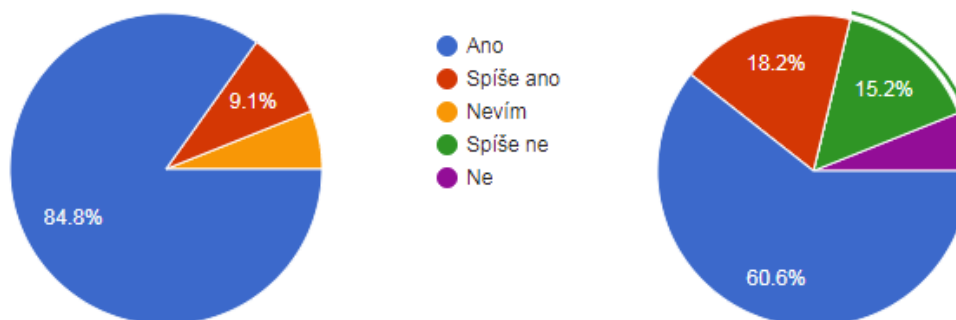
Pro ilustraci některé z odpovědí:

- „*Muž není tolik vázán péčí o rodinu a zvláště o děti, kde služba ženy matka je nenahraditelná. Časová náročnost služby kazatele v církvi /kazatelské konference, atd./, stejně tak ovšem je náročná služba dětem v rodině. Obávám se, že spojit obojí je břemeno, které není k unesení.*“
- „*Muž je povolán Bohem k vedení, nesení primární zodpovědnosti, ženy mají také nést spoluzodpovědnost, ale to hlavní břemeno je na chlapech!!*“
- „*menší emocionální výkyvy - vypětí.*“
- „*Je odolnější a analytičtější*“
- „*Ochrana ženy ("slabší nádoba"), obecně lepší dispozice mužů pro vedení, biblické příklady.*“
- „*Vedení sboru je náročné psychicky i fyzicky a proto více odpovídá roli muže. Úlohu ordinovaného kazatele, správce sboru - biskupa podle Písma vykonává muž.*“
- „*Je Boží role pro muže - vést, proslapávat nové cesty, nést hlavní zodpovědnost, ale také chytat rány... Muž bývá k vedení lépe psychicky disponován. Bůh volá zejména muže k zodpovědnosti.*“

Další otázka se týkala výlučnosti kazatelské služby: „Myslíš si, že bychom měli kazatelskou službu v CB ponechat pouze pro muže?“ Ve srovnání obou otázek respondenti odpovídali bez větších výkyvů ve prospěch mužské ordinované kazatelské služby:

Je podle tebe lepší, když sbor vede muž?

Myslíš si, že bychom měli kazatelskou službu v CB ponechat pouze pro muže?

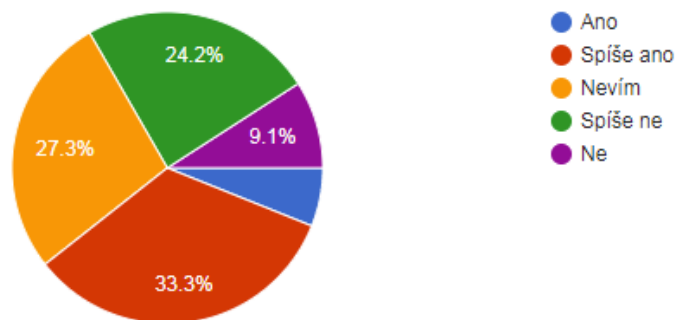

Většina respondentů se vyslovila pro upřednostnění mužů v této službě, což následně vyjádřili v konkrétních důvodech. V případě, že by tato služba měla být monopolní záležitostí mužů, je vidět ochota tuto službu otevřít i ženám – celkem 21,3% na tuto otázku odpovědělo záporně. Respondenti většinou vnímali, že muž je pro tuto službu vhodnější z různých důvodů, ale přesto někteří z nich navzdory této větší vhodnosti nechtějí tuto službu upírat ženám.

5.5.9. Naléhavost problematiky + výhled

Poslední oblast otázek se týkala výhledu v CB a potřeby řešit tuto otázku ze strany žen. První otázka zjišťovala potřebu ordinace žen ze stran samotných žen – zda respondenti znají nějakou ženu, která by se chtěla stát kazatelkou CB. Na tuto otázku odpovědělo kladně pouze 18,8% respondentů. Žel chybí konkrétní čísla, či jména – tedy o kolika konkrétních ženách toužících po této službě respondenti ví.

Druhá otázka řešila výhled – odhad respondentů, jak se bude otázka ordinace žen v CB vyvíjet: „Myslíš si, že v CB bude časem možná ordinace žen?“ Tato otázka nemá příliš velikou vypovídající hodnotu, ale odráží očekávání respondentů ohledně vývoje v CB. V odpovědích se odráží to, že na tuto otázku není snadné odpovědět, protože budoucnost ovlivňuje řada faktorů, které nelze jasně predikovat.

5.6. Vyhodnocení výzkumu

Ačkoliv se výzkumu se nezúčastnili všichni oslovení kazatelé, lze výzkumný vzorek považovat za reprezentativní. Výzkum přinesl odpovědi na výzkumné otázky v dostatečné míře.

1) „Jaký je postoj kazatelů ke službě žen v roli vedoucích sboru?“

Odpovědi ukázaly dvě odlišné roviny vnímání žen v roli vedoucích sborů. Pokud jsou ženy v CB v roli starších (společně s ostatními staršími a kazatelem vedou sbor), pak s touto rolí nemají kazatelé problém. Jde-li o roli farářky, pak je tento postoj obdobný ve vztahu k farářkám z jiných církví. Ve vlastní církvi však kazatelé CB nejsou této možnosti příliš otevření. Je zde zřejmé odlišné vnímání žen v roli starších a farářek, ačkoliv v rámci CB sbor fakticky vede staršovstvo spolu s kazatelem, nikoliv kazatel sám.

Ve vztahu k samotné farářské službě žen je zřejmé, že postoj kazatelů CB není konzistentní. Zatímco jim farářky z jiných církví nevadí, pak ve vlastní církvi farářky ve většině nechtějí. Proč berou vlastní církve podle jiných pravidel, není zřejmé. Tato otázka by stála za další výzkum.

2) „Je téma ordinace žen natolik aktuální, že je třeba ho projednávat v rámci konferenčních návrhů?“

V odpovědích výrazněji převažuje pokračování v zavedeném modelu vedení sborů muži. Mezi respondenty byli ti, kdo nemají s ordinovanou službou žen problém. Tito kazatelé jsou vůči této službě otevření a v jejich postojích je vidět, že berou ženy skutečně jako rovnocenné. Tvoří však menšinu. Celkově je vidět, že názorové spektrum není natolik diferenciované, aby bylo třeba toto téma řešit.

3) „Pokud by v současnosti došlo ke konferenčnímu návrhu k ordinaci žen do kazatelské služby, jakou by měl šanci na schválení?“

Hlavní otázka celého výzkumu se ptala na reálné hlasování na konferenci v případě podání návrhu na schválení ordinace žen. Z výsledku (66,7% proti) pravděpodobné, že by hlasování skončilo nepřijetím návrhu. Je zde 12,1% těch, co by se zdrželi a není zřejmé, jak by nakonec

hlasovali. Přesto je v tomto ohledu zajímavá situace srovnání s hlasováním v ČCE na 11.Synodu v r.1953. Ve stanoviscích staršovstev před tímto synodem přijetí tehdejšího návrhu na ordinaci žen převažoval pozitivní přístup. Nebyl však jednoznačný: „Ze staršovstev vyslovilo se 119 hlasy pro, 85 podmíněně pro, 54 záporně, 16 nejasně a neodpovědělo 23 staršovstev.“²⁰⁸ Přesto nakonec „synod téměř jednomyslně (proti jednomu hlasu) pro přijetí ordinace žen...“²⁰⁹ Předběžná vyjádření by tedy nemusela být totožná s výsledky hlasování. To může ovlivnit řada faktorů, které by zasáhly do hlasování o případném návrhu na ordinaci žen v CB.

4) „Budou se lišit argumenty diskuze v rámci CB od argumentů v rámci ČCE?“

Na rovině biblické jde o argumenty podobné. Podpora i zamítání ordinované služby žen vychází ze stejných textů a jejich obdobného chápání. Obdobné je i to, že zastánci ordinace poukazují na rovnost obou pohlaví, schopnosti žen a jejich obdarování. Odpůrci obdobně poukazují na křehkost žen a jejich omezenou schopnost vykonávat kazatelskou službu.

V CB chybí argument potřebné konzistentnosti. Zatímco se v ČCE objevovala snaha o komplexní přístup ke službě žen na základě tehdejšího vývoje (studium teologie, role starších, kázání Slova), v CB tato snaha chybí. Spíše se zde řeší jiné věci, než legislativní soulad služby žen. Také zde není poukazováno na to, že ordinovaná služba žen funguje v jiných církvích. Chybí zde i poukázání na ženy ve vedoucích rolích mimo církev.

V rámci srovnání procesu v obou církvích je vidět některé podobnosti. Přesto jde každá církev svou cestou.

5) „Jaké jsou příčiny současného postoje kazatelů CB k této otázce?“

Z odpovědí není zřejmé, co všechno postoje kazatelů formovalo (mateřský sbor, výchova, teologické směry, zkušenost, společnost atd.). Tato oblast by stála za samostatným výzkumem.

Příčiny současného zamítavého postoje kazatelů CB k této otázce vycházejí podle odpovědí v dotazníku především z konzervativního pochopení Písma, tradice církve a chápání ordinované služby jako služby vyhrazené mužům, kteří jsou pro ni vhodnější. Ačkoliv mají mnozí zkušenost se službou žen v roli starších sboru i službou žen Slovem, je pro ně kazatelská ordinovaná služba natolik výjimečnou, že ji zatím většina vyhrazuje pouze pro muže. Zásadním důvodem je i to, že argumenty pro schválení ordinace žen jsou brány spíše jako nebiblické a jako něco, co vychází z potřeb církve a nastavení společnosti.

---

²⁰⁸ Jedenáctý synod Českobratrské církve evangelické, 1953, s. 3

²⁰⁹ Křesťanská revue, 1954, s. 47

Výzkum ukázal pro lepší pochopení celé problematiky potřebu dalšího zkoumání. Aby bylo možné lépe pochopit současné postoje CB a jejich kazatelů, byl by třeba další výzkum v následujících oblastech:

a) Proč existuje zásadní rozpor mezi respektováním farárek v jiných církvích a neochotou mít farářky ve vlastní církvi?

b) Vidění zásadního rozdílu mezi kazatelskou službou a službou starších sboru. Co vlastně dělá kazatelskou službu tak výjimečnou, ačkoliv i starší sboru dělají takřka totéž, jako kazatel sboru (vedení, pastorece, kázání, výjimečně i vysluhování svátostí) a fakticky plně zastupují kazatele, když sbor kazatele nemá (tato absence se částečně řeší externím kazatelem v roli administrátora, ale není nutná).

c) Proč vidí kazatelé svou službu jako jedinečnou a vyhrazenou pro muže?

d) Chybí jasnější pochopení toho, jestli platí biblická hierarchie postavení muže a ženy platná pouze v manželství, nebo obecně v rámci církve. Proč k tak zásadní otázce neexistuje jasné stanovisko?

6. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zjistit, jaké argumenty, či okolnosti mohou vést k tomu, že kdysi ryze mužská služba může být umožněna také ženám. Z celého výzkumu vyplývá, že neexistují argumenty, které by vedly k jednoznačnému závěru ohledně ordinace žen.

Jak teoretický, tak praktický výzkum ukázal pestrost pohledů na tuto otázku. V případě ČCE a CB se objevují obdobné exegetické přístupy k biblickým textům, které řeší postavení a službu žen. Jak v pohledu těch, kteří podporují ordinaci žen, tak v pohledu těch, kdo ji odmítají. Ani jedna církev nedospívá k jednoznačné nezpochybnitelné argumentaci. U obou existují zásadní argumenty jako proti ordinaci žen, tak i pro ni, což odpovídá diskuzím na toto téma i v jiných církvích jak v ČR, tak v zahraničí.

Na rovině argumentů proti službě žen se objevuje především nevhodnost žen pro tuto službu (rodina, křehkost atd.) a biblické texty o hierarchii postavení muže a ženy. Tyto argumenty naopak vyzdvihují podřízenost žen mužům a z toho vyplývající nemožnost žen stát v čele církve. V obou církvích ukazuje, že Písmo nepodporuje službu žen ve vedoucím postavení.

Argumenty podporující ordinaci žen se zaměřují především na obdarování žen a jejich nejrůznější službu, a také na text ohledně rovnosti žen a mužů v Kristu. U textů popisujících hierarchii je snaha je vykládat jinak, či je opomíjet. Tato služba je také podporována již zastávanými pozicemi žen v církvi i v civilních povoláních.

Ačkoliv Písmo výslovně nevede k tomu, aby ženy vedly církev, může být přesto Písmo tím, co nakonec může vést k podpoře této služby na základě textů, které neřeší hierarchii postavení muže a ženy, ale jiné aspekty života církve.

Celá práce ukázala to, že v důsledku záleží na každé církvi, na základě jakých argumentů se přikloní k určitému řešení. Které argumenty se stanou těmi zásadními a které naopak získají menší váhu. Proces a argumenty z jedné církve nejsou plně přenositelné do církve jiné, což je dáno mnoha okolnostmi. V ČCE nakonec převážily argumenty pro ordinaci žen. Především to, že ženy již zastávaly i ty služby, které se překrývaly s obsahem kazatelské služby (, studium teologie, starší sboru, kázání). Nakonec i to, že pro odmítání ordinované služby nejsou žádné zásadní teologické důvody.

Kromě těchto zásadních otázek práce ukázala několik dalších témat, která stojí za zmínku, či se mohou stát tématem dalších výzkumů:

- 1) Nejasnost, do jaké kategorie vlastně patří např. otázka ordinované služby žen. Zda do oblasti systematické teologie, do oblasti praktické teologie, nebo pouze do oblasti správy církve.

- 2) Podřízené postavení žen bylo v církvi po staletí neměnné, a šlo by ho zařadit mezi dogmata. Vývoj posledních sta let však ukázal, že některé církve mohou z této otázky učinit věc ryze služebnou, kterou lze pozměnit.
- 3) I v teologických diskuzích hrají důležitou neteologické argumenty.
- 4) Diskuze, příspěvky a studie v obou církvích ukázaly nedostatečnou objektivitu. Poctivé hledání bylo spíše výjimkou. V nejrůznějších příspěvcích byly naopak patrné snahy podpořit nejrůznějšími argumenty vlastní postoje.
- 5) Různá kvalita argumentů. V obou církvích se objevují především argumentace, které postrádají potřebnou kvalitu a poctivý exegetický přístup. Kvalitní argumentace a exegeze jsou spíše výjimkou (především v případě procesu v ČCE).
- 6) Stejný dobový kontext nemusí vést ke stejným přístupům. Zatímco společenské změny ve vztahu k postavení žen se odrazily na postoji ČCE, v CB se tyto změny prakticky neprojevily.
- 7) Formální změna nemusí vést ke změně faktické. Ani po schválení ordinace žen v r.1953 nebyl na sborech příliš veliký zájem o faráře. Faktická nerovnost (nezastupitelnost v některých rolích?) vedla k tomu, že dodnes se ženy ve vedení ČCE objevují velmi sporadicky. Formální zrovnoprávnění nemusí tedy nutně vést k tomu, že ženy skutečně zastávají téže role, jako muži.
- 8) ČCE nezměnila pohled na ordinovanou službu ihned při prvním návrhu této možnosti. Navzdory tomu, že v první polovině už ve světě byly církve, které ženy ordinovaly do kazatelské služby a ve společnosti se projevovaly důsledky emancipace žen, došlo ke schválení ordinace až po 32 letech.
- 9) Obě církve nepřejaly výsledek diskuze odjinud, ale obě hledají svůj postoj samy. Tento postoj je zřejmý i u všech dalších českých církví, které věroučně nepodléhají zahraničnímu ústředí.
- 10) I přes řadu podobností se CB neubírá stejným směrem jako ČCE. Ačkoliv ženy v CB mají možnost studovat teologii, být ve staršovstvech sborů a také kázat, nevede to zatím v CB ke snaze doplnění těchto možností o ordinaci. To, co proběhlo v ČCE, je nepřenositelné do CB.
- 11) Nejasnost ohledně ordinované kazatelské služby. CB nemá jasně definovanou ordinaci a její exkluzivitu. Z dokumentů CB není jasné, čím je tato služba natolik výjimečná, že ji nemohou vykonávat ženy.
- 12) Nejasnost ohledně pochopení svátostí – co vlastně jsou, či nejsou. S tím je spojené jejich vysluhování (kdo a za jakých podmínek může svátosti vysluhovat).
- 13) Rozporuplnost v postojích. Kazatelé CB nemají problémy s ordinovanou službou žen v jiných církvích, ale nepodporují ordinaci žen ve vlastní církvi.
- 14) Nejasnost v zásadních otázkách a pochopení biblických textů (např. zda platí podřízenost žen mužům pouze v manželství, nebo obecně).

Ve vztahu k CB a dalšímu vývoji otázky ordinace žen není zřejmé, jakým směrem se nakonec CB vydá.

Postoje CB může ovlivnit vývoj v jiných církvích, mezi které se řadí i CB. Otázkou však je, nakolik bude v budoucnosti CB církví evangelikální a nakolik se zařadí mezi skupinu církví evangelických. Dlouhodobě je v některých oblastech vidět určitý posun z konzervativních pozic k liberálnějším postojům: „*Církev bratrská se při zachování vnitřní plurality a velké míry nezávislosti jednotlivých sborů začíná svým provozem, dominantními teologickými důrazy a v neposlední řadě názory svých členů stále víc blížit etablované Českobratrské církvi evangelické.*“²¹⁰ Pokud by taková tendence přetrvávala, pak by pro CB mohly být vzorem církve evangelické, kde je ordinovaná služba žen běžnou praxí.

Roli mohou hrát i společenské trendy. Kdysi hrála roli ve společenských změnách emancipace. Dnes to může být navazující genderová politika, která by mohla vést k porušení autonomie církve a nutit církve k zapojení žen i do vedení sborů a církve.

Zásadní však budou teologické postoje kazatelů a teologů CB. Zda udrží dlouhodobé komplementaristické pozice, nebo dojde k nějakému posunu. Buď směrem ke konzervativnímu patriarchalismu, nebo naopak na základě liberálnějších postojů ke zrovnoprávnění služby žen v oblasti vedení sborů a církve.

Zatím má CB dostatek kazatelů a nemusí řešit personální nouzi zapojením žen do kazatelské služby. Za poslední 3 roky bylo do kazatelské služby ordinováno 18 kazatelů a na sborech působí řada vikářů, neboli adeptů na kazatelskou službu. S tím souvisí i financování CB, které ve větší míře závislé na státu. Tato státní podpora se však bude snižovat jak v rámci vyplácených náhrad (do r. 2042) podle Zákona č. 428/2012 Sb. § 15)²¹¹, tak příspěvku na podporu činnosti ze strany státu (do r. 2030). Je tedy možné, že snižující se příspěvky ze strany státu povedou k redukci počtu kazatelů a tím pádem bude personální nouze ještě menší.

Jak se bude otázka v CB vyvíjet, není zřejmé díky mnoha faktorům. Zatím je zjevné to, že se CB podobá ČCE v době, kdy se sice otázka ordinace žen objevila, ale zásadně převažoval důraz na exkluzivitu vedení sborů a církve muži. Zjevné je i to, že CB jde vlastní cestou, která nekopíruje ČCE i přes to, že mezi oběma církvemi existuje mnoho podobných prvků.

---

²¹⁰ NEŠPOR, Z.: *Česká a slovenská religiozita po rozpadu společného státu*, 2020, s. 100

²¹¹ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-428>

LITERATURA

Knihy

DRÁPAL, D.: *Emancipace žen v církvi?*, Návrat domů, Praha, 2003, ISBN 80-7255-084-5.

DUCHÁČKOVÁ, M.: *Postavení žen v církvi*, Magisterská práce 2006. Vedoucí práce: PhDr. et ThDr. Blanka Strašíková, HTF UK Praha.

HAMPLOVÁ, D.: *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*, Karolinum, Praha, 2013, ISBN 978-80-246-2244-6.

NEŠPOR, Z.: *Česká a slovenská religiozita po rozpadu společného státu: Náboženství Dioskúrů*, Karolinum, Praha, 2020, ISBN 978-80-246-4555-1.

OPOČENSKÁ, J., HROMÁDKA, J.: *V Kristu ani muž ani žena*, 1984, Praha, Kalich.

VINEN, R.: *Evropa dvacátého století*, Vyšehrad, 2007, ISBN 978-80-7021-735-1.

Články z časopisů

ADLOF, A.: *Betanie*, 1904, s. 216

BER, V.: Podíl žen na vedení sboru a církve: aplikace biblických principů, *Theologia Vitae*, 2008, s. 58-77.

BLAŽEK, V.: K otázce připuštění žen na kazatelny, *Český bratr*, 1933, s. 88-89.

BUBAN, M.: Co říká Bible o rovnosti muže a ženy, *Zpravodaj sboru Bratrské jednoty baptistů v Chebu*, 2017, s. 1-5.

ČERNÝ, P.: Doslov ke knize Dana Drápala *Emancipace žen v církvi?*, 2003, s. 102-106.

ČERNÝ, P.: Muž a žena v církvi, *Brána*, 2017, s. 15-19.

ČERNÝ, P.: Postavení a služba žen v církvi, *Bratrská rodina*, 1999, s. 171-237.

ČERNÝ, P.: Princip „kefalé“ a služba mužů a žen v církvi, *Theologia Vitae*, 2008, s. 83-90.

DOLEŽALOVÁ, M.: Ordinované ženy ve správě sboru a církve. In: *V Kristu ani muž ani žena*, 1984, s. 33-35.

FIALOVÁ, L.: První světová válka a obyvatelstvo českých zemí, *Historická Sociologie*, 2017, s. 115-125.

- FRANCOUZ, J.: Několik poznámek k otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 156-157.
- HÁJEK, M.: K ordinaci žen. In: *V Kristu ani muž ani žena*, 1984, s. 5-11.
- HÁJEK, M., SMOLÍK, J.: Ordinance, *Křesťanská revue*, 1970, s. 68-70.
- HENŽEL, J.: Stejný úděl, nestejný úřad, *Život víry*, 2020, s. 14-15.
- HOŠEK, P.: Ženy ve vedení? Církev je na křižovatce, *Život víry*, 2020, s. 12-13.
- HROMÁDKA, J. L.: Projev na šestém zasedání synodu, *Český bratr*, 1953, s. 140-151.
- HROMÁDKA, J. L.: K ordinaci žen, *Český bratr*, 1933, s. 154-156.
- JÄGER, P.: Česká Biblická práce v Kutné Hoře, *Theologica*, 2011, s. 99-116.
- KAVKA, F.: Ordinance žen, *Český bratr*, 1933, s. 84-88.
- Křest, večere páně, ordinace, 1982, *Křesťanská revue*, 1983, s. 230-235
- LUKL, A.: K otázce ordinace žen bohoslovek, *Český bratr*, 1933, s. 112-113.
- LUKL, A.: Ženy farářkami, *Český bratr*, 1933, s. 34-37.
- MAMULOVÁ, L.: Ordinance žen v církvi jako otázka autority, *Český bratr*, 2010, s. 7-10.
- ONDRÁČEK, L.: Muž je hlavou ženy. Té své, *Život víry*, 2020, s. 19.
- OPOČENSKÁ, J.: Ekumenický rozměr ordinace žen. In: *V Kristu ani muž ani žena*, 1984, s. 21-32.
- Padesát let od první ordinace žen v ČCE, *Český bratr*, 2003, s. 13.
- Pracovní soutěž žen s muži po válce, *Časopis učitelek*, 1917, s. 151-152.
- RŮŽIČKA, M.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 62-65.
- SCHUSTLEROVÁ, A.: K otázce ordinace žen, *Český bratr*, 1933, s. 133-134.
- SMOLÍK, J.: Ordinance, *Křesťanská revue*, 1954, s. 151-156.
- TARGOSZ, L.: Záleží na darech, které dává Duch, *Život víry*, 2020, s. 15-16.

Dokumenty

- BEŇA, D.: *Muži a ženy: identita, role, povolání*, 2019. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/2019-studijni-material-na-tema-muzi-a-zeny-identita-role-povolani>

ČERNÝ, P.: *Má žena místo na kazatelně?*, materiál pro kazatelskou konferenci CB, 2012.

Exegetické a biblicko-theologické předpoklady k řešení otázky ordinace žen, 1950.

Jedenáctý synod Českobratrské církve evangelické, 1953.

Řád Církve bratrské, 1967-2019.

Řád pro kazatele, 2020, s. 2, znění platné po 2. zasedání 35. synodu ČCE. Dostupné z: <https://evangnet.cz/cce/czr/rk.html>

Sedmý synod Českobratrské církve evangelické, 1935.

Usnesení 10. synodu, 1950.

Ústava Církve bratrské 2011-2019.

Ústavní listina Československé republiky, Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html

Vyznání víry a Řád Jednoty českobratrské, 1927.

Zpráva Biblického badatelského výboru (BRC) Inter-evropské divize o ordinaci žen ke kazatelské službě, 2013.

Zpráva o sedmém synodu českobratrské církve evangelické, 1936.

Časopisy

Bratrská rodina, 1999, 2017.

Český bratr, 1933-2013, ISSN 1211-6793.

Historická sociologie, 2017, ISSN 1804-0616.

Křesťanská revue, 1954-1983, ISSN 0023-4613.

Theologia Vitae, 2008, ISSN 1803-4829.

Zpravodaj sboru Bratrské jednoty baptistů v Chebu, 2017.

Život víry, 2020, ISSN 1210-4345.

Časopis učitelek, 1917, s. 151-152.

AUC Theologica, 2011, ISSN: 1804-5588.

Internetové zdroje

<https://www.pastorace.cz/texty/knihovna/velka-valka-1914-1918-a-zapadni-civilizacehttp://1914-1918.npmk.cz/node/81>

<https://cesky.radio.cz/o-pravu-volit-mohla-vetsina-ceskych-zen-do-roku-1920-jenom-snit-8106794>

<https://padesatprocent.cz/cz/jak-ziskaly-ceske-zeny-volebni-pravo-ii>

<https://www.cirkev.cz/archiv/140628-t-petracek-k-nekterym-aspektum-prvni-svetove-valky>

<https://www.dotyk.cz/publicistika/na-frontach-1-svetove-valky-padlo-kolem-200-tisic-cechu-odhaduje-statistik-20181113.html>

<https://www.e-cirkev.cz/category/cemu-verime/vira/krestane/>

<https://www.e-cirkev.cz/category/kdo-jsme/soucasnost/sbory/>

<https://www.e-cirkev.cz/kdo-jsme/soucasnost/cirkev-dnes/ceskobratraska-cirkev-evangelicka/>

https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html

<https://www.pastorace.cz/Knihovna/Dopady-Velke-valky.html>

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-428>

<https://etspraha.cz/cs/o-nas>

8. PŘÍLOHY

8.1. EXEGETICKÉ A BIBLICKO-THEOLOGICKÉ PŘEDPOKLADY K ŘEŠENÍ OTÁZKY ORDINACE ŽEN

Dobrozdání theologického poradního sboru
při synodní radě českobratrské církve evangelické²¹²

Svědectví Písem svatých je podle základního principu reformačního svrchovaným pravidlem víry i života a tedy posledním rozhodčím o otázkách řádů církevních. Proto i otázku, zda ženy mají být i ordinovány k plné službě kazatelské, sluší nejprve podrobiti biblickému rozboru, tím spíše, že některé výroky novozákonní se výslovně a slovy velmi určitými vyslovují o místě a úkolech žen v církvi. V rozhovorech o této otázce se často slyší na jedné straně "v Kristu Ježíši není ani muž, ani žena", na druhé straně však „ženy vaše ať v shromáždění mlčí“. Je třeba hned na počátku upozornit, že takové a podobné výroky biblické musíme arci velmi pečlivě uvážiti v jejich zvláštním a osobitém obsahu, že však bychom nedošli k uspokojivému výsledku, kdybychom je osamocovali a nedovedli je zasadit do vystižení celkového smyslu biblického poselství. Jen tak se ubráníme zákonickému skreslení závaznosti Písem, před nímž právem varuje už zpráva zvláštního synodního odboru k prozkoumání otázky ordinace žen z r. 1935 (viz předlohu VII. synodu str. 185) .

1. Východiskem k vystižení biblického svědectví o postavení žen v lidu Kristově právem může býti výrok Ga 3,28 : "Nenít ani Žid, ani Řek, ani nevolník, ani svobodný, ani muž, ani žena; neboť všichni vy jedno jste v Kristu Ježíši."

Tento výrok je řečen v souvislosti, jejímž vnitřním středem je skutečnost a význam křtu (Ga 3,27). Na rozdíl od očištné koupele proselytů, které se na jedné straně podrobovali jen pohané nově se hlásící k starému Israeli (k církvi židovské), nikoli rodilí Židé, a která na druhé straně musela stačit ženám, kdežto muži byli v Israeli přijímáni nejen koupelí, nýbrž také „a to s ústředním významem obřízkou, jest“ křest v Ježíše Krista účinným znamením, jehož všichni (Židé i Řekové) stejně potřebují a jež pro všechny (pro muže i pro ženy) stejně stačí. Tím ukazuje, že v nové smlouvě Kristově mizejí všechny rozdíly mezi lidmi, i takové, které ještě ve staré smlouvě měly podstatný význam; Žid - Řek, nevolník - svobodný a právě také: muž - žena. (Srov. I 1 K 12,13, Ko 3,11) .

Je řada dokladů toho, že z toho byly od počátku vyvozovány důležité důsledky i pro konkrétní život církve , t.j. že v ní ženy zaujímaly znatelně významnější postavení než v synagoze. Není bez významu ani zpráva L 8 2-3 , že Ježíše doprovázely i některé ženy, které mu posluhovaly (diákonún): evangelista tu pravděpodobně viděl pravzor pozdější ženské služby čili diakonie v církvi. Na tuto stránku činnosti žen v církvi, na službu lásky obrácenou k tělesným potřebám, klade Nový Zákon zvláštní důraz: stačí upozornit na Tabitu Sk 9,36ss , na Lydii

---

²¹² Theologický poradní sbor při synodní radě pověřil svého člena prof. dr J. B. Součka vypracováním tohoto dobrozdání. Když jeho dobrozdání po provedených doplňcích bylo tímto theologickým poradním sborem přijato jako dobrozdání celého theologického poradního sboru, bylo předloženo v té formě, jak je nyní rozmnoženo, dne 28. Listopadu 1950 synodní radě českobratrské církve evangelické. Ta je rozeslala staršovstvům všech sborů k projednání a k vyjádření podle usnesení X. synodu

Sk 16,14s. Na Foibé (Fébé), služebnici čili diakonku sboru v Kenchreách, která byla ochránkyní mnohých i samého apoštola (Ř 16, 1-2). Do této kategorie je patrně třeba zařaditi i službu "vdov", o nichž mluví 1Tm 5, 3-16. Tím však není řečeno, že by se úloha žen v apoštolské církvi omezovala na "diakonii" v tomto užším slova smyslu. Mluví-li apoštol o Marii, Tryfaině a Tryfóse jako o ženách, které se mnoho namáhaly v Pánu, může, ale nemusí tím mít na mysli jen námahy tělesné služby. Jistě však jsme o krok dále, jestliže apoštol nejen o Akvilovi, nýbrž i Prisce čili Priscille, jeho manželce, mluví jako o svých "spoludělnících v Kristu Ježíši" (Ř 16,3) , nevystačí se tu s předpokladem, že má na mysli jen spolupráci v řemesle "dělání stanů" (Sk 18,3); kdykoli jindy vysloví apoštol slovo spoludělník, dokonce v Kristu Ježíši, označuje tím účast na vlastním duchovním díle v církvi. Je zajímavé, že nejen Ř 16,3 nýbrž i Sk 18,18-26 je Priscilla jmenována dříve než její manžel. Na posledním z uvedených míst se pak výslovně praví, že měla podstatný podíl ve výkladu cesty Boží, tedy v křesťanském vyučování, jehož se v Efesu dostalo Apollovi. I Eúodia a Syntyché F 4,2 mají zřejmě významné místo v duchovním životě sboru filipského. Ve Sk 21,9 se pak mluví o čtyřech dcerách Filipových, které byly prorokyně. Označuje se tím patrně dar výjimečného, čas od času uplatňovaného předvídání věcí budoucích, jako tomu bylo u Agaba Sk 21,10; 11,28, ne tak to, co bychom nazvali kazatelskou a učitelskou činností ve shromážděních církve. Jinak však tomu jest s modlitbou a prorokováním, o nichž čteme 1K 11,5. Z celé souvislosti i ze srovnání s 1K 14 je jasné, že prorocká funkce v Korintu i v jiných prvokřesťanských sborech znamenala souvislé, srozumitelné, arci Duchem sv. vedené zvěstování základních skutečností a pravd víry, tedy to, čemu říkáme „kázání“, i když v prvotní církvi všecko bylo mnohem méně formální než jak jsme zvyklí. Není pochyby, že apoštol 1K 11,5 jako samozřejmost předpokládá, že i ženy mohou být Duchem povolány, aby se ve sboru veřejně modlily a aby "prorokovaly" , t. j. aby v naznačeném smyslu zvěstovaly evangelium.

Úhrnem lze tedy říci, že Nový Zákon klade zvláštní důraz na tu stránku činnosti žen v církvi, kterou po vzoru biblickém nazýváme "diakonii", že však zná také jejich službu učitelskou, modlitební a "prorockou" čili kazatelskou.

2. Výrok o prorokování žen je však zasazen do delšího oddílu (1K 11,2-16), v němž je hlavní důraz soustředěn na to, že povolání ženy k modlitební a prorocké službě ji nezbavuje všech závazků a mezí, jež jsou jí v tomto věku (aionu) dány její přirozeností (fysis v.14) i řády lidského soužití. Apoštol své stanovisko vykládá na otázce zřetelně podmíněné soudobým obyčejem, ať prostě společenským, ať nábožensko-kultickým: zdůrazňuje, že žena má při své prorocké činnosti nosit závoj, nechce-li vybočit z místa, které je jí v tomto věku dáno i v církvi Kristově. Máme-li mu tu správné porozumět, musíme tento jeho výklad zasadit do širšího rámce řady případů, v nichž se apoštol brání zdánlivě zcela logickým, avšak ukvapeným a proto nesprávným důsledkům svých základních thesís.

Tak Ř 3,3-8 odmítá závěr, že ze skutečnosti svrchované milosti Boží, která i zlo a hřích obrací v dobré, vyplývá směrnice činiti zlé, aby přišlo dobré; zcela obdobná myšlenka je i Ř 6,1-2.

Podobně Ř 13,1-7 odmítá anarchické důsledky vyvozované ze závazku neodplácet a nemstít se (Ř 12,17-21). Podstatou těchto a podobných omylů, které apoštol po pravidle odmítá úsečným "Nikoli" (mégenoito), je přezírání skutečnosti, že i věřící a v tělo církve vstípení jsou ještě v těle, že na plnost a dokonalost vzkříšeného života teprve čekají, i když na něm mají účast skrze víru. Tato "eschatologická hranice" je velmi mocně zdůrazněna zejména v 1K 15, kde se apoštol obrací proti "pneumatickým entusiastům", kteří se domnívali, že vzkříšení už pro ně v plnosti nastalo (srovn. 2Tm 2,13) ; apoštol totiž dobře vyrozuměl, že toto stanovisko musí vést k anarchismu čili k t. zv. gnostickému libertinismu. Důsledkem poznání "eschatologické hranice" je, že je nám znemožněno do nynějšího života bez obměny a výhrady přenášet všechny přívlastky, platné v plnosti království Božího. Z toho také plyne, že ze skutečnosti svobody v Kristu nemůžeme bez bližšího vymezení a přímo vyvozovat obecný program osvobození v tomto aionu (věku) , jak apoštol vykládá 1K 7,17-24. Z darů milosti nelze proto vyvozovati soubor lidských práv a nároků. Tím je také dáno, že nemůžeme prostě odhodit závazky, které máme uprostřed tohoto světa, že se ani nemůžeme beze všeho vyzout z podmínek, v nichž v tomto věku žijeme. Lze říci, že tím vším je dáno i jisté, arci relativní, uznání dobově podmíněných názorů a řádů. Můžeme mluvit o jisté „protianarchické" linii apoštolské zvěsti. V nejhlubší podstatě souvisí tato linie se zvěstí spravedlnosti z milosti a z víry a je tedy zakotvena v samém jádru biblické víry. Bylo by však naprostým omylem odvozovat z ní principiální konservatism, posvěcování a stabilizování těch řádů, v jejichž změně apoštol odmítá vidět předpoklad nebo bezpodmínečně nutný důsledek skutečnosti vykoupení v Ježíši Kristu. I takovýto zásadní, zákonický konservatism by byl stejně falešným důsledkem z apoštolovy zvěsti jako jím byl anarchism.

V tomto rámci je třeba viděti apoštolova slova, zakazující ženám modlit i se a prorokovati bez závoje. Ať už obyčej nosit závoj i snahy jej odkládat byly podmíněny jakýmkoli dobovými společenskými zvyky a náboženskými představami, hlavní smysl apoštolových vývodů je odmítnout pokus z rovnosti žen v Kristu krátkou cestou odvodit obecné "emancipační" snahy, nerespektující to, co je ženě přirozené a slušné, přičemž apoštol v naznačeném smyslu právem ukládá počítat s tím, co za přirozené a slušné pokládá obecný úsudek.

3. Nevyložili jsme ovšem dosud všechno, ano ani jsme dosud neotevřeli hlavní otázku, ale připravili jsme správný přístup k ní. Otázka sama je dána proslulým oddílem 1K 14,34-35:

Jako ve všech shromážděních (církvích) svatých, ženy (vaše) ať v shromážděních mlčí. Nedovoluje se jim totiž mluvit, ale nechť jsou podřízeny, jakož i Zákon praví. Pakli se chtějí o něčem poučiti, nechť se doma dotáží svých vlastních mužů; jest totiž hanba ženě mluvit ve shromáždění.

Jaký důvod, smysl a dosah mají tato slova? Kdybychom jim měli rozumět jako absolutní záповědi jakéhokoli slovního projevu žen ve shromážděních církve, byla by ve velikém, ano nakonec nesmiřitelném rozporu s 11,5.

Není proto divu, že se mnozí, aspoň náznakem i J.B.Souček ve svém výkladu 1K z r. 1940, klonili k názoru, že tyto verše je třeba považovat i za pozdější vsuvku (interpolaci) do původního textu Pavlova. Podkladem těchto domněnek jest skutečnost, že rukopisy t. zv. západního typu textového (D G it) přinášejí vv 34-35 teprve po v. 40 (viz i Žilkův překlad). Podobné přesuny bývají někdy znamením dávné poruchy textové, občas i prastaré interpolace, v tomto případě však je přesun dobře vysvětlitelný ze snahy posunouti oddílek porušující spád myšlenek na místo zdající se vhodnějším. V listech Pavlových však odbočky přerušující přímý souvis výkladu nejsou vzácností (srovn. 1 K 9 mezi 1K 8 a 1K 10 nebo 1K 13 mezi 1K 12 a 1K 14 !), a proto s největší pravděpodobností je "západní" umístění našich veršů druhotnou úpravou textu. V každém případě není žádného rukopisu, který by vv 34-35 vůbec vypouštěl, i musíme s nimi počítat jako se součástí původního celku epištoly.

V tomto případě však nelze tato slova chápat jako absolutní záповěď jakéhokoli mluvení žen ve shromážděné církvi, neboť nelze předpokládat, že by apoštol zde chtěl popřít, co o několik kapitol dříve jako samozřejmost připustil, že totiž žena může být Duchem povolána k modlitbě a prorocké službě v církvi. Co se však potom v 1K 14,34-35 vlastně zapovídá? Je třeba všimnouti si nejprve, že tato slova jsou řečena v souvislosti veskrze jednající o řádu ve smyslu zcela prostého pořádku: aby ve shromážděných církve nevládl chaotický nepořádek, v němž jeden mluví přes druhého a nebo v němž údové vyznamenávající se darem mluvití u vytržení nesrozumitelnými „jazyky“ (t. zv. glossolalové) vytlačují každý srozumitelný a "vzdělávatelný" projev (srovn. 1K 14,2-4 . 26-33.40 a j .) Je to nebezpečí zcela vzdálené našim snad až příliš uspořádaným a formalisovaným bohoslužbám, ale blízké prvokřesť. shromážděním překypujícím projevy duchovních obdarování, ale také všelikou lidskou horlivostí až i přepjatostí a neukázněností, jež se snadno skryje za štít živé duchovnosti. Mezi takovými zjevy, porušujícími řád, byly zřejmě i mnohé projevy žen. Je pozoruhodné, že jim apoštol ukládá, aby se vyptávaly doma svých mužů a nemluvily ve shromáždění. To naznačuje, že v korintském sboru některé ženy přerušovaly projevy právě konané svými hlasitými dotazy. Proti tomuto nešvaru je konkrétně a v první řadě namířen apoštolův zákaz. Kdybychom chtěli to, co má apoštol na mysli, vyjádřit novodobým pojmem, mohli bychom snad říci s komentářem J. Héringa, že jim zapovídá účast v diskusích, které byly v prvokřesťanských shromážděních často vedeny hodně neklidně až bouřlivě, nikoli však pronesení prorocké zvěsti, které jim svěřil Duch.

4. Proč však toto "vyptávání" čili diskusi ve shromážděných zapovídá právě jen ženám, nikoli též mužům? A proč to činí slovy tak silnými a zevšeobecňujícími: „ať mlčí, nedovoluje se jim mluvit ale nechť jsou podřízeny, hanba je ženě mluvit ve shromáždění" ? Není pochyby, že tu apoštol vykračuje z mezí onoho konkrétního podnětu, že chce upozornit na něco obecněji platného. Vybavují se mu tu důležité myšlenkové souvislosti o zvláštním místě, které v tomto aionu (věku) ženy zauímají ve světle milostivé smlouvy uzavřené v Ježíši Kristu.

Příslušné oddíly, které rozvádějí tyto myšlenkové souvislosti, jsou: uvedený již odstavec 1K 1 1, 2-16, dále Ko 3,18 a zejména Ef 5,22-33. Jejich základním smyslem jest: člověk je stvořen

v pospolnosti muže a ženy (žena není bez muže ani muž bez ženy, 1K 11,11) , ale tak, že přitom mužovi náleží jistá prvotnost, ženě podřízenost (žena z muže 1K 11,8) . Tento vztah vyjadřuje apoštol 1K 11,3 způsobem, který budí dojem, že uznává jednotný a stejnorodý hierarchický řetěz Bůh - Kristus - muž – žena, což by mohlo vésti k závěru, že muž je pro ženu ve stejném smyslu prostředníkem poznání Boha a spasení, jako je jím Kristus pro muže. Z celku apoštolova myšlení, zejména z jeho zvěsti o rovnosti muže a ženy v Kristu však naprosto jasně vyplývá, že podobný závěr by byl falešný. Snad lze říci s F. J. Leenhardt (str. 21), že apoštol v této kapitole zužitkovává dvojí zprávu Gn o stvoření člověka, přičemž Gn 1,27 aplikuje na "metafysické postavení člověka - zde platí pospolnost a rovnost muže a ženy - kdežto Gn 2,21ss používá pro "dějinné a konkrétní postavení muže a ženy navzájem a k Bohu" - zde platí "podřízení". O něm mluví apoštol právě i 1K 14,34, užívaje tu slova hypotassesthai stejně jako Ko 3,18 ; Ef 5,24 ; - stejným slovem Ř 13,1 mluví o potřebném podřazení či zařazení pod vrchnosti. Všude zde jde o to, že svoboda v Kristu neopravňuje křesťana, aby přezíral závazky dané v tomto věku, nýbrž ho naopak vede k tomu, aby jim rozuměl a respektoval je.

Zřetelného křesťanského, t. j. christologického odůvodnění a smyslu nabývá motiv podřízenosti žen ve světle Ef 5,22-33: Zde není jednotného řetězu Bůh - Kristus - muž - žena, nýbrž je tu paralelita dvou vztahů: vztah muže a ženy i oblasti tohoto věku má zobrazovati vztah Krista a církve v oblasti vlastní skutečnosti víry. Tím je už také řečeno, že podřízení žen v oblasti tohoto věku je pomíjitelné, netýká se nejvlastnějšího vztahu k Bohu a má povahu obrazů a znamení. Není správné vytrhávat apoštolova slova z této souvislosti a činit z nich základ strnulého učení o absolutní, t. j. i mimo onu službu zobrazování vztahu Krista a církve platné podřízenosti žen, i když apoštol jistě chce upozornit, že v samé přirozenosti muže a ženy, dané Božím stvořením, jsou jisté rozdíly funkcí a proto i postavení, které nikdy nebudou beze zbytku smazány, a že věřící v Krista mají tyto rozdíly vděčně přijmout jako projev Boží milosti a mají je v celém svém životě respektovat.

Pro postavení ženy v církvi apoštol uplatňuje tato hlediska způsobem zřetelným právě v 1K 14,34-35: onomu zvláštnímu poslání ženy, aby svým vztahem k muži zobrazovala vztah církve ke Kristu, neodpovídá, aby se svémocně ujímala slova ve shromážděních, nýbrž aby svým mlčením zdůrazňovala a předváděla to očekávání a tu hotovost přijímat, která sluší církvi ve vztahu ke Kristu. Je to v podstatě pozitivní možnost, je to zvláštní služba v církvi. Jestliže však některé ženy v Korintu tuto svou zvláštní službu do té míry přezíraly, že vystupovaly s neukázněným a rušivým mluvením, muže či musí být tato pravda uplatněna také způsobem negativním, v podobě zevšeobecňujícího zákazu všeho mluvení žen, konaného z vlastní iniciativy. Lze říci, že se apoštol obrací proti slovním projevům žen jakožto pouhých návštěvnic shromáždění. V tom skutečně rozlišuje mezi muži a ženami, neboť muži měli zřejmě možnost zasahovati do průběhu prvokřesťanských shromáždění i v podobě „diskusí“.

Apoštol je v tomto stanovisku určován jednak uvedeným ústředním theologickým motivem, jednak však také je podmíněn tím, co se v tehdejším židovském i řeckém světě považovalo za přiměřené pro počestnou ženu.

Apoštol se však neobrací proti tomu, aby žena, povoláná k tomu Duchem svatým, pronesla svou modlitbu nebo "proroctví". Novodobými výrazy řečeno, nezakazuje jí, aby vedla společnou modlitbu a aby kázala, je-li k tomu povolána jinak než svou zálibou.

5. Uvedený základní motiv apoštolův, že ženy mají v církvi tu zvláštní službu, aby svým mlčením připomínaly a znázorňovaly očekávání celé církve na Krista, je v pozdějších vrstvách novozákonního kanónu uplatněno dvojím způsobem. Jednou je rozvedena negativní, podruhé pozitivní možnost pochopení a odůvodnění mlčení žen. Negativním rozvedením je 1Tm 2,11-15, kde je příkaz mlčet, "učit se v tichosti", velice zdůrazněn a v odůvodnění nejen poukazem na prvotnost Adamovu ve stvoření, nýbrž i na prvotnost Evinu v pádu, což je myšlenka vůči vlastním listům Pavlovým nová. Pozitivní možnost je vyslovena 1Pt 3,1-2, kde je křesťanským ženám přislíbena možnost a dán úkol, aby své pohanské muže, kteří neuvěřili zvěstovanému slovu, svou podřízeností a svatým obcováním beze slova získaly pro víru a pro Krista. Zajisté, že toto svaté obcování nemůže slovo nahradit, ale může zvěstovanému slovu získat důvěru a respekt v očích pohanských a tak je jakoby zpečetit, což je možnost, která se tímto výslovným způsobem mužům v NZ nikde nepřičítá. Zde není řeči o tom, že by ženy byly nějak obzvláště zatíženy prvotním hříchem, nýbrž zcela naopak, že přes svou nepochybnou hříšnost mají zvláštní možnost, aby znázorňovaly posvěcení dané v Kristu. Do souvislosti tohoto posvěcení je tu zařazeno i podřízení a mlčení (beslovnost) žen už ne jako omezení a zákaz, nýbrž jako kladná a právě ženám zvláště otevřená možnost. Není správné jedno z těchto rozvedení -- obvykle 1Tm 2,11-15 - izolovat a zabsolutňovat jako souhrnnou novozákonní směrnicí o postavení žen v církvi, tak jako naopak není správné na ten to pokyn docela zapomínat a jej zcela ignorovat.

6. Úhrnem třeba říci nejprve, že Nový Zákon se o postavení a službě žen nevyslovuje v podobě obecných pouček, které by mohly býti podkladem přímého právního uplatnění a řešení naší dnešní otázky. Je třeba pamatovat, že každá z novozákonních výpovědí o této věci je odpovědí na určitou konkrétní otázku života prvokřesťanských sborů. Každá je také podmíněna určitými dobovými předpoklady a názory, které apoštolé, jak bylo naznačeno, směli a musili v jistých mezích a jistým způsobem respektovat. Každá je však také výrazem jisté stránky zvěstných a theologických základů apoštolského myšlení. Tím se potvrzuje, co jsme naznačili na počátku, že totiž biblických výpovědí nemůžeme použít v přímém zákonickém smyslu, nýbrž jen tak, že se pokusíme vystihnout ony základní zvěstné a theologické směrnice a použítí jich v poslušnosti i svobodě víry na naše dnešní otázky a úkoly.

První základní směrnicí tu zajisté jest, že z darů milosti nelze vyvozovati žádné samozřejmé nároky; není tedy přiměřené biblickému svědectví řešit celou otázku pod tím zorným úhlem, zda ženy mají "právo" na ordinaci.

Druhou směrnicí, která přesahuje rámec toho, co je v novozákonních výpovědích podmíněno zvláštními soudobými otázkami a názory, je upozornění, že žena, ač v Kristu zcela rovná muži, není s ním ve všech směrech stejná a zaměnitelná, nýbrž má také své zvláštní úkoly, možnosti i meze. Tu je trvale platný smysl připomínek o „podřízení“ ženy, které může být omezeno na minimum, ale které nemůže být, také v zájmu ženy samé, beze zbytku odstraněno.

Platí-li to v celém oboru lidského života, v oblasti církve z toho plyne, že ženy jsou v první řadě povolány, aby se soustřeďovaly na službu lásky, označovanou tradičním a dobře biblickým výrazem diakonie. Církev je povinna pečovat i o to, aby povoláváním žen k jiné službě nebyla tato pro živou církev tak podstatná a ženám v církvi podle novozákonních připomínek obzvláště příslušející služba diakonie zanedbávána.

Za třetí však z celkového novozákonního svědectví vyplývá, že také žena může být povolána ke službě veřejné modlitby a "proroctví", t. j. zvěsti. Není biblicky průkazného důvodu k tomu, aby církev nesměla použít žen k této své ústřední službě, děje-li se to slušně a podle řádu, a zejména, jestliže samy neběží, nýbrž jsou k službě povolány.

7. V naší situaci jsou některé prvky, které se v této podobě v Novém Zákonu ještě nevyskytovaly. Předně ta okolnost, že dnes takřka beze zbytku zanikla charismatická, t. j. přímo dávanými dary Ducha vedená služba v církvi, se kterou apoštol Pavel počítá jako s normálním způsobem činnosti ve svých sborech. Místo ní nastoupil zvláštní úřad, k němuž určité lidi povolává a natrvalo je k němu odděluje (ordinuje) církev podle jistých přesně stanovených pravidel a procedur. V Novém Zákoně jsou zajaté již náběhy k vytvoření podobného církevního úřadu: vzkládání rukou, doložené již ve Sk, a potom začátky pravidel pro povolávání episkopů, starších, diákonů i "vdov" v pastorálních epištolách. Není tu však ještě vytvořen pevný pojem ordinace v novodobém, či snad lépe středověkém smyslu, zejména není předpokládáno, že by církevní úřad takřka beze zbytku pohltil všechny charismatické služby. Není v naší moci, abychom nějak uměle oživovali prvokřesťanský charismatism. Je však třeba, abychom si uvědomili, jak je náš pojem ordinace zatížen pobiblickým, v podstatě středověkým, katolickým dědictvím. K tomu patří zejména to, že se stále odděluje služba slova od služby svátostí a že se předpokládá, jakoby pověření službou svátostí bylo jaksi vyšší a centrálnější než pověření zvěstováním slova. To se projevilo konkrétně právě v dosavadním stanovisku naší církve ke službě žen: bylo jim už dávno dáno oprávnění nejen vyučovat, nýbrž i kázat, tedy právě to, co se zdá zakazovat to slovo apoštolské (1K 14,34-35), jehož obvyklé pochopení může být jediným vážným theologickým důvodem proti „ordinaci žen“. Přitom však jim je „ordinace“ stále odpírána, t. j. , ač smějí kázat, nesmějí vysluhovat svátosti. V Novém Zákoně není však žádného jasného dokladu o tom, že by pověření k "vysluhování svátostí" bylo nějak odděleno a že by bylo nějakým vyšším stupněm než pověření zvěstí. Pokud jsou vůbec nějaké náznaky podobného oddělení, pak vždy jen v tom smyslu, že zvěstování je centrálnější služba než vysluhování svátostí (1K 1, 14-17 ; snad i Sk 6,1-7). Vždyť Nový Zákon ani nezná pojem "svátosti", ani naše dnešní pojetí

"vysluhování". To neznamená, že nezná úkon křtu a hod stolu Páně a že jim přikládá nějakou menší důležitost: jsou to naopak ústřední skutečnosti života církve, znázorňující a uplatňující, že slovo Boží není pouhé mluvení, nýbrž událost zasahující a zavazující oslovené lidi, vštěpující je v lid Boží a spojující je v jednotu těla Kristova. Není tu však společného abstraktního pojmu "svátost" ani představy, že svátost může "vysluhovat" jen osoba úředně pověřená nějakým vyšším způsobem než je zvěstovatel slova. "Svátosti" "vysluhuje" v zásadě církev jako celek, arci podle svých řádů a tedy skrze své řádně k tomu povolané služebníky a pověřence. Uskutečnití toto řádné povolání je jediným biblicky a reformačně možným smyslem ordinace. Ale při takto pojaté ordinaci není žádného theologicky únosného důvodu k tomu, aby pověření službou svátostí bylo od služby slova zásadně odtrhováno a dokonce mu nadřazováno.

Důsledkem řečeného je, že církev nemá biblicky a věroučně závažného důvodu, aby ženám odpírala "ordinaci", t. j. pověření službou svátostí, jestliže jim nechce odníti službu slova.

K tomuto odnětí služby slova ženám není pak ve smyslu shora předloženého exegetického a biblicko-theologického výkladu příslušných výroků Nového Zákona žádných důvodů. Naopak mohou být závažné důvody, aby církev právě dnes volala ženy ke své službě slova. Přichází tu k platnosti druhá složka rozdílnosti naší dnešní situace od prvocírkevní. Je to ta okolnost, že se dnes změnilo posuzování postavení ženy ve světě, které do té míry ovlivnilo a to právem ovlivnilo stanovisko apoštolovo. Dnes se změnilo velmi podstatně názory o tom, co je pro ženu hanba. Řády ve světě se přiblížily k maximu dosažitelné rovnosti a záměnnosti muže a ženy. Církev proto nemá důvodu k tomu, aby určité služby ženám odpírala jen proto, aby nebudila pohoršení u těch, kteří jsou vně. Naopak může být k účinnosti zvěsti a díla církve zvláště v určitých případech a situacích žádoucí a potřebné, aby se jich plně účastnily ženy. Církvě při tom náleží, aby obvyklým způsobem všemi po ruce jí stojícími prostředky zkoumala, zda ženy, které pověřuje, jsou k této službě opravdu vnitřně povolány a vyzbrojeny příslušným vzděláním. Mimo to, jak už řečeno, má církev dbáti o to, aby tím nebyly nadnesitelnou míru ztenčeny řady těch žen, které se věnují základní službě žen v církvi, totiž diakonii.

Při konkrétním řešení této otázky se jistě vyskytne řada praktických otázek, např. do jaké míry je vhodné a možné povolávat ženy k samostatnému vedení sborů, zejména půjde-li o ženy vdané; řešit i tyto otázky by však vykračovalo z mezí biblicko-theologického dobrozdání.

8.2. DOTAZNÍK PRO KAZATELE CB²¹³

1) Slouží někdy ve vašem sboru ženy Slovem?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

2) Je jejich služba přijímána?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

3) Dokážeš ty sám jejich službu přijímat?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

4) Byly ve vašem sboru ženy ve staršovstvu během tvého působení ve sboru?

- ano
- ne

5) Jsi rád, že jsou ženy ve vašem staršovstvu?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

6) Pokud ve staršovstvu nejsou, byl bys rád, aby tam byly?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

---

²¹³https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSewKXD3BO3vJslDco2VQrX4w88M_lsfwhjweAUtfwOMVgdduw/viewform?vc=0&c=0&w=1

7) Pokud některá sestra starší také káže, vidíš zásadní rozdíl mezi rolí kazatelky a starší?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

8) Jaké jsou podle tebe obecné důvody pro ordinaci žen?

- biblické
- kulturní - dobové
- společenský tlak
- nedostatek mužů
- jiné – uveď jaké

9) Jaké biblické texty bys uvedl na podporu ordinace žen? Uveď max. 3 odkazy.

10) Jaké nebiblické (lidské) důvody bys uvedl na podporu ordinace žen? Uveď max. 3 důvody.

11) Pokud znáš osobně nějakou farářku – je pro tebe rovnocennou kolegyní?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

12) Jaké jsou podle tebe obecné důvody proti ordinaci žen?

- biblické
- patriarchální vzor fungování církve
- vědomí náročnosti kazatelské služby - ohleduplnost
- nadřazenost mužů
- jiné – uveď jaké

13) Jaké biblické texty bys uvedl proti ordinaci žen? Uveď max. 3 odkazy.

14) Jaké nebiblické (lidské) důvody bys uvedl proti ordinaci žen? Uveď max. 3 důvody.

15) Měly by být ženy ordinovány do kazatelské služby? (Povinnost)

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

16) Mohly by být ženy ordinovány do kazatelské služby? (Možnost)

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

17) Platí hierarchie muž-žena pouze v manželství?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

18) Platí hierarchie muž-žena obecně i ve sboru?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

19) Je podle tebe lepší, když sbor vede muž?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

20) Pokud ano, uveď důvody, proč – maximálně 3.

21) Myslíš si, že bychom měli kazatelskou službu ponechat pouze pro muže?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

21) Myslíš si, že v CB bude časem možná ordinace žen?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne

22) Znáš nějakou ženu, která by chtěla být kazatelkou?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne

23) Kdyby se na konferenci hlasovalo o návrhu, aby ženám byla umožněna ordinace, jak bys hlasoval?

- ano
- ne
- zdržel bych se

24) Byl bys členem sboru, který by vedla žena?

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne